

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ-
ΤΕΙ- ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

(ΠΤΥΧΙΑΚΗ) ΕΡΓΑΣΙΑ

<<ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ>>

ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ/ΕΣ: ΓΚΙΝΑΚΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
ΞΑΓΟΡΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΤΣΑΓΡΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΚΟΠΑΝΕΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

ΠΑΤΡΑ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2011

Αφιερωμένη στη μνήμη
του καθηγητή μας κ. Δανελιάν Αρτίν και στην καθηγήτριά
μας κ. Κοπανέλη Αναστασία την οποία ευχαριστούμε
ιδιαίτερα για την εμπιστοσύνη που μας έδειξε να αναλάβει
την πτυχιακή μας εργασία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Η περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας αποτελείται από τους νομούς Αχαΐας, Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας. Έχει συνολική έκταση 11350 χλμ , ο μεγαλύτερος σε έκταση νομός είναι ο νομός Αιτωλοακαρνανίας ενώ στην πληθυσμιακή κατανομή ο νομός Αχαΐας έχει την πρώτη θέση με ποσοστό 43,6 %.

Το μεγάλο λιμάνι του νομού Αχαΐας καθώς και το ανεπτυγμένο οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο της όλης περιφέρειας συντελούν σε μια ανεπτυγμένη υποδομή μεταφορών. Η σημαντική γεωπολιτική θέση καθιστά την περιφέρεια συγκοινωνιακό κόμβο προς την δυτική Ευρώπη ικανό να προσελκύσει επενδύσεις στον τομέα του εμπορίου αλλά και του τουρισμού.

Η περιφέρεια αυτή παρόλο που διαθέτει σημαντική αρχαιολογική κληρονομιά ,ανεπτυγμένο δίκτυο μεταφορών , αξιόλογη υποδομή εκπαίδευσης – έρευνας αλλά και εκτεταμένο σύστημα παροχής υγείας δεν κατέστη δυνατόν να επιτύχει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Πρόκειται για μια περιφέρεια που υστερεί έναντι του εθνικού μέσου όρου όσον αφορά το κατά κεφαλήν ακαθάριστο προϊόν και παρουσιάζει υψηλά ποσοστά ανεργίας.

Ο σημαντικότερος οικονομικός τομέας των τριών περιφερειών είναι ο τριτογενής με μεγάλη συμμετοχή των κλάδων του εμπορίου και των υπηρεσιών. Ο νομός Αχαΐας και συγκεκριμένα η πόλη της Πάτρας χαρακτηρίζεται από μια έντονη μεταποιητική παράδοση ,την περίοδο 1984-1992 ωστόσο ο δευτερογενής τομέας επλήγη από έντονη αποβιομηχάνιση αποτέλεσμα της οποίας ήταν και η αύξηση των μακροχρόνια ανέργων . Ο πρωτογενής τομέας αποτελεί τον σημαντικότερο πόλο απασχόλησης και οικονομικής δραστηριότητας

στους νομούς Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας παρουσιάζοντας όμως χαμηλή ανταγωνιστικότητα.

Η περιφέρεια της δυτικής Ελλάδας το 1990 ενισχύεται από τους αναπτυξιακούς νόμους 1892/90 και 2601/98 και καλείται να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της αυξημένης ανεργίας αλλά και της περιορισμένης ανταγωνιστικότητας.

Επίσης την περίοδο 2000 – 2006 ενισχύεται με σημαντικούς πόρους από τα διαρθρωτικά ταμεία της ευρωπαϊκής ένωσης στα πλαίσια της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής με κυριότερους στρατηγικούς στόχους: την ενίσχυση και αξιοποίηση της θέσης της περιφέρειας ως δυτική πύλη της χώρας, την πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη - Αξιοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, την αναδιάρθρωση και επέκταση της βιομηχανικής βάσης, την ενίσχυση των αστικών υποδομών την προώθηση της απασχόλησης και την εξειδίκευση του ανθρωπίνου δυναμικού.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ

The region of Western Greece is constituted by the prefectures of Achaia, Ilia and Etoloakarnania. It has a total extent of 11350 km, the biggest in extent prefecture is the prefecture of Etoloakarnania while in the demographic distribution the prefecture of Achaia has the first place with a percentage of 43,6%.The big harbour of the prefecture Achaia as well as the developed road and railway network of the whole region contribute in a developed infrastructure of transports. The important geopolitical place renders the region as a transport node to western Europe capable of attracting investments in the sector of trade as well as tourism.

This region even if it allocates important archaeological heritage, developed network of transports, appreciable infrastructure of education research but also extensive system of benefit of health it was not rendered possible to achieve high rhythms of growth. It is a region that falls short against the national average with regard to the per capita crude product and presents high rates of unemployment.

The most important economic sector in the three regions is the one according to the tertiary production while trade and service are of high rates. The prefectures of Achaia, and specifically the city of Patras, was of high rates of manufacture while in the years 1984 to 1992 this stopped existing as the secondary sector has been affected by intense rates of low industrialization which unfortunately lead to high rates of long-lasting unemployment for the majority of employees.

The primary sector is the most important sector (in number and rates), of employment and economic activity when referring to the prefectures of Ilia and Etoloakarnania, although that the economic competitiveness needed is of low importance.

In the decade of 1990s, the region of western Greece was economically strengthened by the existence of developmental laws 1892/90 and 2601/98 with the aim of successfully facing the complex matters of unemployment and limited economic competitiveness.

Moreover in the years 2000 to 2006, structural funds coming from the European Union, strengthened the Greek Economy. The European Regional Policy, through economic resources to Greece, had the following specific strategic points of development: the aid and exploitation of the place of region as a western gate of the country, the cultural and tourist growth - Exploitation of Olympic Games of 2004, the reformation and extension of industrial base, the aid of urban infrastructures, the promotion of employment and the specialisation of human potential.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αφιέρωση – ευχαριστίες	σελ 1
Περίληψη στην ελληνική	σελ. 2
Περίληψη στην αγγλική	σελ 4
Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή	
1.0 Συνοπτική εισαγωγή στα θέματα της εργασίας	σελ. 11
1.1 Λόγοι επιλογής του θέματος	σελ. 18
1.2 Σκοπός και στόχοι της εργασίας	σελ. 19
1.3 Σχεδιάγραμμα περιεχομένων	σελ. 19
Κεφάλαιο 2. Γενικά χαρακτηριστικά Νομού Αχαΐας και Δυτικής Ελλάδας	
2.0. Εισαγωγή	σελ.21
2.1. Τα χαρακτηριστικά του Νομού Αχαΐας	σελ.22
2.1.1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά	σελ.22
2.1.2. Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά	σελ.23
2.2. Η περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας	σελ.25
2.2.1. Δημογραφικά στοιχεία της περιφέρειας της Δυτικής Ελλάδας	σελ.26
2.2.2. Υποδομές της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	σελ.28
2.2.2.1. Υποδομές Μεταφορών	σελ.28
2.2.2.2. Υποδομές Υγείας	σελ.32
2.2.2.3. Υποδομές Εκπαίδευσης και Έρευνας	σελ.33
2.2.2.4. Πολιτισμική Υποδομή	σελ.34
2.3. Επίλογος	σελ.34
Κεφάλαιο 3. Οικονομικά Στοιχεία Δυτικής Ελλάδας και Νομού Αχαΐας	

3.0. Εισαγωγή	σελ.36
3.1. Οικονομικά στοιχεία Δυτικής Ελλάδας	σελ.37
3.1.1. Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν στην Δυτική Ελλάδα	σελ.37
3.1.1.1. Το ΑΕΠ (ακαθάριστο εθνικό προϊόν) της Δυτικής Ελλάδας ανά τομέα παραγωγής .	σελ.41
3.2. Η ανάλυση του Επιχειρηματικού τομέα στη Δυτική Ελλάδα	σελ.42
3.2.1. Πρωτογενής τομέας	σελ.43
3.2.2. Δευτερογενής τομέας	σελ.44
3.2.3. Ο Τριτογενής τομέας	σελ.47
3.2.3.1. Λοιπές υπηρεσίες	σελ.48
3.2.3.2. Εμπόριο	σελ.50
3.2.3.3. Τουρισμός	σελ.51
3.3. Δημογραφικά στοιχεία επιχειρήσεων	σελ.55
3.3.1. Δημογραφικά στοιχεία επιχειρήσεων νομού Αχαΐας	σελ.55
3.3.1.1. Ιδρύσεις επιχειρήσεων	σελ.57
3.3.1.2. Διαγραφές επιχειρήσεων	σελ.57
3.3.2. Δημογραφικά στοιχεία επιχειρήσεων νομού Αιτωλοακαρνανίας	σελ.61
3.3.2.1. Ιδρύσεις επιχειρήσεων	σελ.61
3.3.2.2. Διαγραφές επιχειρήσεων	σελ.65
3.3.3. Δημογραφικά στοιχεία επιχειρήσεων νομού Ηλείας	σελ.70
3.4. Η οικονομική δραστηριότητα στο νομό Αχαΐας	σελ.71
3.4.1. Πρωτογενής τομέας	σελ.72
3.4.2. Δευτερογενής τομέας	σελ.73
3.4.3. Ο Τριτογενής τομέας	σελ.73
3.5. Ο κρατικός παρεμβατισμός και η αποβιομηχάνιση στην Ελλάδα και στο νομό Αχαΐας	σελ.74

3.6. Επίλογος	σελ.77
Κεφάλαιο 4. Οι εργαζόμενοι και η εξέλιξη της απασχόλησης	
4.0. Εισαγωγή	σελ.78
4.1. Οι τάσεις του πληθυσμού, το εργατικό δυναμικό και η ανεργία στην Ελλάδα	σελ.80
4.2. Ανεργία και χαρακτηριστικά πλήρους και μερικής απασχόλησης	σελ.84
4.3. Η υπάρχουσα κατάσταση στην Ελλάδα σχετικά με την μερική απασχόληση εργαζομένων	σελ.90
4.4. Οικονομικά χαρακτηριστικά του φαινομένου της μερικής απασχόλησης εργαζομένων στην Ελλάδα	σελ.93
4.5. Κοινωνικά χαρακτηριστικά του φαινομένου της μερικής απασχόλησης εργαζομένων στην Ελλάδα	σελ.95
4.6. Λόγοι για τους οποίους οι εργαζόμενοι αναζητούν θέσεις πλήρους απασχόλησης	σελ.96
4.7. Δυσκολίες πλήρους απασχόλησης και επίτευξη οικονομικής-κοινωνικής καταξίωσης	σελ.98
4.8. Η έννοια της επιχείρησης στην Ελλάδα και θεσμοί λειτουργίας τους ως προς την μερική ή πλήρη απασχόληση των εργαζομένων	σελ.100
4.9. Οικονομικοί κύκλοι της αγοράς και επίδραση αυτών στις επιχειρήσεις και σχετικά με την απασχόληση εργαζομένων σε πλήρη ή μερική βάση	σελ.103
4.10. Το εργατικό δυναμικό και η ανεργία στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας	σελ.105
4.11. Το εργατικό δυναμικό και η ανεργία στο νομό Αχαΐας	σελ.106
4.11.1. Επίπεδο εκπαίδευσης	σελ.116
4.11.2. Απασχόληση	σελ.117
4.11.3. Ανεργία	σελ.117

4.12. Επίλογος	σελ.118
Κεφάλαιο 5. Οι επενδύσεις	
5.0. Εισαγωγή	σελ.120
5.1. Ορισμός των επενδύσεων	σελ.121
5.2. Πηγές χρηματοδότησης	σελ.124
5.3. Ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική	σελ.127
5.4. Επενδύσεις στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας- Νομός Αχαΐας	σελ.130
5.5. Το Γ' ΚΠΣ στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδος και το περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα της Δυτικής Ελλάδος	σελ.136
5.6. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία	σελ.146
5.7. Επίλογος	σελ.153
Κεφάλαιο 6. Επίλογος	
6.0. Εισαγωγή	σελ.154
6.1. Η απασχόληση και η επιχειρηματικότητα στην Δυτική Ελλάδα – Δυνατότητες και αδυναμίες ανάπτυξης	σελ.161
6.2. Ανάλυση SWOT για την Αχαΐα	σελ.166
6.2.1. Δυνατά σημεία	σελ.166
6.2.2. Αδύνατα σημεία	σελ.168
6.2.3. Ευκαιρίες	σελ.169
6.2.4. Απειλές	σελ.169
6.3. Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης	σελ.170
Βιβλιογραφία	σελ.172
Δικτυακοί τόποι	σελ.173

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

1.0 Συνοπτική εισαγωγή στα θέματα της εργασίας

Ζούμε σε μια εποχή όπου οι επιχειρήσεις δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην εργασία των υπαλλήλων τους, προκειμένου αυτές να επιτύχουν μια καλύτερη λειτουργία εντός της αγοράς που δραστηριοποιούνται και να πετύχουν τους σκοπούς τους. Για να μπορέσουν βέβαια οι περισσότερες επιχειρήσεις στις μέρες μας να ανταπεξέλθουν στον σκληρό αυτό ανταγωνισμό που έχουν εισέλθει, θα πρέπει να ικανοποιούν στον βαθμό βέβαια που αυτό είναι δυνατό τις απαιτήσεις των εργαζομένων τους και συνάμα να απωθούν αυτούς από κάθε ενέργεια η οποία θα είναι αρνητική για τις επιχειρήσεις και μόνο κρίση μπορεί να αποφέρει σε αυτές¹.

Είναι γεγονός πως στην εποχή μας τα διάφορα οικονομικά μεγέθη που χαρακτηρίζουν τις ανεπτυγμένες κοινωνίες συνεχώς μεταβάλλονται και προκαλούν σοβαρή αναδιάρθρωση στους οικονομικούς παράγοντες αυτής. Σε κάθε περίπτωση όταν εντός μιας κοινωνίας προτείνεται η έκτακτη εισφορά επί των κερδών, τότε στην καλύτερη των περιπτώσεων μπορούν να καλυφθούν τα ελλείμματα τα οποία σχετίζονται με τις εισπράξεις μιας συγκεκριμένης χρονιάς και τις φορολογίες των εργαζομένων στην Ελλάδα. Επιπλέον, όλα αυτά τα γεγονότα συντελούν στην αποφυγή της αύξησης της φορολογίας στο μέλλον και την τόνωση του επενδυτικού και εργασιακού κλίματος. Αυτή σχετίζεται με την ανάπτυξη και με τις προσπάθειες που καταβάλλονται για να ξεπεράσουν οι κοινωνίες τα μεγέθη των χρεών τους.

Οι κάθε είδους οργανισμοί στελεχώνονται αλλά και διοικούνται από ανθρώπους. Δίχως τους ανθρώπους αυτούς δεν υφίστανται

---

¹ Χυτήρης, Λ., (2001), "Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων", Αθήνα, έκδοση Γ. Μπένου

ουσιαστικά επιχειρήσεις. Κατ' επέκταση, οι εργαζόμενοι αποτελούν σε πολλές περιπτώσεις τον πιο καθοριστικό συντελεστή παραγωγής, για να λειτουργήσει και να επιτύχει τους στόχους ένας οργανισμός. Τη διαφορά την κάνουν οι άνθρωποι, είτε αυτοί διοικούν είτε απλά εκτελούν. Τα μηχανήματα, οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, οι εγκαταστάσεις και γενικά οι άλλοι συντελεστές παραγωγής, ούτε σκέπτονται, ούτε μαθαίνουν, ούτε προσπαθούν, ούτε βέβαια θέτουν στόχους και αποφασίζουν για το τι, πόσο και πώς θα πράξουν, ούτε απεργούν και ούτε ζητούν ανταμοιβές. Αλλά και δεν παρακινούνται, δεν δρουν συλλογικά και δεν έχουν προσδοκίες και ανάγκες να ικανοποιήσουν.

Όλα αυτά λοιπόν είναι στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν την ανθρώπινη φύση και δράση η οποία όμως κάποιες φορές μπορεί να παραγκωνισθεί ή να εμποδιστεί από την ύπαρξη κρίσεων εντός των επιχειρήσεων και οι οποίες σχετίζονται με την ύπαρξη εργασιακών ανισοτήτων και φαινόμενων όπως μη καταβολή δώρων και αμοιβών ή ποινές και διαπροσωπικές σχέσεις.

Οι θέσεις εργασίας και οι εργασιακές σχέσεις αλλάζουν συνεχώς στις μέρες μας. Ο αριθμός των επαγγελματιών που μπορούν να χαρακτηρισθούν ως χειρονακτικά συνεχώς μειώνονται και οι θέσεις εργασίας που χρειάζονται γνώσεις και εξειδίκευση αυξάνονται. Το γεγονός αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στην ανάπτυξη της νέας τεχνολογίας που οδηγεί σε σημαντικές αλλαγές στη δομή των μεγάλων οργανισμών και κατ' επέκταση στον τρόπο λειτουργίας τους².

Η τεχνολογία της πληροφορίας έχει προεκτείνει τα όρια των μοντέρνων επιχειρήσεων έτσι ώστε οι εργαζόμενοι να μπορούν να

---

² Παπαδάκης, Β., (2002), "Στρατηγική των επιχειρήσεων", Αθήνα, εκδόσεις Σάκκουλα

εργασθούν από οποιαδήποτε μέρος του κόσμου. Στα πλαίσια αυτά, για παράδειγμα, η τηλεργασία έχει μετατραπεί από μια τάση σε μια πραγματικότητα. Ευέλικτα συστήματα εργασίας, όπως η μερική απασχόληση, η περιστασιακή και ομαδική εργασία, χρησιμοποιούνται με σκοπό τη μείωση του κόστους εργασίας αλλά και τη διοχέτευση της εργασίας όπου και όταν κρίνεται αναγκαία³.

Οι μεταβολές που πραγματοποιούνται οφείλονται στην αλλαγή της οικονομίας, στις νέες οργανωτικές δομές, στο διεθνή ανταγωνισμό και στην άποψη ότι η διοίκηση ανθρωπίνων πόρων είναι το όχημα για την εκπλήρωση επιχειρηματικών στόχων. Στη συνέχεια του συγκεκριμένου κεφαλαίου παραθέτονται ορισμένες προκλήσεις οι οποίες προέρχονται τόσο από το εξωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων (περιβαλλοντικές προκλήσεις) όσο και από το εσωτερικό τους περιβάλλον (επιχειρηματικές και ατομικές προκλήσεις).

Θα πρέπει να σημειωθεί πως πάρα πολλοί οργανισμοί δραστηριοποιούνται σε ένα περιβάλλον όπου συντελούνται συνεχόμενες αλλαγές. Προκειμένου να επιβιώσουν, οι επιχειρήσεις αυτές πρέπει να προσαρμοστούν στις αλλαγές γρήγορα και αποτελεσματικά. Οι ανθρώπινοι πόροι είναι το κέντρο μιας αποτελεσματικής απάντησης στις νέες προκλήσεις. Η διεθνοποίηση της οικονομίας είναι μία τάση και μία εξέλιξη που έχει τρομερές συνέπειες στη διοίκηση ανθρωπίνων πόρων. Ο διεθνής ανταγωνισμός στα αγαθά και στις υπηρεσίες ωθεί τις μεγάλες οικονομίες στο να ακολουθήσουν τη διεθνοποίηση. Μια απάντηση στον αυξανόμενο ανταγωνισμό αποτελεί η δημιουργία πολλών κοινοπραξιών Joint Ventures. Οι κοινοπραξίες δημιουργούνται όταν μια νέα οργάνωση διαμορφώνεται από δύο ή περισσότερες εταιρείες που μπορεί ακόμη και

---

³ Παπαδάκης, Β., (2002), "Στρατηγική των επιχειρήσεων", Αθήνα, εκδόσεις Σάκκουλα

να εδρεύουν σε διαφορετικές χώρες με σκοπό τη διεξαγωγή νέων δραστηριοτήτων.

Ορισμένες προκλήσεις της διοίκησης ανθρωπίνων πόρων που απορρέουν από τη δημιουργία των κοινοπραξιών είναι οι ακόλουθες:

Πρόσληψη. Η διοίκηση στη χώρα οικοδεσπότη μπορεί να προσφέρει εργασία στους κατοίκους της χώρας και να αποτελεί, πιο σημαντικό στοιχείο από ότι για παράδειγμα η αύξηση των κερδών.

Προαγωγή. Συχνά γίνεται λόγος για ανάθεση των υψηλόβαθμων θέσεων στα εκπατρισμένα στελέχη και εκτοπισμός των κατοίκων της χώρας οικοδεσπότη.

Λήψη αποφάσεων. Η λήψη αποφάσεων είναι μία πολύπλοκη διαδικασία λόγω των αντιμαχόμενων προτεραιοτήτων που έχουν τα μέρη που εμπλέκονται στις συμμαχίες.

Επικοινωνία. Προβλήματα επικοινωνίας μπορούν να προκύψουν από τα διάφορα προσωπικά προβλήματα των στελεχών που εργάζονται σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές.

Αποζημίωση. Απροθυμία στο θέμα των αποζημιώσεων μπορεί να προκύψει όταν υπάρχουν κενά στις αμοιβές των εκπατρισμένων και των ιθαγενών στελεχών.

Η αυξημένη διαφοροποίηση στα ανθρώπινο δυναμικό : Μια μεγάλη πρόκληση για τη διοίκηση ανθρωπίνων πόρων είναι η μεταβαλλόμενη φύση του εργατικού δυναμικού. Η αυξημένη αυτή διαφοροποίηση στο εργατικό δυναμικό σχετίζεται με τους εξής παράγοντες:

- Η φύση της εργασίας έχει αλλάξει με αποτέλεσμα όλες οι εργασίες να μπορούν να εκτελούνται τόσο από άνδρες όσο και από γυναίκες
- Οι γυναίκες σήμερα αποτελούν το 46% του εργατικού δυναμικού. Η αλλαγή αυτή έχει οδηγήσει σε περισσότερες μεταβολές σε ένα πιο φιλικό με την οικογένεια εργασιακό περιβάλλον.

Ένας οργανισμός όμως ο οποίος δραστηριοποιείται σε μια πόλη ή χώρα και προκειμένου να αποκτήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και να μπορέσει να σταθεί στο χώρο, θα πρέπει να δώσει έμφαση στους εξής παράγοντες:

Έλεγχος του κόστους. Ένας τρόπος προκειμένου να έχει ένας οργανισμός δυνατή παρουσία στον επιχειρησιακό χώρο είναι η διατήρηση του κόστους σε χαμηλά επίπεδα και η ύπαρξη αυξημένων ταμειακών ροών. Ένα σύστημα πληρωμών του προσωπικού που χρησιμοποιεί ένα καινοτόμο τρόπο αποζημίωσης των εργαζομένων ώστε να ελέγχεται το εργατικό κόστος βοηθά χωρίς αμφιβολία στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Παράλληλα, ο έλεγχος του κόστους μπορεί να επιτευχθεί με τη σωστή επιλογή ανθρωπίνων πόρων ώστε να μην χρειάζεται η συχνή αλλαγή τους, η αποτελεσματική και όχι σπάταλη εκπαίδευση των εργαζομένων και η καλή διαχείριση των θεμάτων ασφάλισης του προσωπικού⁴.

Βελτίωση της ποιότητας. Πολλές επιχειρήσεις, εφαρμόζουν πρακτικές ολικής ποιότητας, δηλαδή πολιτικές που προσφέρουν ποιότητα σε όλες τις διαδικασίες της οργανισμός με τελικό στόχο την παροχή ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών.

---

⁴ Χυτήρης, Λ., (2001), “Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων”, Αθήνα, έκδοση Γ. Μπένου

Δημιουργία διαφοροποιημένων ικανοτήτων. Συχνό είναι το φαινόμενο όπου επιχειρήσεις χρησιμοποιούν τις ιδιαίτερες ικανότητες των ανθρώπων τους με σκοπό να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Βέβαια, και αναφερόμενοι στην περίπτωση η οποία θα αναλυθεί στη παρούσα εργασία, θα μπορούσαμε να πούμε πως ο νομός Αχαΐας και ο οποίος θα εξεταστεί ως προς την εργασιακή απασχόληση και τις επενδύσεις που λαμβάνουν μέρος κατά τα τελευταία χρόνια, ανήκει διοικητικά στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και γι' αυτόν το λόγο η προσέγγιση μας θα γίνει και σε επίπεδο περιφέρειας. Εκτός από το νομό Αχαΐας στη Δυτική περιφέρεια ανήκουν και οι νομοί Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας.

Θα πρέπει να σημειωθεί πως στη δυτική περιφέρεια κατά την διάρκεια των ετών 1997 – 2001, η οικονομία αναπτύχθηκε με μέτριο ρυθμό. Το πραγματικό ακαθάριστο περιφερειακό προϊόν (ΑΠΠ) αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής 2,3% κατά την περίοδο 1997-2001, φτάνοντας τα €1,1 δισ.⁵ Ο Πρωτογενής τομέας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, παρότι αποτελεί σημαντικό πόλο απασχόλησης και οικονομικής δραστηριότητας, έχει χαμηλή ανταγωνιστικότητα λόγω υψηλού κόστους και χαμηλής ποιότητας των προϊόντων, αλλά και λόγω των αδυναμιών που υπάρχουν στον τομέα διακίνησης και εμπορίας.⁶

Στους νομούς Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας, ωστόσο, ο εν λόγω τομέας διαδραματίζει το σημαντικότερο ρόλο στην οικονομία τους και γι' αυτό μπορούν να χαρακτηριστούν κατεξοχήν αγροτικοί νομοί. Θα

---

⁵ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, ανακτημένο από: www.statistics.gr 6-12-08

⁶ Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 26-12-07

πρέπει επίσης να σημειωθεί πως ο Δευτερογενής τομέας την περίοδο 1984-1992, στιγματίστηκε από την έντονη αποβιομηχάνιση που έπληξε την Πάτρα, μια πόλη με έντονη μεταποιητική παράδοση. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, παρουσιάστηκε ανάκαμψη μέσω της αναδιάρθρωσης της μεταποιητικής βάσης και της μετατόπισης των δραστηριοτήτων από τους παραδοσιακούς φθίνοντες κλάδους (μεγάλες μονάδες) προς ανταγωνιστικές και βιώσιμες δραστηριότητες. Οι βασικότερες μεταποιητικές μονάδες αφορούν τους κλάδους τροφίμων και ποτών, ένδυσης, εκτυπώσεων, εξοπλισμού τηλεπικοινωνιών- πληροφορικής, χαρτιού, πλαστικών, αλλά και βιομηχανίες επεξεργασίας ξύλων και μη μεταλλικών ορυκτών⁷.

Τέλος και όπως θα αναλυθεί στα επόμενα κεφάλαια, ο Τριτογενής τομέας αποτελεί τον κυριότερο οικονομικό τομέα και στους τρεις νομούς της Περιφέρειας. Χαρακτηρίζεται καταρχήν από μεγάλη συμμετοχή των κλάδων του εμπορίου και υπηρεσιών. Ειδικότερα, η πρωτεύουσα της Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη στους τομείς των ξενοδοχείων, των εστιατορίων, των μεταφορικών υπηρεσιών, των υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης, έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και των παραγωγικών υπηρεσιών. Στην περιφέρεια προσφέρονται επίσης μεγάλες δυνατότητες για ανάπτυξη ποικίλων τουριστικών δραστηριοτήτων, όπως θαλάσσιου τουρισμού, πολιτιστικού-θρησκευτικού, χειμερινού/ ορεινού, τουρισμού περιπέτειας, οικολογικού, ιαματικού τουρισμού, συνεδριακού τουρισμού και άλλων μορφών.

Είναι γεγονός επίσης πως το πρόβλημα της ανεργίας είναι αλληλένδετο με το ευρύτερο πρόβλημα της φτώχειας (poverty) χωρίς

---

⁷ΕΛΚΕ,Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων, ανακτημένο από:www.investingreece.gov.gr

βέβαια να ταυτίζεται με αυτό. Δεδομένου ότι ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των φτωχών είναι η έλλειψη μόνιμης απασχόλησης, η συχνή αλλαγή τομέα απασχόλησης, η αβεβαιότητα στην απασχόληση, η πλειονότητα των ανέργων ανήκει στην κατηγορία των φτωχών. Η έλλειψη χρημάτων που συνεπάγεται η ανεργία διαρκεί όσο διαρκεί η ανεργία και μ' αυτή την έννοια είναι μεταβατική, προσωρινή όσον αφορά τα συγκεκριμένα άτομα, είναι όμως μόνιμη σε πανκοινωνικό επίπεδο εφ' όσον η ανεργία είναι χρόνιο φαινόμενο⁸.

Ως εκ τούτου, το φαινόμενο της ανεργίας στην Ελλάδα, με διάφορες διακυμάνσεις από τις αρχές του αιώνα αρχίζει να παίρνει μονιμότερο χαρακτήρα και μαζικότερες διαστάσεις. Η ανεργία προκαλεί ισχυρή αίσθηση αγωνίας, άγχος, απώλεια αυτοπεποίθησης και μνήμης, ανικανότητα συγκέντρωσης, υπνηλία, μερική σεξουαλική ανικανότητα, απογοήτευση και απαισιοδοξία, υψηλή ερεθιστικότητα και διαταραχές στο επίπεδο σχέσεων. Τα παραπάνω αυξάνουν τις πιθανότητες ενδοοικογενειακών εντάσεων, κακοποίησης και διαζυγίων. Επιπλέον, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας διαχέουν το φόβο μεταξύ των εργαζομένων και μειώνουν την συνειδητότητα του εργατικού κινήματος⁹.

1.1 Λόγοι επιλογής του θέματος

Στην παρούσα εργασία αναλάβαμε να παρουσιάσουμε όσον το δυνατόν πιο καθαρά την εικόνα της οικονομίας και της απασχόλησης στην Δυτική Ελλάδα αλλά και τον νομό Αχαΐας.

Φοιτήσαμε στην πόλη της Πάτρας και θεωρήσαμε πως φεύγοντας οφείλαμε να κάνουμε μια έρευνα για την πόλη αυτή ,μια έρευνα που θα ήταν σχετική με το αντικείμενο μας και από την οποία θα προέκυπταν

---

⁸ Σ. Μπαμπανάσης. Η διαδικασία εξάλειψης της φτώχειας στην Ελλάδα. Ε. Ευρ. Κ. Ν. 4, 1983

⁹ Κοινωνικές επιπτώσεις, στο ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ του ΙΝΕΓΣΕΕ, τ. 20, Δεκ., 1996

ενδιαφέρουσα συμπεράσματα. Επιπροσθέτως το θέμα ήταν αρκετά ενδιαφέρον αφού οι επενδύσεις και το εργατικό δυναμικό μια πόλης ή μιας χώρας αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες ανάπτυξης της.

1.2 Σκοπός και στόχοι της εργασίας.

Οι οικονομικοί δείκτες, η ανάλυση της επιχειρηματικότητας αλλά και τα στοιχεία της απασχόλησης που παραθέτονται δίνουν μια σαφή εικόνα της υπάρχουσας κατάστασης στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας και τον νομό Αχαΐας . Η μισή λύση του προβλήματος λένε πως είναι ο εντοπισμός του ίδιου του προβλήματος. Βασικός μας σκοπός ήταν μέσα από την παρουσίαση των στοιχείων να επισημάνουμε τις αδυναμίες και τις δυνατότητες ανάπτυξης.

Ευελπιστούμε πως με την παρούσα εργασία θα βάλουμε και εμείς ένα λιθαράκι στην ανάπτυξη του τόπου αυτού, ακόμα και αν δεν συμβεί αυτό όμως είμαστε περήφανοι που είχαμε την δυνατότητα να γνωρίσουμε τον τόπο αυτόν και μέσα από το πρίσμα μιας οικονομικής έρευνας.

1.3 Σχεδιάγραμμα περιεχομένων

Κεφάλαιο 1 . «Εισαγωγή» . Γενική εικόνα της επιχειρηματικότητας στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας. Ο ανθρώπινος παράγοντας ως καθοριστικός συντελεστής παραγωγής για την λειτουργία αλλά και την επιτυχία ενός οργανισμού. Οι λόγοι επιλογής του θέματος ,ο σκοπός και οι στόχοι της παρούσας εργασίας.

Κεφάλαιο 2 . «Γενικά χαρακτηριστικά Νομού Αχαΐας και Δυτικής Ελλάδας». Παρουσιάζονται τα δημογραφικά και γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά του νομού Αχαΐας αλλά και της όλης περιφέρειας

Δυτικής Ελλάδας καθώς και οι υποδομές μεταφορών, υγείας , εκπαίδευσης, έρευνας και η πολιτισμική υποδομή.

Κεφάλαιο 3. «Οικονομικά στοιχεία Νομού Αχαΐας και Δυτικής Ελλάδας» Ανάλυση του επιχειρηματικού τομέα στην Δυτικής Ελλάδα. Παράθεση των δημογραφικών στοιχείων των επιχειρήσεων, και του ΑΕΠ ανά τομέα παραγωγής. Σύντομη αναφορά στον κρατικό παρεμβατισμό και την αποβιομηχάνιση στην Ελλάδα αλλά και την Αχαΐα.

Κεφάλαιο 4. «Οι εργαζόμενοι και η εξέλιξη της απασχόλησης ». Στο παρόν κεφάλαιο δίνονται στοιχεία όσον αφορά το εργατικό δυναμικό στον νομό της Αχαΐας και την περιφέρεια , το επίπεδο εκπαίδευσης , τα χαρακτηριστικά της πλήρους και της μερικής απασχόλησης καθώς και τις τάσεις του πληθυσμού και την εικόνα της ανεργίας στο σύνολο της χώρας.

Κεφάλαιο 5. «Επενδύσεις» .Ο ορισμός των επενδύσεων και οι πηγές χρηματοδότησης .Τα επενδυτικά προγράμματα στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, οι παραγωγικές δαπάνες , οι επιχορηγήσεις του δημοσίου και οι θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν.

Κεφάλαιο 6. «Επίλογος». Παρουσιάζονται συμπερασματικά οι δυνατότητες και οι αδυναμίες ανάπτυξης της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας. Μέσω της ανάλυσης SWOT επισημαίνονται τα δυνατά και τα αδύναμα σημεία της περιφέρειας καθώς και οι απειλές και οι ευκαιρίες. Το ΄Δ ΚΠΣ στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας.

Κεφάλαιο 2. Γενικά χαρακτηριστικά Νομού Αχαΐας και Δυτικής Ελλάδας

2.0 Εισαγωγή

Ο νομός Αχαΐας ανήκει διοικητικά στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, γι' αυτόν το λόγο η προσέγγιση μας θα γίνει και σε επίπεδο περιφέρειας.. Εκτός από το νομό Αχαΐας στη Δυτική περιφέρεια ανήκουν και οι νομοί Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας. Τα δημογραφικά και γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά καθώς και η υποδομή της περιοχής συντελούν στη δημιουργία μιας σαφούς πρώτης εικόνας της περιφέρειας¹⁰.

Σχήμα 2.1: Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας
www.ditikiellada.gov.gr

¹⁰ Αδαμακόπουλος Τ., 2003, Αχαΐα, έκδοση Ανάβαση

2.1 Τα χαρακτηριστικά του νομού Αχαΐας

Με έκταση 3.721,5 τετραγωνικά χιλιόμετρα ο νομός Αχαΐας βρίσκεται στη βορειοδυτική Πελοπόννησο και αποτελεί τη βασική πύλη διασύνδεσης της Ελλάδας με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω του λιμανιού της Πάτρας. Η Αχαΐα από τα πιο ιστορικά μέρη της Ελλάδας, δεσπόζει στο μέσο του νοητού τριγώνου που σχηματίζουν η Αρχαία Ολυμπία, οι Δελφοί και η Επίδαυρος ενώ η πρωτεύουσα του νομού, η Πάτρα, απέχει 218 χιλιόμετρα από την Αθήνα¹¹.

Η εξέχουσα θέση της Αχαΐας στην εξελικτική πορεία του Ελληνικού Πολιτισμού αποτυπώνεται στον πλούτο των αρχαιολογικών και ιστορικών μνημείων της, πολλά από τα οποία αναφέρονται στη Μυκηναϊκή περίοδο. Η περιοχή της Αχαΐας σύμφωνα με τις σήμερα ιστορικές αναφορές, κατοικείται από το 3000 π.χ. ενώ οργανωμένα την κατοίκησαν οι Ίωνες το 1406 π.χ.

2.1.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας απογραφής (2001) ο πληθυσμός του νομού Αχαΐας ανέρχεται σε 322.789 άτομα (πραγματικός πληθυσμός), εκ των οποίων οι 19.120 (το 5% του τοπικού πληθυσμού) είναι αλλοδαποί. Πρόκειται για τον τέταρτο μεγαλύτερο πληθυσμιακό νομό της Ελλάδος (μετά τη Νομαρχία Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης), συγκεντρώνοντας το 2,9% του συνολικού πληθυσμού της χώρας και το 43,5% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος¹².

---

¹¹ Αχαΐα, Οδικός και τουριστικό Οδηγός 2005, Αχαΐα, Εκδότης: Creative Image

¹² Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από www.statistics.gr 9-10-08

Πίνακας 2.1: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

	1981	%	1991	%	2001	%
Πραγματικός	272,193	100%	300,078	100%	322,789	100%
Αστικός	180,319	65,52%	198,664	66,20%	216,592	67,10%
Ημιαστικός	5,185	1,89%	9,732	3,25%		
Αγροτικός	89,689	32,59%	91,682	30,55%	106,197	32,80%
Νοικοκυριά	77,99	-	86,573	-	98,472	-

Πηγή: Εθνική Στατιστική υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

Το 32,8 % του συνολικού πληθυσμού ζει σε αγροτικές περιοχές, ενώ ο αστικός πληθυσμός αποτελεί το 67,1%. Ιδιαίτερο ρόλο στο νομό αναφορικά με το πληθυσμό διαδραματίζει το πολεοδομικό συγκρότημα της Πάτρας, με συμμετοχή 50% στο σύνολο του νομού, σημειώνοντας ωστόσο μείωση σε σχέση με το 1991 όπου κατοικούσε το 51,8 % .¹³

Ο βαθμός αστικοποίησης στο νομό (δηλαδή το ποσοστό αστικού πληθυσμού στο σύνολο του πληθυσμού) παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια θετική αυξητική πορεία. Στον ίδιο πίνακα φαίνεται ότι το ποσοστό του αστικού πληθυσμού στο νομό, την περίοδο 1981- 1991 παρουσίασε μικρή αύξηση της τάξης του 0,68%, ενώ τη δεκαετία 1991-2001 σημείωσε αύξηση της τάξεως 0.90%.

2.1.2 Γεωμορφολογικά Χαρακτηριστικά

Η γεωμορφολογία του νομού παρουσιάζει μεγάλη ποικιλομορφία. Το μεγαλύτερο τμήμα του νομού (πάνω από το 60% της συνολικής του

¹³ Νομαρχία Πάτρας, ανακτημένο από: www.achaia.gr , 9-10-08

έκτασης) είναι ορεινό. Συγκεκριμένα, στα 3.271 τετραγωνικά χιλιόμετρα έκτασης ο νομός Αχαΐας κατανέμεται ως εξής: (α) 65,4% ορεινοί όγκοι, (β) 13,8% ημιορεινοί όγκοι, και (γ) 20,8% πεδινές εκτάσεις¹⁴.

Οι κύριοι ορεινοί όγκοι που απαντούν στο νομό είναι οι κάτωθι ¹⁵:

- Το Παναχαϊκό (Β.Κ. Αχαΐα, 1.926 μέτρα).
- Ο Ερύμανθος ή Ολωνός, (νότια του Παναχαϊκού, 2.224 μμέτρα),
- Το Αροάνιο ή Χελμός, (Αν. Αχαΐα, 2.341 μμετρά).

Οι πεδινές του εκτάσεις του Νομού είναι σε μεγάλο βαθμό καλλιεργούμενες. Πιο συγκεκριμένα τα ποσοστά των βασικών ζωνών χρήσης είναι τα εξής:

- Βοσκότοποι 41,16%
- Καλλιεργούμενες εκτάσεις: 29,76%
- Οικισμοί 3,75%
- Υδάτινες εκτάσεις 1,78%
- Λοιπές εκτάσεις 1,16%

Ο νομός στα βορειοδυτικά της Πελοποννήσου διαθέτει μεγάλο μήκος ακτών στον Πατραϊκό και Κορινθιακό κόλπο, είναι ιδιαίτερα πλούσιος σε υδατικούς πόρους εξαιτίας του υψηλού ποσοστού βροχοπτώσεων στην περιοχή και χιονοπτώσεων στους ορεινούς όγκους. Εντούτοις, η μη σωστή χρήση στα αστικά κέντρα δημιουργεί προβλήματα εξάντλησης των υπογείων υδάτων της Πάτρας¹⁶.

---

¹⁴ Αδαμακόπουλος Γ., 2003, Αχαΐα, έκδοση Ανάβαση

¹⁵ Νομαρχία Πάτρας, ανακτημένο από: www.achaia.gr , 9-10-08

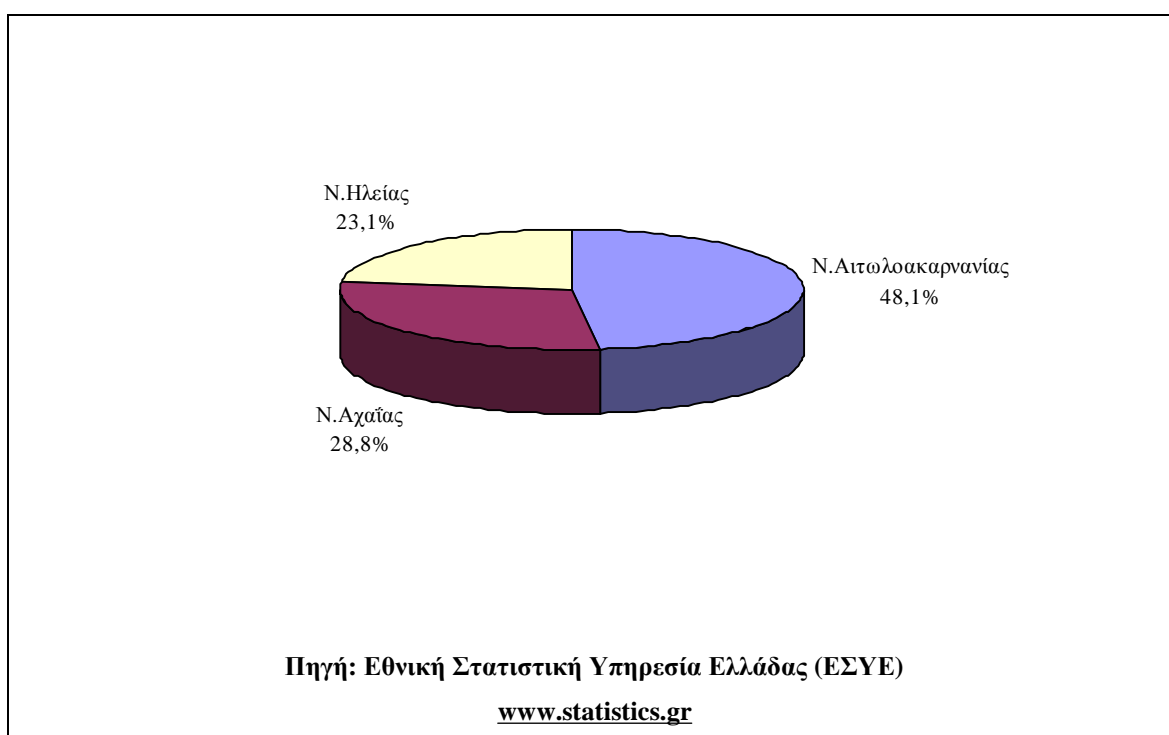
¹⁶ Νομαρχία Πάτρας, ανακτημένο από: www.achaia.gr , 9-10-08

2.2 Η περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας

Η συνολική έκταση της περιφέρειας είναι 11,350 τετραγωνικά χιλιόμετρα, η δε συμμετοχή των νομών στην εν λόγω έκταση παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα¹⁷.

Διάγραμμα 2.1: Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Όπως παρατηρούμε στο παραπάνω διάγραμμα ο νομός Αχαΐας, με ποσοστό 28,8%, αποτελεί τη δεύτερη πόλη, βάσει της έκτασης του ως ποσοστό στη συνολική έκταση, της περιφέρειας της Δυτικής Ελλάδας. Μεγαλύτερος δε νομός της περιφέρειας είναι ο νομός Αιτωλοακαρνανίας με ποσοστό 48,1% ενώ ο νομός Ηλείας κατέχει την τρίτη θέση με ποσοστό 23,1%.

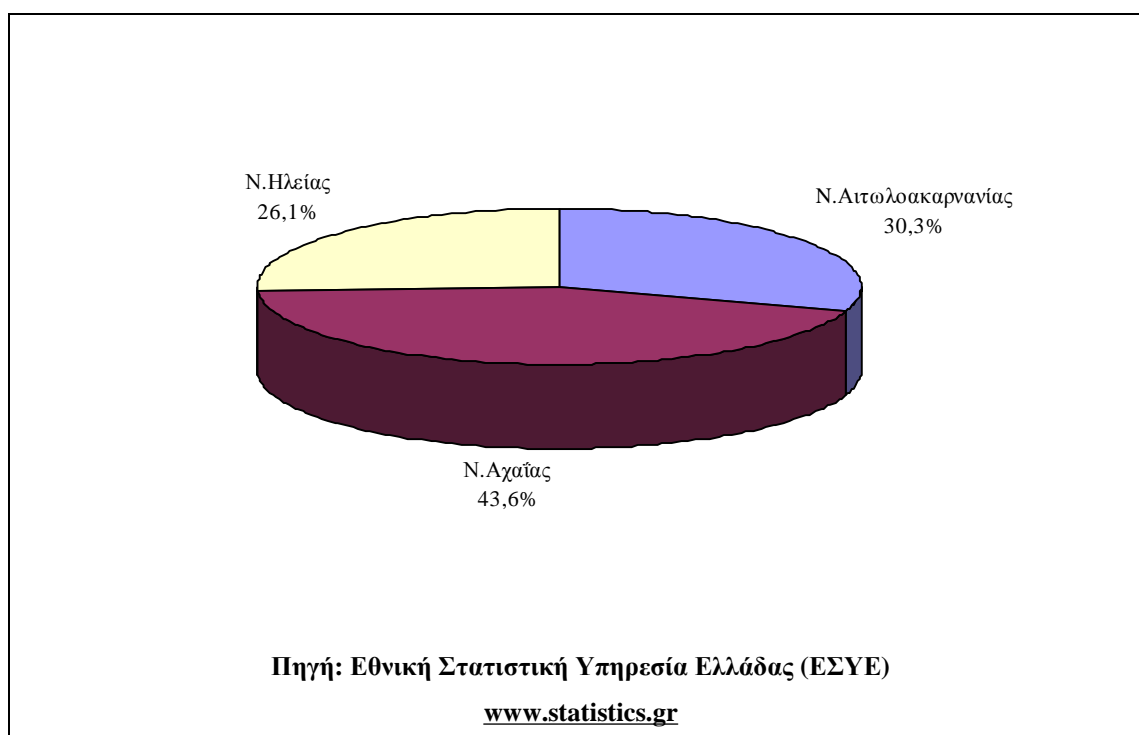
¹⁷ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 9-10-08

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος συνορεύει προς βορρά με την Ήπειρο, ανατολικά με τη Στερεά Ελλάδα και την Πελοπόννησο, νοτίως με την Πελοπόννησο και δυτικά με τα Ιόνια νησιά¹⁸.

2.2.1 Δημογραφικά Στοιχεία της Περιφέρειας της Δυτικής Ελλάδος

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος έχει πληθυσμό 741.506 κατοίκων σύμφωνα με την απογραφή του 2001, εμφάνισε δε αύξηση ποσοστού 4,6% μεταξύ των δύο τελευταίων απογραφών. Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζουμε την πληθυσμιακή κατανομή της Περιφέρειας¹⁹.

Διάγραμμα 2.2: Η ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Από το ανώτερο διάγραμμα καθίσταται προφανές ότι η πληθυσμιακή

¹⁸ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 9-10-08

¹⁹ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 9-10-08

κατανομή δεν είναι ανάλογη της συμμετοχής της έκτασης εκάστου νομού στο σύνολο της έκτασης της Περιφέρειας. Συγκεκριμένα, στο νομό Αχαΐας κατοικεί το 43,6% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, και ακολουθούν οι νομοί Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας με ποσοστό 30,3% και 26,1% αντίστοιχα.

Αναλυτικά, τα βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά της περιφέρειας έχουν ως εξής²⁰:

Πίνακας 2.2: ΒΑΣΙΚΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Χαρακτηριστικά	%
Πληθυσμός κάτω των 15 ετών	16,3
Πληθυσμός άνω 65 ετών	17,2
Ποσοστό εγγραμμάτων	94,5
Απόφοιτοι ΑΕΙ	10,1
Πυκνότητα πληθυσμού (κάτοικοι ανά τ.χιλ.)	65

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας(ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

Οι πέντε μεγαλύτερες πόλεις της περιφέρειας είναι η πόλη των Πατρών (έδρα της περιφέρειας), του Αγρινίου, του Πύργου, της Αμαλιάδας και του Αιγίου. Από κοινού συγκεντρώνουν 312.503 κατοίκους, καλύπτοντας το 42,2% του συνολικού πληθυσμού.

²⁰ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 9-10-08

Πίνακας 2.3 : ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΟΛΗ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ (2001)
Πάτρα	163.446
Αγρίνιο	54.253
Πύργος	34.902
Αμαλιάδα	30.090
Αίγιο	27.812
Σύνολο	312.503

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

2.2.2 Υποδομές της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατέχει στρατηγική θέση συνδέοντας την Πελοπόννησο με τη Στερεά Ελλάδα και την Ήπειρο. Αποτελεί επίσης μια εκ των κυριότερων πυλών της χώρας, θεωρούμενη ως η Δυτική Πύλη της Ελλάδας προς την Αδριατική και τη Δυτική Ευρώπη γενικότερα²¹.

2.2.2.1 Υποδομές Μεταφορών

- Οδικό Δίκτυο

Η περιφέρεια διαθέτει ένα εκτεταμένο οδικό δίκτυο. Το επαρχιακό οδικό δίκτυο εκτείνεται σε μήκος 3.500 χιλ. περίπου. Η κεντρική οδική αρτηρία που συνδέει την πόλη των Πατρών με την Αθήνα αποτελεί μέρος του βασικού εθνικού άξονα Π.Α.Θ.Ε (Πάτρα, Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Εύζωνοι) και ανήκει στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα.

²¹ Αδαμακόπουλος Γ., 2003, Αχαΐα, έκδοση Ανάβαση

Ένα από τα μεγαλύτερα έργα που πραγματοποιήθηκαν στο νομό είναι η γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου η οποία ολοκληρώθηκε το 2004. Το μήκος της κρεμαστής γέφυρας φθάνει τα 2,5 χιλιόμετρα και συνδέει την Πελοπόννησο με την κυρίως ηπειρωτική χώρα.

- Σιδηροδρομικό δίκτυο

Το σιδηροδρομικό δίκτυο της περιφέρειας έχει μήκος άνω των 300 χιλιομέτρων και συνδέει την Αθήνα με την Πάτρα και τον Πύργο. Έχει ήδη αποφασιστεί ο εκσυγχρονισμός μεγάλου μέρους του σιδηροδρομικού δικτύου.

- Λιμάνια

Το λιμάνι των Πατρών δεσπόζει στην περιφέρεια εξαιτίας της στρατηγικής θέσης του, αποτελώντας τη Δυτική Πύλη της χώρας προς την Αδριατική και τη Δυτική Ευρώπη. Επιβατηγά/οχηματαγωγά πλοία συνδέουν την περιφέρεια με την Ιταλία (Αγκώνα, Μπρίντεζι, Βενετία), την Αλβανία, τα Ιόνια νησιά και την Ηγουμενίτσα. Η λιμενική υποδομή μπορεί να εξυπηρετήσει φορτηγά πλοία χωρητικότητας μέχρι 25.000 τόνων και επιβατικά πλοία μέχρι 16.000 κόνων και μήκος 220 μ. Η απόσταση του Λιμένα Πατρών από το Λιμάνι Πειραιά και το Λιμάνι της Ηγουμενίτσας είναι 296 και 123 ναυτικά μίλια, αντίστοιχα. Το λιμάνι της Πάτρας παρέχει σύγχρονη εξυπηρέτηση, ενώ στις ευρύτερες λιμενικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνεται η μαρίνα των Πατρών και η ιχθυόσκαλα. Άλλα σημαντικά λιμάνια της περιφέρειας είναι το λιμάνι του Αιγίου, της Κυλλήνης, του Κατάκολου κ.λ.π²².

Το λιμάνι ανέκαθεν διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή της πόλης. Κατά τον προηγούμενο αιώνα γνώρισε μια περίοδο μεγάλης άνθησης σαν κέντρο σταφιδεμπορίου. Τα

---

²² Αδαμακόπουλος Γ., 2003, Αχαΐα, έκδοση Ανάβαση

πλεονεκτήματα γεωγραφικής θέσης του επιφύλαξαν μια εκτεταμένη περίοδο ακμής που σημάδεψε τη ζωή της Πάτρας και διαμόρφωσε σε μεγάλο βαθμό τα χαρακτηριστικά της τοπικής οικονομίας.

Στη συνέχεια η κάμψη και παρακμή του σταφιδεμπορίου, συμπαρέσυρε και το λιμάνι σε μια περίοδο στασιμότητας και αργότερα παρακμής, που έγινε ιδιαίτερα έντονη τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια. Τα χαρακτηριστικά του λιμανιού σε όλη την περίοδο του μεσοπολέμου μέχρι και τις αρχές του ΄Β παγκόσμιου πολέμου ορίζουν ένα εύρωστο λιμάνι με έντονη εμπορευματική δραστηριότητα. Υπήρχε ναυτική σύνδεση των Πατρών με όλη σχεδόν τη Δυτική Ελλάδα καθώς και με την Ιταλία και με την Αλβανία.

Ο ΄Β παγκόσμιος πόλεμος δημιουργεί μια τομή που ακολουθείται από μια φάση της απραξίας και αναδιοργάνωσης μετά την απελευθέρωση. Από το 1950-52 αρχίζει πάλι να ανακτά τη σημαντική εμπορευματική δραστηριότητα στα πλαίσια των αλλαγμένων μεταπολεμικών συνθηκών. Από το τέλος της δεκαετίας του ΄50 δρομολογούνται συνθήκες που καθορίζουν το σημερινό χαρακτήρα του λιμανιού.

Μέσα στα τελευταία 30 χρόνια τόσο η Πάτρα όσο και το λιμάνι της άλλαξαν δραστικά. Ιδιαίτερες αλλαγές στο χαρακτήρα του λιμανιού έγιναν και τα τελευταία χρόνια οι οποίες οφείλονται κυρίως στη πρόσφατη κρίση των Βαλκανίων, όπου οι προτιμήσεις τουριστικών και εμπορευματικών ροών άλλαξαν δραστικά²³.

Οι ριζικές διαφοροποιήσεις, που οφείλονται σε τοπικές συνθήκες και σε γενικότερες πανελλήνιες εξελεγκτικές τάσεις, έκαναν το λιμάνι πραγματικά αγνώριστο. Ως χρονολογία ορόσημο μπορεί να χαρακτηριστεί το 1960 γιατί είναι η χρονιά εκείνη που δρομολογείται το πρώτο οχηματαγωγό πλοίο στη γραμμή Ελλάδας – Ιταλίας. Ήταν το οχηματαγωγό ‘Εγνατία’ και το παρθενικό του ταξίδι χαιρετίστηκε με

---

²³ Αδαμακόπουλος Γ., 2003, Αχαΐα, έκδοση Ανάβαση

μουσική και πυροτεχνήματα. Η γραμμή αυτή ξεκίνησε με μια συνεργασία της ελληνικής ΕΛΜΕΣ (Ελληνικά Μεσογειακά Γραμμαία Α.Ε.) και της ιταλικής Adriatica di Navigazione S.p.A., η οποία τον επόμενο χρόνο δρομολόγησε και το νεοαναπηγημένο ‘Αππία’.

Η θέση της Πάτρας ως πλησιέστερου σημαντικού ηπειρωτικού λιμανιού προς τη Δυτική Ευρώπη, ως αστικού κέντρου υπερτοπικής κλίμακας και συγκοινωνιακού κόμβου, ευνόησε τη χρησιμοποίηση της από τους τουρίστες, είτε ως σημείο εισόδου- εξόδου, είτε ως σημείο διέλευσης. Γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για την πολεοδομική της διαμόρφωση, μιας και το λιμάνι, η σιδηροδρομική γραμμή και το λιμάνι καταλαμβάνουν σημαντικό –αν όχι ολόκληρο μέρος- από την παραλία της πόλης , και που σε συνδυασμό με την ύπαρξη των βιομηχανιών στα νοτιοδυτικά παράλια (Ακτή Δυμαίων) καθιστούν την Πάτρα μια ‘παραθαλάσσια πόλη χωρίς θάλασσα’.

Σήμερα το λιμάνι της Πάτρας αποτελεί τη σημαντικότερη τερματική εγκατάσταση θαλάσσιων μεταφορών της δυτικής Ελλάδας και το σημαντικότερο σημείο πορθμειακής σύνδεσης με την Ιταλία, ενώ ο ρόλος του στο δίκτυο των εσωτερικών ακτοπλοϊκών συνδέσεων με τα νησιά του Ιονίου έχει αποδυναμωθεί, μετά την ανάπτυξη του λιμανιού της Κυλλήνης ως κύριου σημείου συνδέσεως της Ζακύνθου και της Κεφαλονιάς.

Οι εξελίξεις της διεθνούς μεταφορικής αγοράς στην ευρύτερη περιοχή της Αδριατικής και των Βαλκανίων, αναδεικνύουν και αναβαθμίζουν το ρόλο του λιμανιού της Πάτρας στο διεθνές δίκτυο των μεταφορών. Η κρίση των Βαλκανίων έχει σαν αποτέλεσμα την εκτροπή πολύ σημαντικού τμήματος του διεθνούς εμπορίου της χώρας στη θαλάσσια οδό εξυπηρέτησης. Ενώ το ποσοστό του διεθνούς εμπορίου που εξυπηρετείται οδικά παραμένει σταθερό στην τάξη του 7-8% ετησίως, η κατανομή των φόρτων μεταξύ θαλάσσιου δρόμου της Αδριατικής, και

των χερσαίων διαδρομών, έχει μεταστραφεί, από 80% περίπου στα μέσα της δεκαετίας του 1980 σε 50% για το 1993. Από το φόρτο αυτό, το 1993 η Πάτρα εξυπηρετεί περίπου το 80%, ενώ η Ηγουμενίτσα το υπόλοιπο 20%²⁴.

Οι προβλέψεις συγκλίνουν στο ότι ακόμα και μετά την αποκατάσταση της πολιτικής ομαλότητας στα Βαλκάνια, θα παραμείνει εξυπηρετούμενο από τη θαλάσσια οδό το μεγαλύτερο μέρος από την εκτραφείσα κίνηση. Οι προβλεπόμενοι φόρτοι για το 2010 ανέρχονται σε 190.000-280.000 φορτηγά, 280.000-300.000 ιδιωτικά αυτοκίνητα, 10.000 λεωφορεία, 40.000 δίκυκλα και 1.700.000 επιβάτες το χρόνο. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 1992 τα αντίστοιχα νούμερα ήταν: 948.226 επιβάτες, 110.999 φορτηγά, 6.806 λεωφορεία, 153.096 επιβατικά και 17.883 δίκυκλα.

- Αεροδρόμια

Τα δύο αεροδρόμια που εξυπηρετούν την περιφέρεια βρίσκονται στον Άραξο (πλησίον της Πάτρας) και στην Ανδραβίδα (πλησίον του Πύργου). Κάθε ένα εξ αυτών διαθέτει δύο διαδρόμους προσγείωσης και έχει δυνατότητες εξυπηρέτησης πτήσεων charter και εμπορικών πτήσεων.

2.2.2.2 Υποδομές Υγείας

Στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργεί ένα σύγχρονο και εκτεταμένο σύστημα παροχής υπηρεσιών υγείας. Διαθέτει 11 δημόσια νοσοκομεία, περιλαμβανομένου του Γενικού Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Πατρών και του νέου Περιφερειακού Νοσοκομείου του Πύργου, με 2.235 κλίνες, απασχολεί δε συνολικά περί τους 2.500 ιατρούς, αντιστοιχούν δηλαδή 3,4 ιατροί ανά 1.000 κατοίκους. Στην περιφέρεια λειτουργούν ακόμη 17 Κέντρα Υγείας²⁵.

---

²⁴ Αδαμακόπουλος Γ., 2003, Αχαΐα, έκδοση Ανάβαση

²⁵ Αδαμακόπουλος Γ., 2003, Αχαΐα, έκδοση Ανάβαση

2.2.2.3 Υποδομές Εκπαίδευσης και Έρευνας

Στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εδρεύουν δύο Πανεπιστημιακά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι) και δύο Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Τ.Ε.Ι). Διαθέτουν από κοινού 45 τμήματα και ο συνολικός αριθμός των φοιτητών-σπουδαστών εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 38.000 περίπου. Η πρωτεύουσα της περιφέρειας είναι και η έδρα του Πανεπιστημίου των Πατρών, του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πατρών καθώς και του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Άλλες «πανεπιστημιακές» πόλεις της περιφέρειας είναι επίσης το Μεσολόγγι και το Αγρίνιο. Τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της περιφέρειας διαθέτουν εξαιρετική ερευνητική και διδακτική εμπειρία και συμμετέχουν με επιτυχία σε ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα. Συνεργάζονται επίσης στενά με την επιχειρηματική κοινότητα, με στόχο την εφαρμογή των αποτελεσμάτων της ερευνητικής δραστηριότητας.

Το ερευνητικό δυναμικό της περιφέρειας συγκροτείται από αρκετά επιστημονικά ινστιτούτα και ερευνητικούς οργανισμούς, όπως είναι οι ακόλουθοι²⁶:

- Ερευνητικό Ινστιτούτο Χημικής Μηχ/κής Υψηλών Θερμοκρασιών (ΕΙΧΗΜΥΘ), Πάτρα
- Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (ΙΤΥ), Πάτρα
- Ινστιτούτο Βιομηχανικών Συστημάτων (ΙΝΒΙΣ), Πάτρα
- Ιχθυοκαλλιεργητικό Κέντρο Αχελώου Α.Ε (ΙΧΘΥΚΑ Α.Ε), Μεσολλόγι
- Ινστιτούτο Προστασίας Φυτών Πάτρας- ΕΘΙΑΓΕ, Πάτρα
- Ινστιτούτο Αμπέλου και Οπωροκηπευτικών Πύργου – ΕΘΙΑΓΕ Γαστούνη
- Επιστημονικό Πάρκο Πατρών Α.Ε

---

²⁶ Νομαρχία Πάτρας, ανακτημένο από: www.achaia.gr, 9-10-08

- Κέντρο Ερευνών για θέματα Ισότητας
- Κέντρο Επιχείρησης & Καινοτομίας Πάτρας

2.2.2.4 Πολιτισμική Υποδομή

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει πλουσιότατη πολιτισμική παράδοση, που πηγάζει από την αρχαιότητα. Κυρίαρχο πολιτισμικό ορόσημο της περιοχής είναι η Αρχαία Ολυμπία, κοιτίδα των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας.

Η περιφέρεια διαθέτει επίσης πλήθος άλλων σημαντικών αρχαιολογικών χώρων, κάστρων, θεάτρων, Ιερών κλπ. Ακόμη αφθονούν και οι σύγχρονες πολιτισμικές διοργανώσεις και φεστιβάλ. Κυρίαρχη θέση στα σύγχρονα δρώμενα κατέχει η διοργάνωση του Πατρινού καρναβαλιού, γεγονός πασίγνωστο στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, που δημιουργεί κοσμοσυρροή στην πόλη, τόσο Ελλήνων όσο και αλλοδαπών επισκεπτών. Επίσης κατά τους θερινούς μήνες πραγματοποιούνται αρκετές πολιτιστικές διοργανώσεις, μεταξύ των οποίων ξεχωρίζει το Μουσικό Φεστιβάλ της Πάτρας²⁷.

Η πόλη των Πατρών διαθέτει πλουσιότατη πολιτισμική παράδοση από την εποχή που τα Βενετικά πλοία σάρωναν το Ιόνιο Πέλαγος. Η ανακήρυξη της Πάτρας σαν Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης το 2006, δίνει τις δυνατότητες για πλήρη αξιοποίηση της πλούσιας πολιτιστικής παράδοσης.

2.3 Επίλογος

Η περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας αποτελείται από τους νομούς Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας. Ο νομός Αχαΐας συγκεντρώνει το 46%

²⁷ Αδαμακόπουλος Γ., 2003, Αχαΐα, έκδοση Ανάβαση,

του πληθυσμού και διακρίνεται από υψηλό βαθμό αστικοποίησης, συντελείται γεωμορφολογικά κυρίως από ορεινούς όγκους και η μεγαλύτερη πόλη του νομού είναι η Πάτρα, έδρα της περιφέρειας.

Η περιφέρεια διαθέτει ένα ανεπτυγμένο οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο που τη συνδέει με την υπόλοιπη Ελλάδα. Η σημαντική γεωπολιτική της θέση και το μεγάλο λιμάνι στην πόλη της Πάτρας συμβάλλουν στην ανεπτυγμένη υποδομή μεταφορών. Διακρίνεται από αξιόλογη υποδομή εκπαίδευσης και έρευνας αλλά και από ένα εκτεταμένο σύστημα παροχής υπηρεσιών υγείας. Πρόκειται για μια περιφέρεια με αρχαιολογική κληρονομία και αξιόλογες πολιτισμικές διοργανώσεις²⁸.

---

²⁸ Αδαμακόπουλος Γ., 2003, Αχαΐα, έκδοση Ανάβαση

Κεφάλαιο 3. Οικονομικά Στοιχεία Δυτικής Ελλάδος και Νομού Αχαΐας

3.0 Εισαγωγή

Το ακαθάριστο εθνικό προϊόν είναι ένα μέτρο της συνολικής αξίας της παραγωγής μιας οικονομίας, πράγμα που σημαίνει ότι είναι επίσης ένα μέτρο της οικονομικής της ευημερίας, αν ορίσουμε την οικονομική της ευημερία ως το σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών. Το ποσοστό συμμετοχής του ΑΕΠ στο εθνικό μέσο όρο, η ποσοστιαία κατανομή του ανά τομέα, αλλά και η ανάλυση της επιχειρηματικότητας συνθέτουν την εικόνα της οικονομικής κατάστασης στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας.

3.1 Οικονομικά στοιχεία δυτικής Ελλάδας

3.1.1 Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν στην Δυτική Ελλάδα

Διάγραμμα 3.1: ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ (1997-2001)

Στη δυτική περιφέρεια κατά την διάρκεια των ετών 1997 – 2001 η οικονομία αναπτύχθηκε με μέτριο ρυθμό. Το πραγματικό ακαθάριστο περιφερειακό προϊόν (ΑΠΠ) αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής 2,3% κατά την περίοδο

1997-2001,φτάνοντας τα €5,1 δισ.²⁹

Το διάγραμμα 3.1 δίνει της εικόνα του ακαθάριστου περιφερειακού προϊόντος της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην πενταετία 1997-2001 σε σταθερές τιμές. Στην συνέχεια παρατίθεται η συσχέτιση αυτού με το εθνικό μέσο όρο.

²⁹ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 6-12-08

Πίνακας 3.1: ΤΟ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΠΡΟΪΟΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Έτος	Ελλάδα	Δυτική Ελλάδα	Ποσοστό
1995	7.516	6.235	82,96%
1996	8.203	6.842	83,41%
1997	9.023	7.276	80,64%
1998	9.762	7.846	80,37%
1999	10.355	8.028	77,53%
2000	11.393	8.656	75,98%
2001	12.483	8.690	69,61%
2002	13.357	9.079	67,97%
2003	14.342	9.523	66,40%

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας(ΕΣΥΕ), Περιφερειακοί λογαριασμοί

www.statistics.gr

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρείται ότι το κατά κεφαλήν εισόδημα (ακαθάριστο εγχώριο προϊόν) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος ως ποσοστό του κατά κεφαλήν

εισοδήματος της Ελλάδας βαίνει μειούμενο από το 1996.³⁰

Διαπιστώνεται ότι, ενώ το 1995, το κατά κεφαλήν εισόδημα των κατοίκων της Δυτικής Ελλάδας ήταν στο 82,96% του αντίστοιχου εισοδήματος σε εθνικό επίπεδο, το 2003, το εν λόγω ποσοστό μειώθηκε στο 66,40%.

Για το 2004, το κατά κεφαλήν εισόδημα στην Ελλάδα ήταν της τάξεως του €16.745 ενώ στις διάφορες περιφέρειες της Ελλάδας το εν λόγω εισόδημα διαμορφώθηκε ως ακολούθως :

1) Αττική,	€24.325
2) Στερεά Ελλάδα,	€18.996
3) Νότιο Αιγαίο,	€17.520
4) Πελοπόννησο,	€15.672

³⁰ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 6-12-08

5) Νησιά Αιγαίου,	€15.318
6) Κρήτη,	€15.228
7) Κεντρική Μακεδονία,	€14.463
8) Δυτική Μακεδονία,	€14.335
9) Ιόνια νησιά,	€13.899
10) Βόρεια Ελλάς,	€13.835
11) Θεσσαλία,	€13.702
12) Ήπειρος,	€12.745
13) Βόρειο Αιγαίο,	€12.276
14) Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	€11.777
15) Δυτική Ελλάδα,	€10.965

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

Είναι σαφές λοιπόν ότι η περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας είναι μια εξαιρετικά φτωχή περιφέρεια, ευρισκόμενη, το 2004, στην τελευταία (15η) θέση στην κατάταξη περιφερειών της χώρας για το κατά κεφαλή προϊόν.³¹

Η εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ της Περιφέρειας παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί:

³¹ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 6-12-08

Πίνακας 3.2: ΤΟ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΠΡΟΪΟΝ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ

ΝΟΜΟΙ	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Ν. Αιτ/νίας	77,2	75,1	72,4	72,0	72,7	73,9	74,3	74,3
Ν. Αχαΐας	95,4	85,7	86,2	88,7	89,6	90,3	89,5	89,2
Ν. Ηλείας	75,9	72,7	79,5	78,7	75,5	74,6	75,6	75,6
Σύνολο Περιφέρειας	85,0	79,0	80,0	81,0	81,0	81,0	81,0	81,0

Πηγή : Οι Νομοί της Ελλάδας 2001, all media publications – Περιοδικό Επιλογή

Και οι τρεις νομοί της Περιφέρειας της Δυτικής Ελλάδας υστερούν έναντι του εθνικού μέσου όρου.

Πιο συγκεκριμένα ο νομός Αιτωλοακαρνανίας το 1992 είχε κατά κεφαλή ακαθάριστο προϊόν το 77,2% του εθνικού μέσου όρου. Το ποσοστό αυτό βαίνει μειούμενο μέχρι το 1995, χρονιά στην οποία ο νομός έχει το μικρότερο ποσοστό της δετίας, 72,0%. Από το 1996 αρχίζει μια ανοδική πορεία με μικρές ωστόσο αυξήσεις και το 1999 κλείνει με ποσοστό 74,3% , το μικρότερο από εκείνα των τριών νομών της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το έτος 1999.

Ο νομός Αχαΐας είναι ο νομός που ανεβάζει το κατά κεφαλή ακαθάριστο προϊόν της περιφέρειας. Ωστόσο το 95,4% στο έτος 1991, αν και μεγάλο ποσοστό, δεν διατηρείται αφού την επόμενη χρονιά ακολουθεί μείωση 9,7%. Οι αυξομειώσεις που ακολουθούν είναι μικρές και το 1999 το κατά κεφαλήν ακαθάριστο προϊόν του νομού Αχαΐας αποτελεί το 89,2% του εθνικού μέσου όρου.

Το 1992 το ακαθάριστο κατά κεφαλήν προϊόν του νομού Ηλείας είναι το 75,9 % του εθνικού μέσου όρου. Το 1994 το ποσοστό αυτό παίρνει την μεγαλύτερη τιμή του κατά την διάρκεια της δετίας, 79,5%. Τις επόμενες χρονιές ακολουθεί πτωτική πορεία και το έτος 1999 βρίσκει

τον νομό Ηλείας με ακαθάριστο κατά κεφαλή προϊόν 75,6 % του εθνικού μέσου όρου.

3.1.1.1 Το ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν) της Δυτικής Ελλάδας ανά τομέα παραγωγής.

Πίνακας 3.3: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ % ΤΟΥ ΑΕΠ

	1992	1995	1998
ΕΛΛΑΔΑ			
Γεωργία	19,0	20,0	15,0
Βιομηχανία	23,0	21,0	23,0
Υπηρεσίες	58,0	59,0	62,0
Ν. Αιτωλοακαρνανίας			
Γεωργία	27,7	25,5	19,8
Βιομηχανία	17,6	17,3	21,7
Υπηρεσίες	54,8	57,2	58,4
Ν. Αχαΐας			
Γεωργία	11,1	12,5	9,4
Βιομηχανία	30,3	25,7	26,6
Υπηρεσίες	58,6	61,8	64,0
Ν. Ηλείας			
Γεωργία	26,3	26,8	21,6
Βιομηχανία	14,4	17,3	16,2
Υπηρεσίες	59,3	55,8	62,2

Πηγή : Οι Νομοί της Ελλάδας 2001, all media publications – Περιοδικό Επιλογή

Στον παραπάνω πίνακα είναι εμφανής η ενδοπεριφερειακή διαφοροποίηση στον πρωτογενή τομέα, με τους νομούς Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας να κατέχουν υπερδιπλάσια ποσοστά από το νομό Αχαΐας. Ο δευτερογενής τομέας στην Περιφέρεια κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα συμμετοχής στο ΑΕΠ με το σύνολο της χώρας. Παρότι στο νομό Αχαΐας μειώθηκε το ποσοστό του, παραμένει συγκριτικά σημαντικό τμήμα του προϊόντος του. Στον τριτογενή τομέα η Περιφέρεια παρουσιάζει σταθερό ρυθμό αύξησης όπως και στο σύνολο της χώρας.

3.2 Η ανάλυση του Επιχειρηματικού Τομέα στη Δυτική Ελλάδα

Με βάση τα στοιχεία της Απογραφής Επιχειρήσεων (2000), στην περιφέρεια εδρεύουν περισσότερες από 37.000 επιχειρήσεις.

Ενδεικτικά παρακάτω αναφέρονται κάποιες επιτυχημένες επιχειρήσεις του νομού με ξένη συμμετοχή:

INTRACOM

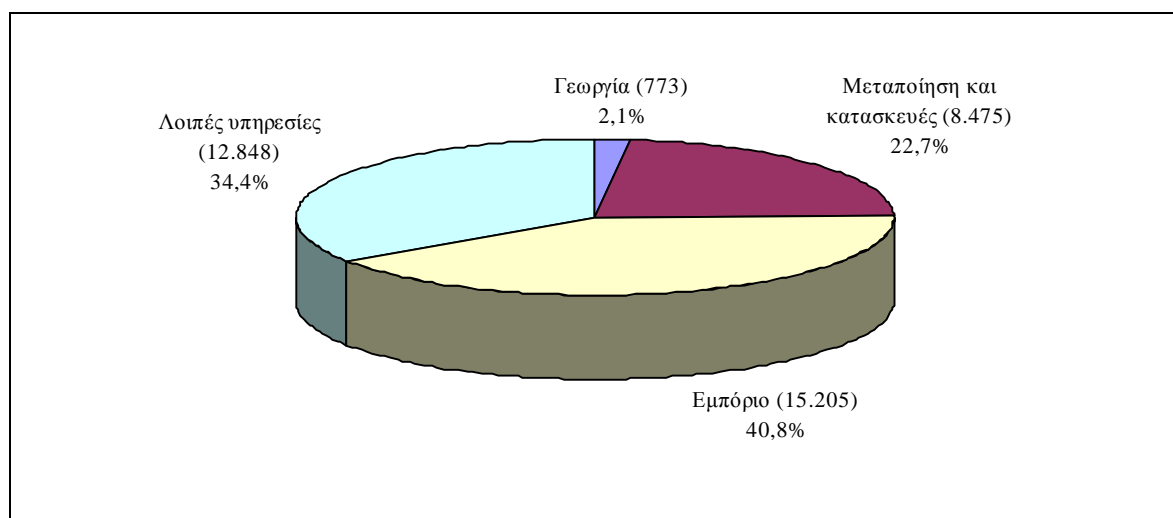
AMSTEL

FOOD INVEST

ATMEL

Πηγή: Εμπορικό Επιμελητήριο 2006

Διάγραμμα 3.2: ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ: 2000, ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΑΣΕΙ ΠΛΗΘΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

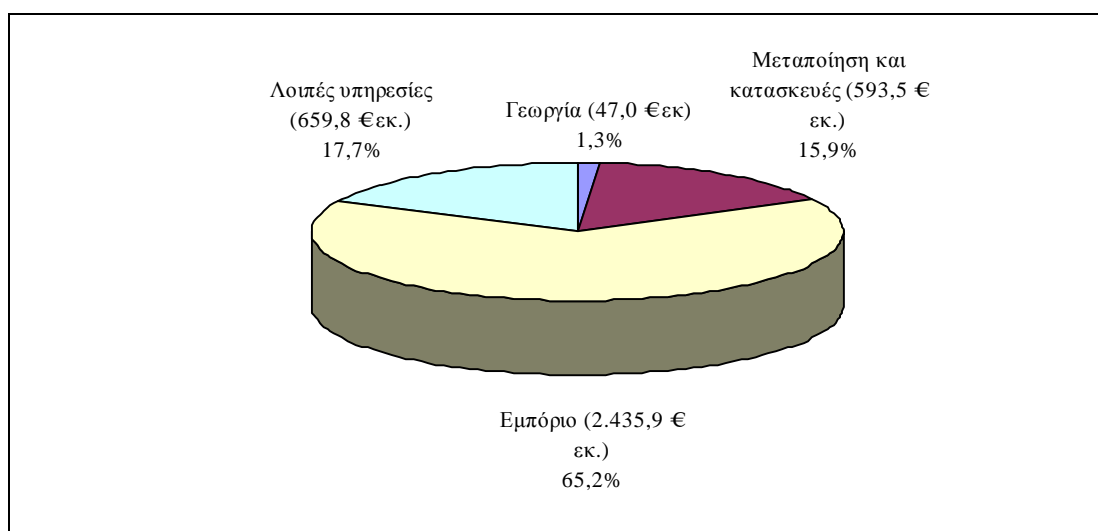

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας(ΕΣΥΕ)
www.statistics.gr

Περισσότερες από τα 3/4 των επιχειρήσεων με ξένη συμμετοχή στα ίδια κεφάλαια τους δραστηριοποιούνται στον τριτογενή τομέα, κυρίως στον τομέα του λιανικού και χονδρικού εμπορίου. Στις επιχειρήσεις μεταποίησης και κατασκευών αντιστοιχούσε μερίδιο μικρότερο του 25%,

ενώ υπήρχε και μικρός αριθμός επιχειρήσεων του πρωτογενούς τομέα.³²

Διάγραμμα 3.3: ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ: 2000, ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΑΣΕΙ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

Η δεσπόζουσα θέση του τομέα των υπηρεσιών γενικότερα και του εμπορίου ειδικότερα ήταν πιο εμφανής σε επίπεδο κύκλου εργασιών. Ο τριτογενής τομέας συγκέντρωνε ποσοστό μεγαλύτερο του 75%. Πιο συγκεκριμένα, το μερίδιο των εμπορικών επιχειρήσεων βάσει πωλήσεων υπερείχε του αντίστοιχου μεριδίου τους βάσει πλήθους εταιρειών, τόσο στο σύνολο της οικονομίας, όσο και σε σχέση με τον τριτογενή τομέα ειδικά.

3.2.1. Πρωτογενής τομέας

³² Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr

Ο Πρωτογενής τομέας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, παρότι αποτελεί σημαντικό πόλο απασχόλησης και οικονομικής δραστηριότητας, έχει χαμηλή ανταγωνιστικότητα λόγω υψηλού κόστους και χαμηλής ποιότητας των προϊόντων, αλλά και λόγω των αδυναμιών που υπάρχουν στον τομέα διακίνησης και εμπορίας.³³

Στους νομούς Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας, ωστόσο, ο εν λόγω τομέας διαδραματίζει το σημαντικότερο ρόλο στην οικονομία τους και γι' αυτό μπορούν να χαρακτηριστούν κατεξοχήν αγροτικοί νομοί.

Στη γεωργία, η εκμηχάνιση προχώρησε με γρήγορο ρυθμό τα τελευταία χρόνια με ευεργετικά αποτελέσματα στην παραγωγικότητα.. Παράλληλα με την εκμηχάνιση, αξιόλογη ήταν και η ανάπτυξη του τομέα μεταποίησης προϊόντων. Οι βασικότεροι κλάδοι φυτικής παραγωγής είναι η ελαιοκαλλιέργεια, τα κηπευτικά, τα εσπεριδοειδή, η αμπελοκαλλιέργεια, η βιομηχανική τομάτα, το βαμβάκι και τα καπνά. Από την άλλη μεριά, η κτηνοτροφική παραγωγή δε βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα, με αποτέλεσμα η συμμετοχή της ζωικής παραγωγής στο γεωργικό εισόδημα να είναι χαμηλή ενώ και οι δυνατότητες οικονομικής εκμετάλλευσης των δασών για παραγωγή ξυλείας να είναι περιορισμένες. Παράλληλα, ο αλιευτικός κλάδος παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη. Δυναμισμό εμφανίζουν ιδιαίτερα η αλιεία εσωτερικών υδάτων και οι υδατοκαλλιέργειες στις οποίες η Περιφέρεια έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα λόγω της γεωμορφολογία της.

3.2.2 Δευτερογενής τομέας

---

³³ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 6-12-08

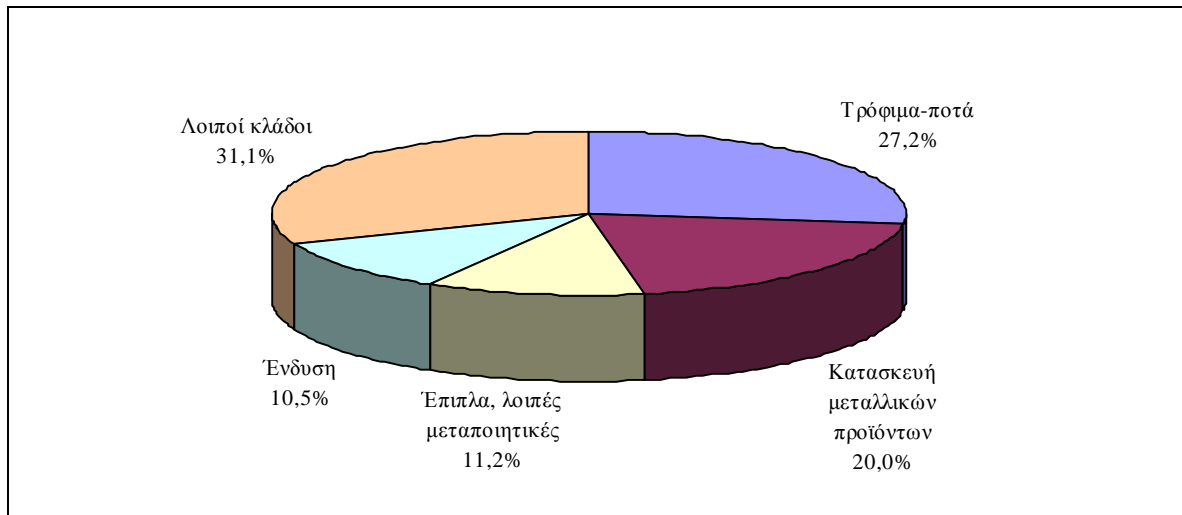
Ο Δευτερογενής τομέας την περίοδο 1984-1992 στιγματίστηκε από την έντονη αποβιομηχάνιση που έπληξε την Πάτρα, μια πόλη με έντονη μεταποιητική παράδοση. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, παρουσιάστηκε ανάκαμψη μέσω της αναδιάρθρωσης της μεταποιητικής βάσης και της μετατόπισης των δραστηριοτήτων από τους παραδοσιακούς φθίνοντες κλάδους (μεγάλες μονάδες) προς ανταγωνιστικές και βιώσιμες δραστηριότητες. Οι βασικότερες μεταποιητικές μονάδες αφορούν τους κλάδους τροφίμων και ποτών, ένδυσης, εκτυπώσεων, εξοπλισμού τηλεπικοινωνιών-πληροφορικής, χαρτιού, πλαστικών, αλλά και βιομηχανίες επεξεργασίας ξύλων και μη μεταλλικών ορυκτών³⁴. Ειδικότερα και στους τρεις νομούς ανθούν επιχειρήσεις μεταποίησης αγροτικών προϊόντων (οίνου, τομάτας, φρούτων, ελαιών γάλακτος/τυριού). Στην Αιτωλοακαρνανία συναντούμε επίσης επεξεργασία – συσκευασία βρωσίμων ελαίων, ξηραντήρια καλαμποκιού, εργοστάσια ζωοτροφών, επεξεργασία και τυποποίηση ρυζιού, παραγωγή - τυποποίηση αλατιού.

Ο Νομός Αχαΐας παράγει το 3,1% του συνολικού ΑΕΠ της μεταποίησης της χώρας, συγκριτικά πολύ μεγαλύτερο ποσοστό από το 0,5% που παράγουν οι νομοί Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας. Συμπερασματικά, η Αχαΐα μπορεί να χαρακτηριστεί ως ο κατ' εξοχήν μεταποιητικός νομός της περιφέρειας.

---

³⁴ ΕΛΚΕ, Ελληνικό Κέντρο επενδύσεων, ανακτημένο από: www.investingreece.gov.gr
02-03-07

Διάγραμμα 3.4: ΣΥΝΘΕΣΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ: 2000, ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΑΣΕΙ ΠΛΗΘΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

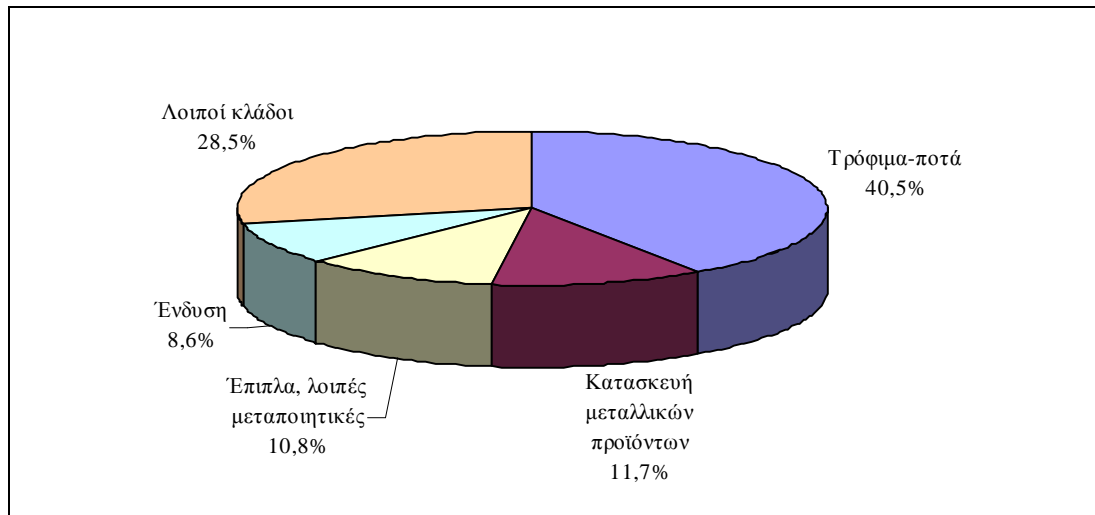
Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας(ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

Οι πλέον σημαντικοί τομείς της μεταποίησης είναι ο κλάδος «Τρόφιμα-Ποτά», που συγκεντρώνει το 27,2% των επιχειρήσεων και το 40,5% των πωλήσεων της μεταποίησης, καθώς και ο κλάδος «Μεταλλικά Προϊόντα», με αντίστοιχα ποσοστά 20% και 11,7%.³⁵

³⁵ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 26-12-08

Διάγραμμα 3.5: ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ: 2000, ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΑΣΕΙ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας(ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

3.2.3 Ο Τριτογενής τομέας

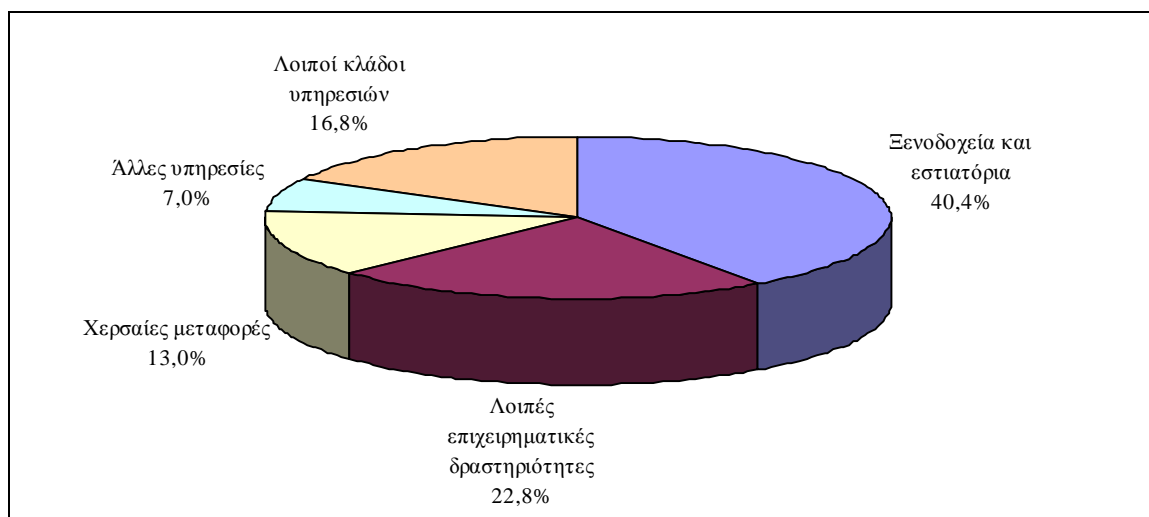
Ο Τριτογενής τομέας αποτελεί τον κυριότερο οικονομικό τομέα και στους τρεις νομούς της Περιφέρειας. Χαρακτηρίζεται καταρχήν από μεγάλη συμμετοχή των κλάδων του εμπορίου και υπηρεσιών. Ειδικότερα, η πρωτεύουσα της Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη στους τομείς των ξενοδοχείων, των εστιατορίων, των μεταφορικών υπηρεσιών, των υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης, έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και των παραγωγικών υπηρεσιών.

Στην περιφέρεια προσφέρονται επίσης μεγάλες δυνατότητες για ανάπτυξη ποικίλων τουριστικών δραστηριοτήτων, όπως θαλάσσιου τουρισμού, πολιτιστικού-θρησκευτικού, χειμερινού/ ορεινού, τουρισμού

περιπέτειας, οικολογικού, ιαματικού τουρισμού, συνεδριακού τουρισμού κ.α. Στον τομέα αυτόν του τουρισμού η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας δεν έχει επιτύχει μέχρι σήμερα να γίνει ένας μόνιμος και δυναμικός πόλος έλξης, παρά το γεγονός ότι συγκεντρώνει συγκριτικά πλεονεκτήματα, από πλευράς κλίματος και γεωγραφικής θέσης. Στον τομέα αυτό ανήκουν και όλες οι διοικητικές υπηρεσίες. Ο τριτογενής τομέας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσίασε αυξητικές τάσεις στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της περιφέρειας ενώ διατήρησε σταθερό το ποσοστό συμβολής του στο σχηματισμό του προϊόντος του τομέα στη χώρα. Η συμβολή του τριτογενούς τομέα στο ΑΕΠ της περιφέρειας της Δυτικής Ελλάδας ανήλθε από το 58%, το 1992, στο 62%, το 1998 (πίνακας 3.3).

3.2.3.1 Λοιπές υπηρεσίες

Διάγραμμα 3.6: ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ: 2000, ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΑΣΕΙ ΠΛΗΘΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

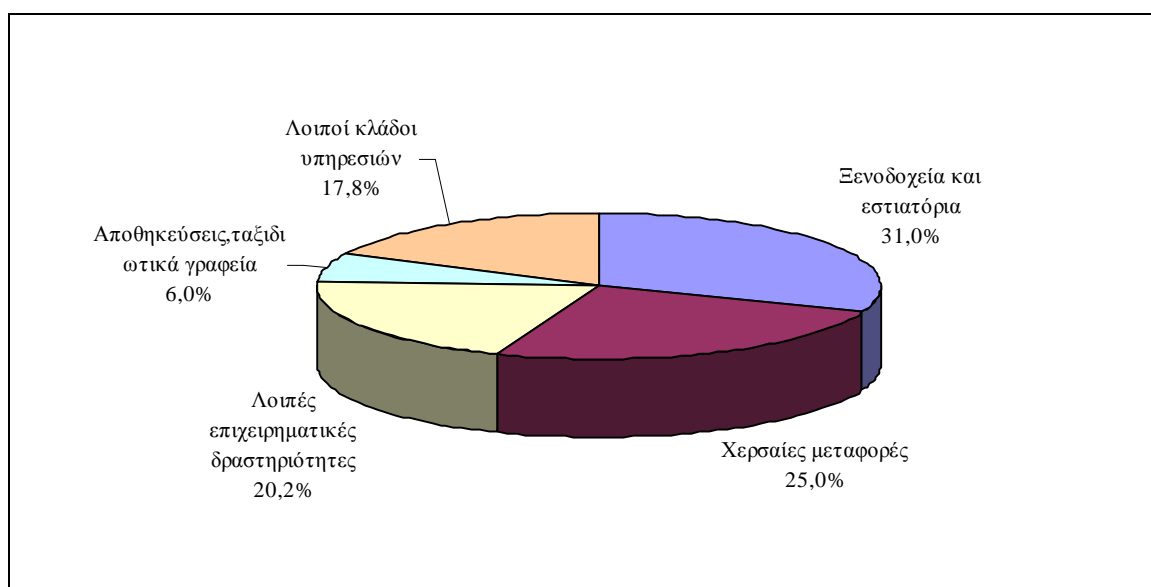
Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

Ο τομέας των λοιπών υπηρεσιών κυριαρχείται από τις επιχειρήσεις αναψυχής (ξενοδοχεία-εστιατόρια κ.τ.λ.), ιδίως δε τις τουριστικές. Αυτές οι δραστηριότητες συγκεντρώνουν το 40,4% του πλήθους των εταιρειών και το 31% των πωλήσεων του τομέα.³⁶

Διάγραμμα 3.7: ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ: 2000, ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΑΣΕΙ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας(ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρείται ότι και βάσει κύκλου εργασιών πρωταγωνιστεί ο κλάδος των ξενοδοχείων και εστιατορίων, με ποσοστό 31%. Ωστόσο εξέχουσα θέση έχει και ο τομέας των μεταφορών, με ποσοστό 25%. Η Πάτρα αποτελεί την κύρια πύλη της χώρας προς τη Δυτική Ευρώπη και μείζονα κόμβο μεταφορών με αποτέλεσμα την έντονη ανάπτυξη των διεθνών θαλάσσιων μεταφορών και του εμπορίου

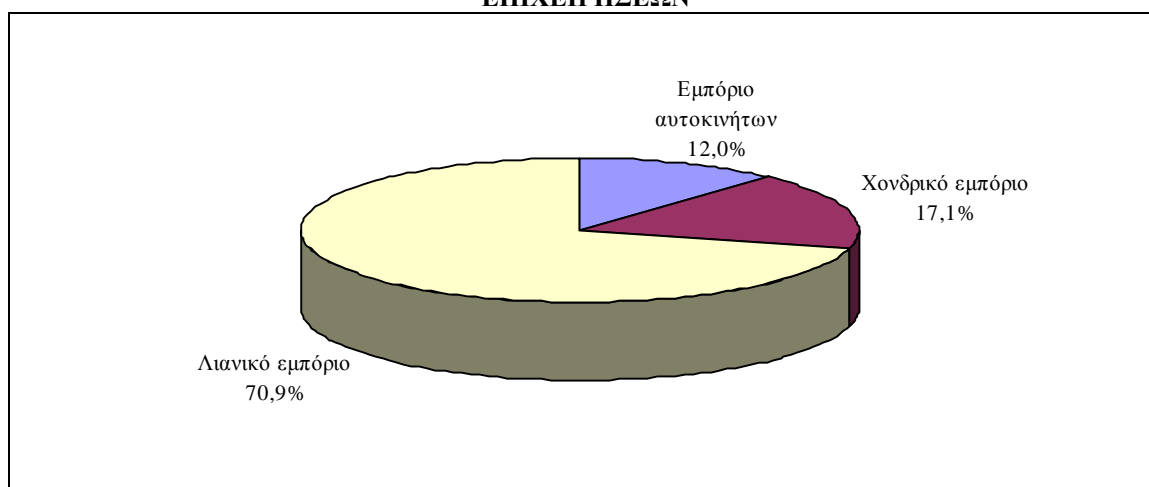
³⁶ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 26-12-08

από και προς το λιμάνι της. Οι υπηρεσίες παρουσιάζουν επίσης ανοδική τάση, ενώ ευνοϊκές διαφαίνονται οι προοπτικές για την ανάπτυξη του τουρισμού λόγω της ύπαρξης αξιόλογων φυσικών, πολιτιστικών και τουριστικών πόρων στην περιοχή, παρότι μέχρι στιγμής η εκμετάλλευσή τους χαρακτηρίζεται ελλιπής.

Παράλληλα με τους τομείς αυτούς, η πρωτεύουσα της Δυτικής Ελλάδος παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη στους τομείς των υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης, έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και σε εκείνους των παραγωγικών υπηρεσιών.

3.2.3.2 Εμπόριο

Διάγραμμα 3.8: ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ: 2000, ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΑΣΕΙ ΠΛΗΘΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

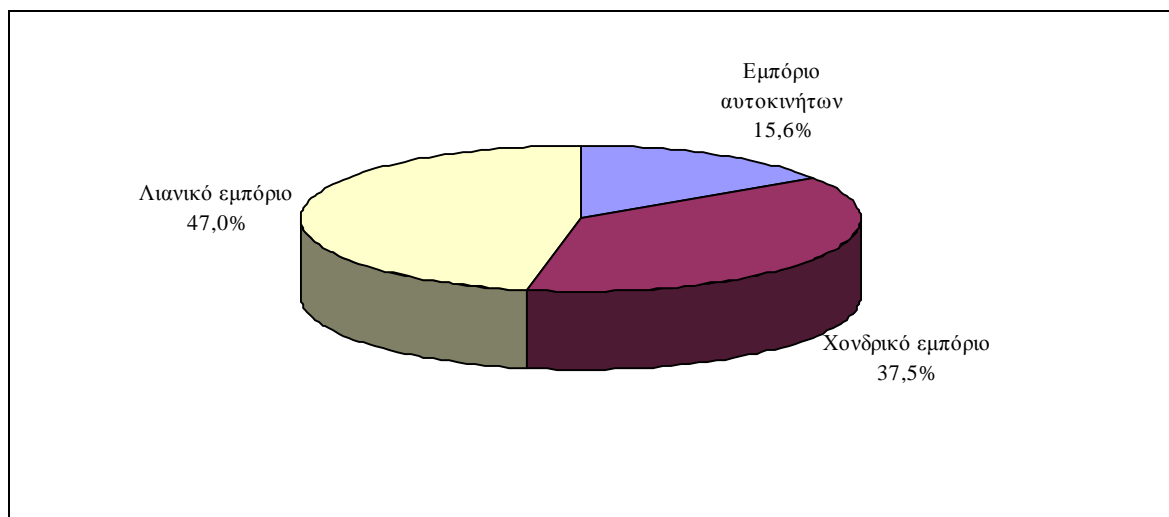
Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

Όπως παρατηρείται από το διάγραμμα 3.8, στον τομέα του εμπορίου βάσει αριθμού επιχειρήσεων υπερτερεί κατά πολύ το λιανικό εμπόριο, αφού κατέχει το 70.9% του συνόλου των επιχειρήσεων

εμπορίου. Ακολουθεί ο τομέας του χονδρικού εμπορίου με ποσοστό μόλις 17,1% και το εμπόριο αυτοκινήτων με ποσοστό 12,0 %.³⁷

Διάγραμμα 3.9: ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ: 2000, ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΑΣΕΙ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

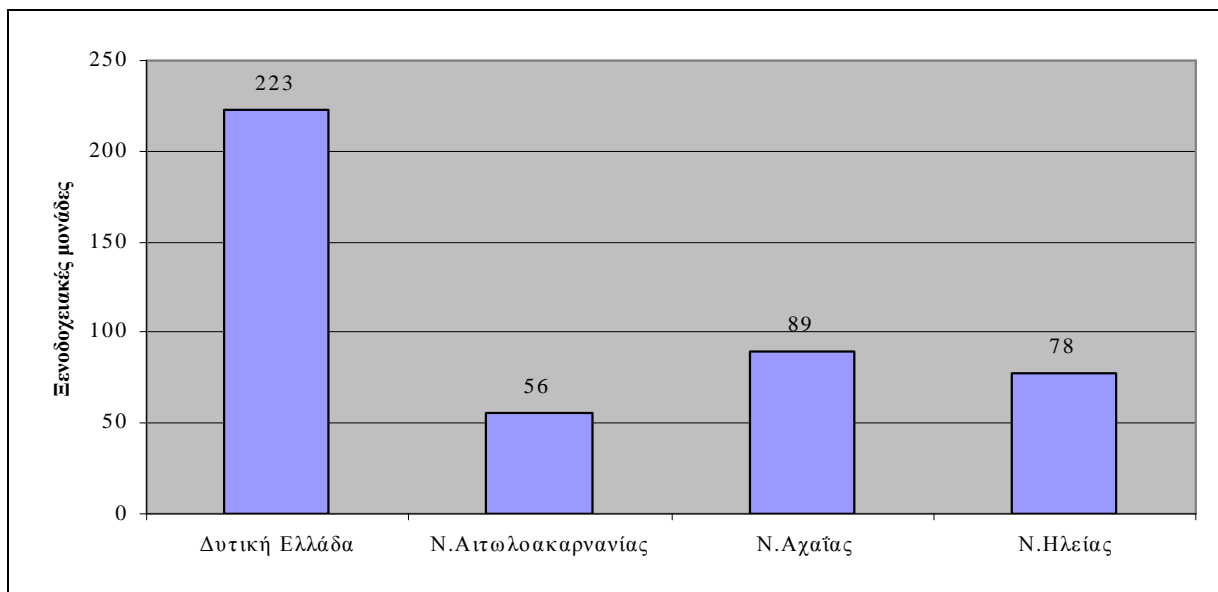
Με την ίδια σειρά προτεραιότητας αναλύεται και σε αυτό το διάγραμμα η σύνθεση του εμπορίου με τη διαφορά πως όσον αφορά τον κύκλο εργασιών το λιανικό εμπόριο κατέχει μεν πάλι την πρώτη θέση (47%) αλλά έχει απόκλιση από το χονδρικό εμπόριο μόλις 10%. Ακολουθεί τρίτο το εμπόριο αυτοκινήτων με ποσοστό 15,6%.

3.2.3.3 Τουρισμός

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει αξιόλογη τουριστική υποδομή, που περιλαμβάνει 223 ξενοδοχειακές μονάδες (14,8 χιλ. κλίνες), καθώς και 28 οργανωμένα camping και πλήθος βοηθητικών καταλυμάτων.

³⁷ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 26-12-08

Διάγραμμα 3.10: ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΜΟΝΑΔΕΣ (2001)

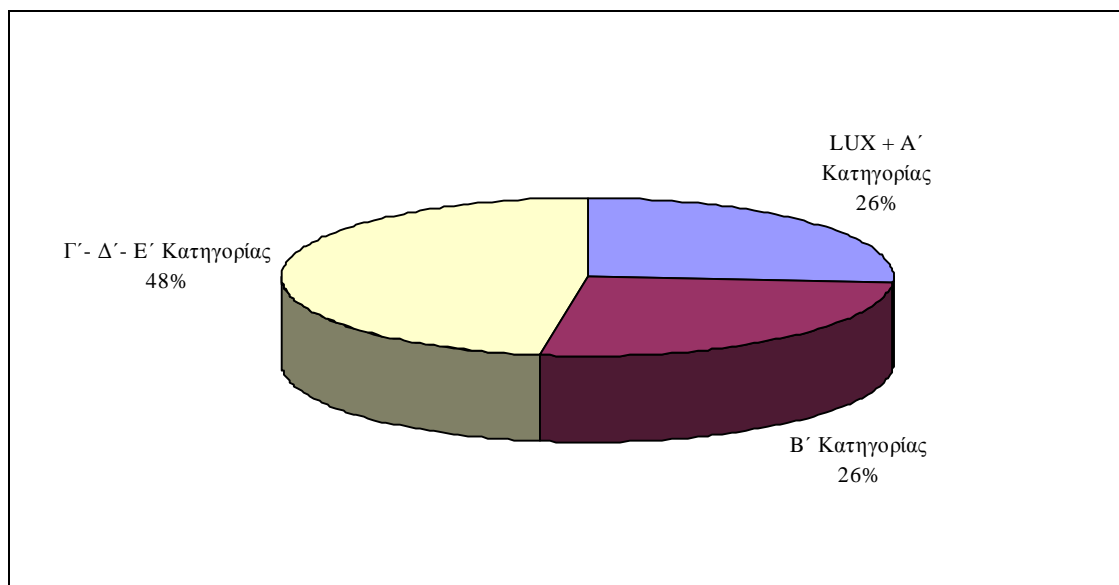
Πηγή: Ελληνικός οργανισμός τουρισμού (ΕΟΤ),

www.gnto.gr

Το 39,91% της τουριστικής υποδομής της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας βρίσκεται στον νομό Αχαΐας. Ακολουθεί ο νομός Ηλείας με ένα ποσοστό 34,98%. Ο νομός Αιτωλοακαρνανίας είναι ο λιγότερο ανεπτυγμένος τουριστικά νομός και κατέχει το 25,11% της τουριστικής υποδομής της περιφέρειας.³⁸

³⁸ Ε.Ο.Τ., Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, ανακτημένο από: www.gnto.gr 10-07-06

Διάγραμμα 3.11: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΛΙΝΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (2001)

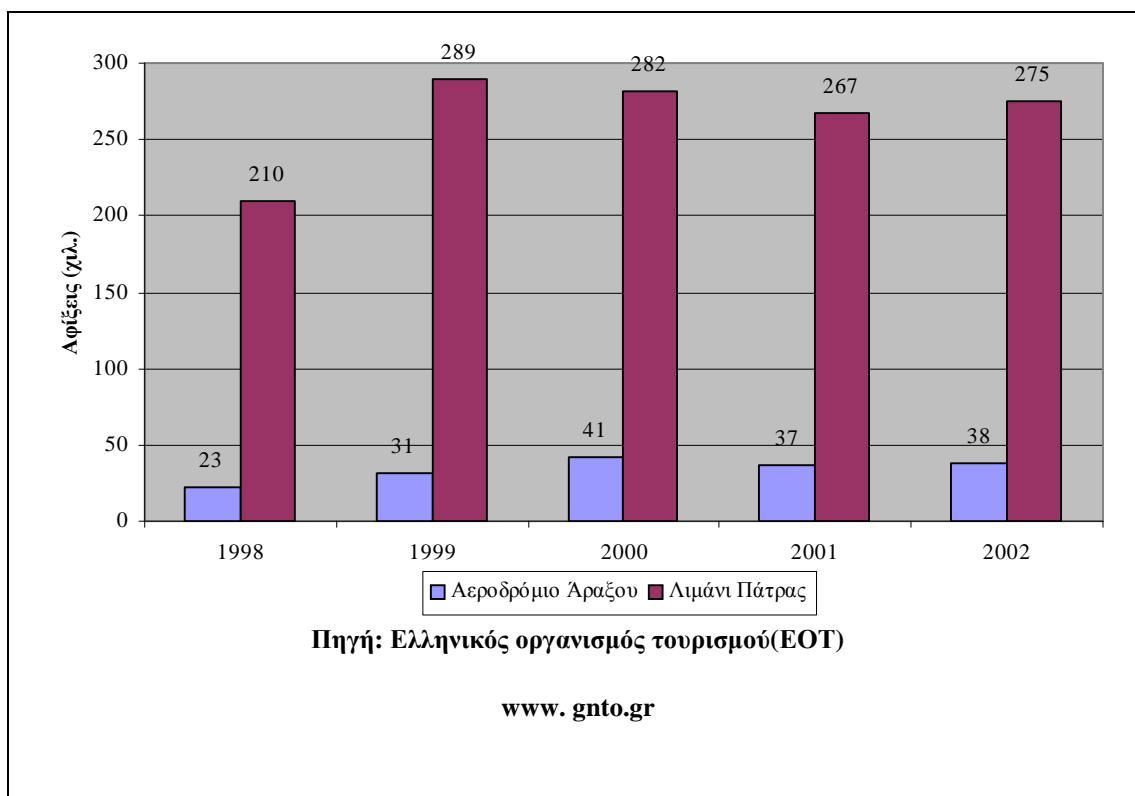
Πηγή: Ελληνικός οργανισμός τουρισμού (ΕΟΤ)

www.gnto.gr

Όπως διαφαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα, στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας το μεγαλύτερο ποσοστό των ξενοδοχειακών μονάδων (48%) αφορά ξενοδοχεία Γ' Δ' και Ε' κατηγορίας. Οι κατηγορίες LUX Α'1 και Β' κατέχουν ποσοστό 26% η καθεμία. ³⁹

³⁹ Ε.Ο.Τ., Ελληνικός οργανισμός τουρισμού, ανακτημένο από : www.gnto.gr 10-07-06

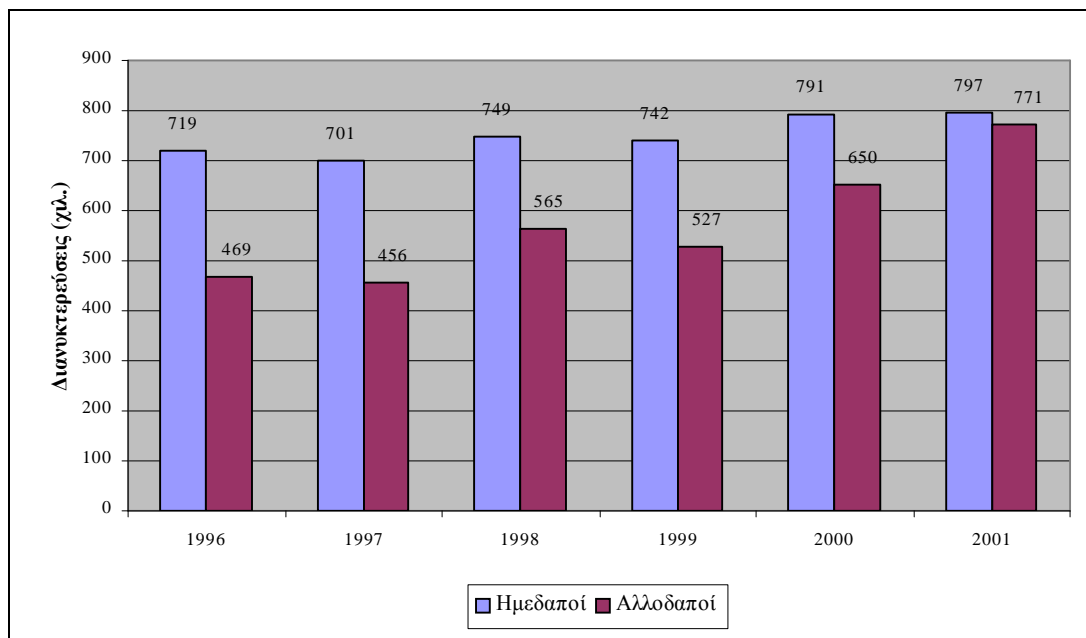
Διάγραμμα 3.12 ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΑΞΙΔΙΩΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (1998 – 2002)

Η διακίνηση των τουριστών στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας γίνεται κυρίως μέσω του λιμανιού της Πάτρας .Μέσα στην πενταετία 1998-2002 υπήρξαν 1323 αφίξεις ταξιδιωτών ακτοπλοϊκώς και μόλις 170 αφίξεις μέσω του αεροδρομίου του Άραξου.⁴⁰

⁴⁰ Ε.Ο.Τ , Ελληνικός οργανισμός τουρισμού ανακτημένο από: www.gnto.gr 10-07-06

Διάγραμμα 3.13 : ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (1996 – 2001)

Πηγή : Ελληνικός οργανισμός τουρισμού (ΕΟΤ)
www.gnto.gr

Την περίοδο 1996-2001, το 56,68% των διανυκτερεύσεων αφορούσε ημεδαπούς τουρίστες ενώ το 43,32% διανυκτερεύσεις αλλοδαπών. Συμπερασματικά λοιπόν καταλήγουμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό αποτελεί εσωτερικό τουρισμό.

3.3 Δημογραφικά στοιχεία επιχειρήσεων

Στους παρακάτω πίνακες αποτυπώνεται η εξέλιξη της δημογραφίας της επιχειρηματικότητας, από τα αναλυτικά στοιχεία των επιμελητηρίων των τριών νομών της περιφέρειας για τα έτη 2003, 2004, 2005 και 2006.

3.3.1 Δημογραφικά στοιχεία επιχειρήσεων νομού Αγαΐας

Πίνακας 3.4: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

2003	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	1634
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	962
2004	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	1437
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	990
2005	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	1241
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	1304
2006	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	1431
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	849
ΣΥΝΟΛΟ	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	5743
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	4105

Πηγή: Επιμελητήριο Αχαΐας, 2007

Από το μητρώο επιχειρήσεων του επιμελητηρίου Αχαΐας καταδεικνύεται ότι υπήρχαν αυξομειώσεις στον αριθμό των εγγραφών και των διαγραφών νέων επιχειρήσεων μεταξύ 2003 και 2006. Έτσι, ενώ το 2003 υπήρξαν 1.634 εγγραφές, το 2004 παρατηρήθηκε μείωση και έγιναν 1.437 εγγραφές. Μεταξύ των ετών 2004 και 2005 παρατηρείται μείωση στον αριθμό νέων εγγραφών, σημειώθηκαν μόνο 1.241 εγγραφές, ενώ μεταξύ των ετών 2005 και 2006 παρατηρήθηκε αύξηση στον αριθμό νέων εγγραφών. Συνεπώς ο ρυθμός ίδρυσης νέων επιχειρήσεων στο Νομό επιβραδύνθηκε μεταξύ των ετών 2003 και 2005 και παρατηρείται αυξητική τάση μεταξύ των 2005 και 2006.⁴¹

⁴¹ Εμπορικό επιμελητήριο νομού Αχαΐας, ανακτημένο από: www.patrascc.gr 23-10-08

3.3.1.1 Ιδρύσεις επιχειρήσεων

Πίνακας 3.5 :ΙΔΡΥΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ				
	2003	2004	2005	2006
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ				
ΓΕΩΡΓΙΑ,ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΘΗΡΑ,ΛΟΙΠ.ΣΥΝΑΦ.ΔΡΑΣΤ.	10	5	6	6
ΛΟΙΠΑ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	5	3	5	5
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ				
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	110	79	126	92
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ/ΠΟΤΩΝ	35	34	33	41
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΞΥΛΟΥ/ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΠΙΠΛΩΝ	27	16	18	13
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	30	25	23	17
ΛΟΙΠΑ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ	65	58	49	48
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ				
ΕΜΠΟΡΙΟ	696	640	458	564
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	296	257	227	261
ΛΟΙΠΑ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ	342	283	269	346
ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΗ ΑΛΛΟΥ ΚΑΤΑΤΑΣΣΟΜΕΝΕΣ	18	37	34	38
ΣΥΝΟΛΟ	1634	1437	1241	1431

Πηγή: Επιμελητήριο Αχαΐας 2007

3.3.1.2 Διαγραφές επιχειρήσεων

Ο αριθμός των διαγραφών των επιχειρήσεων από το μητρώο του Επιμελητηρίου κατά την περίοδο 2003 έως 2006 παρουσιάζει αυξομειώσεις. Το 2003 είχαμε 962 διαγραφές, το 2004 είχαμε 990 διαγραφές, το 2005 είχαμε 1.304 διαγραφές και το 2006 παρατηρείται μείωση και είχαμε 849 διαγραφές.⁴²

⁴² Εμπορικό επιμελητήριο νομού Αχαΐας , ανακτημένο από: www.patrascc.gr 23-10-08

Πίνακας 3.6 :ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ				
	2003	2004	2005	2006
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ				
ΓΕΩΡΓΙΑ,ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΘΗΡΑ,ΛΟΙΠ.ΣΥΝΑΦ.ΔΡΑΣΤ.	4	1	2	1
ΛΟΙΠΑ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	1	4	3	1
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ				
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	36	42	52	31
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ/ΠΟΤΩΝ	35	38	29	28
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΞΥΛΟΥ/ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΠΙΠΛΩΝ	28	24	29	21
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	13	13	19	8
ΛΟΙΠΑ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ	67	64	73	53
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ				
ΕΜΠΟΡΙΟ	410	464	553	407
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	173	136	224	131
ΛΟΙΠΑ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ	184	183	260	157
ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΗ ΑΛΛΟΥ ΚΑΤΑΤΑΣΣΟΜΕΝΕΣ	11	21	60	11
ΣΥΝΟΛΟ	962	990	1304	849

Πηγή: Επιμελητήριο Αχαΐας 2007

Κατά το έτος 2003, στον δευτερογενή τομέα διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα 179 επιχειρήσεις δηλαδή το 18,61% επί του συνόλου και αφορούν κυρίως :

- Στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών, υπήρξε διακοπή 35 επιχειρήσεων , το 19,55% του δευτερογενούς τομέα,
- Στις βιομηχανίες ξύλου και κατασκευή επίπλων υπήρξε διακοπή 28 επιχειρήσεων , το 15,64% του δευτερογενούς τομέα,
- Στις κατασκευές υπήρξε διακοπή 36 επιχειρήσεων , το 20,11 % του δευτερογενούς τομέα
- Στις επιχειρήσεις κατασκευής μεταλλικών προϊόντων, υπήρξε διακοπή 13 επιχειρήσεων , το 7,62 % του δευτερογενούς τομέα.

Οι διακοπές το 2003, στον τριτογενή τομέα ήταν 767, ανέρχονται στο 79,73% του συνόλου και αφορούν κυρίως στις δραστηριότητες του εμπορίου, υπήρξε διακοπή 410 επιχειρήσεων , το 53,46% του τριτογενούς τομέα.

Κατά το έτος 2004, στον δευτερογενή τομέα διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα 181 επιχειρήσεις δηλαδή το 18,28% επί του συνόλου και αφορούν κυρίως :

- Στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών υπήρξε διακοπή 38 επιχειρήσεων , το 20,99% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις βιομηχανίες ξύλου και κατασκευή επίπλων υπήρξε διακοπή 24 επιχειρήσεων , το 13,26 % του δευτερογενούς τομέα.
- Στις κατασκευές υπήρξε διακοπή 42 επιχειρήσεων , το 23,20% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις επιχειρήσεις μεταλλικών προϊόντων υπήρξε διακοπή 13 επιχειρήσεων , το 7,18 % του δευτερογενούς τομέα.

Οι διακοπές το 2004, στον τριτογενή τομέα ανέρχονται σε 783 δηλαδή στο 79,09 του συνόλου και αφορούν κυρίως στον τομέα του τουρισμού και επιχειρήσεων εστίασης, υπήρξε διακοπή 136 επιχειρήσεων , το 17,37 % του τριτογενούς τομέα.⁴³

---

⁴³ Επιμελητήριο Αχαΐας, ανακτημένο από: www.patrascc.gr 26-07-07

Κατά το έτος 2005, στον δευτερογενή τομέα διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα 202 επιχειρήσεις δηλαδή το 15,49% επί του συνόλου και αφορούν κυρίως :

- Στις κατασκευές υπήρξε διακοπή 52 επιχειρήσεων , το 25,74% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών υπήρξε διακοπή 29 επιχειρήσεων , το 14,36 % του δευτερογενούς τομέα.
- Στις επιχειρήσεις κατασκευής μεταλλικών προϊόντων ειδών υπήρξε διακοπή 19 επιχειρήσεων , το 9,41 % του δευτερογενούς τομέα.
- Στις βιομηχανίες ξύλου και κατασκευή επίπλων υπήρξε διακοπή 29 επιχειρήσεων , το 14,36% του δευτερογενούς τομέα.

Το 2005, στον τριτογενή τομέα διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα 1.037 επιχειρήσεις δηλαδή το 79,52% επί του συνόλου και αφορούν κυρίως :

- Στις δραστηριότητες του εμπορίου υπήρξε διακοπή 553 επιχειρήσεων , το 53,33% του τριτογενούς τομέα.
- Στον τομέα του τουρισμού και επιχειρήσεων εστίασης, υπήρξε διακοπή 224 επιχειρήσεων , το 21,60 % του τριτογενούς τομέα.

Κατά το έτος 2006, στον δευτερογενή τομέα διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα 141 επιχειρήσεις δηλαδή το 16,61% επί του συνόλου και αφορούν κυρίως :

- Στις κατασκευές, όπου είχαμε διακοπή 31 επιχειρήσεων , το 21.99% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών, όπου είχαμε διακοπή 28 επιχειρήσεων , το 19,86% δευτερογενούς τομέα.
- Στις βιομηχανίες ξύλου και κατασκευής επίπλου, όπου είχαμε διακοπή 21 επιχειρήσεων, το 14,89% του δευτερογενούς τομέα.

Το 2006 στον τριτογενή τομέα διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα 695 επιχειρήσεις, δηλαδή το 81,86% επί του συνόλου και αφορούν κυρίως :⁴⁴

- Στις δραστηριότητες του εμπορίου, όπου είχαμε διακοπή 407 επιχειρήσεων , το 58,56% του τριτογενούς τομέα.
- Στον τομέα του τουρισμού και επιχειρήσεων εστίασης, όπου είχαμε διακοπή 131 επιχειρήσεων, το 1,88% του τριτογενούς.

Τέλος, εκτιμάται ότι σε αρκετές περιπτώσεις η διακοπή της δραστηριότητας αφορά σε επιχειρήσεις χρηματοδοτούμενες από πόρους οργανισμών του Ελληνικού Δημοσίου (π.χ. Ο.Α.Ε.Δ. -Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού)

3.3.2 Δημογραφικά στοιχεία επιχειρήσεων νομού Αιτωλοακαρνανίας

Πίνακας 3.7: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

2003	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	1091
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	701
2004	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	1118
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	673
2005	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	1212
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	583
2006	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	1311
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	621
ΣΥΝΟΛΟ	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	4732
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	2048

Πηγή: Επιμελητήριο Αιτωλοακαρνανίας 2007

3.3.2.1 Ιδρύσεις επιχειρήσεων

Από το μητρώο του επιμελητηρίου Αιτωλοακαρνανίας καταδεικνύεται ότι υπήρξε μια αυξητική τάση στον αριθμό εγγραφών

⁴⁴ Επιμελητήριο Αχαΐας, ανακτημένο από: www.patrascc.gr 26-07-07

νέων επιχειρήσεων μεταξύ 2003 και 2006. Έτσι, ενώ το 2003 είχαμε 1.091 εγγραφές, το 2004 παρατηρήθηκε αύξηση και είχαμε 1.118 εγγραφές το 2005 είχαμε 1.212 εγγραφές και το 2006 παρατηρήθηκε αύξηση και είχαμε 1.311.⁴⁵

Πίνακας 3.8 :ΙΔΡΥΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ				
	2003	2004	2005	2006
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ				
ΓΕΩΡΓΙΑ,ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΘΗΡΑ,ΛΟΙΠ.ΣΥΝΑΦ.ΔΡΑΣΤ.	14	14	9	18
ΔΑΣΟΚΟΜΕΙΑ ΥΛΟΤΟΜΙΑ & ΣΥΝΑΦΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡ.	9	12	17	14
ΑΛΙΕΙΑ, ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ&ΣΥΝΑΦ ΒΟΗΘ. ΔΡΑΣΤ.	6	4	1	7
ΟΡΥΧΕΙΑ, ΛΑΤΟΜΕΙΑ, ΛΟΙΠΑ	0	2	2	0
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ				
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	116	122	125	177
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ/ΠΟΤΩΝ	38	36	40	29
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΞΥΛΟΥ/ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΠΙΠΛΩΝ	29	18	23	11
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	24	20	23	21
ΛΟΙΠΑ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ	26	34	37	39
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ				
ΕΜΠΟΡΙΟ	443	423	464	511
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	224	227	239	233
ΛΟΙΠΑ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ	162	206	242	251
ΣΥΝΟΛΟ	1091	1118	1212	1311

Πηγή: Επιμελητήριο Αιτωλοακαρνανίας 2007

Κατά το έτος 2003 οι ενάρξεις στον δευτερογενή τομέα ήταν 233 και προσεγγίζουν το 21,36% του συνόλου. Το ενδιαφέρον των νέων επιχειρηματιών στον τομέα αυτό στράφηκε:

- Στις κατασκευές, όπου είχαμε έναρξη 116 επιχειρήσεων , το 49,79% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών όπου είχαμε έναρξη 38 επιχειρήσεων, το 16,31% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις βιομηχανίες ξύλου και κατασκευή επίπλων, όπου είχαμε έναρξη 29 επιχειρήσεων, το 12,45% του δευτερογενούς τομέα και
- Στην κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, όπου είχαμε έναρξη 24

⁴⁵ Επιμελητήριο Αιτωλνίας ανακτημένο από: www.epimetol.gr 26-07-07

επιχειρήσεων, το 10,30% του δευτερογενούς τομέα.

Στον τριτογενή τομέα, το 2003 δημιουργήθηκαν 829 επιχειρήσεις, δηλαδή το 75,99% επί του συνόλου των ενάρξεων των επιχειρήσεων. Το ενδιαφέρον των νέων επιχειρήσεων στον τομέα αυτό στράφηκε:

- Στις δραστηριότητες του εμπορίου, όπου είχαμε έναρξη 443 επιχειρήσεων, το 53,44 % του τριτογενούς τομέα,
- Στον τομέα του τουρισμού και επιχειρήσεων εστίασης, όπου είχαμε έναρξη 224 επιχειρήσεων, το 27,02 του τριτογενούς τομέα.

Κατά το έτος 2004 οι ενάρξεις στον δευτερογενή τομέα ήταν 230 και προσεγγίζουν το 20,57 % του συνόλου. Το ενδιαφέρον των νέων επιχειρηματιών στον τομέα αυτό στράφηκε:

- Στις κατασκευές, όπου είχαμε έναρξη 122 επιχειρήσεων ,το 53,04 % του δευτερογενούς τομέα.
- Στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών, όπου είχαμε έναρξη 36 επιχειρήσεων , το 15,65% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις βιομηχανίες ξύλου και κατασκευή επίπλων, όπου είχαμε έναρξη 18 επιχειρήσεων, το 7,83 % του δευτερογενούς τομέα και
- Στην κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, όπου είχαμε έναρξη 20 επιχειρήσεων, το 8,70% του δευτερογενούς τομέα.

Στον τριτογενή τομέα, το 2004 δημιουργήθηκαν 856 επιχειρήσεις, δηλαδή το 76,57% επί του συνόλου των ενάρξεων των επιχειρήσεων. Το ενδιαφέρον των νέων επιχειρήσεων στον τομέα αυτό στράφηκε⁴⁶

---

⁴⁶ Επιμελητήριο Αιτωλνίας ανακτημένο από: www.epimetol.gr 26-07-07

- Στις δραστηριότητες του εμπορίου, όπου είχαμε έναρξη 423 επιχειρήσεων, το 49,42% του τριτογενούς τομέα.
- Στον τομέα του τουρισμού και επιχειρήσεων εστίασης, όπου είχαμε έναρξη 227 επιχειρήσεων, το 26,52 % του τριτογενούς τομέα.

Κατά το έτος 2005 στο δευτερογενή τομέα δημιουργήθηκαν 248 επιχειρήσεις, δηλαδή το 20,46 % επί του συνόλου των ενάρξεων των επιχειρήσεων. Το ενδιαφέρον των νέων επιχειρηματιών στον τομέα αυτό στράφηκε:

- Στις κατασκευές, όπου είχαμε έναρξη 125 επιχειρήσεων, το 50,40% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών, όπου είχαμε έναρξη 40 επιχειρήσεων, το 16,13 % του δευτερογενούς τομέα.
- Στην κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, όπου είχαμε έναρξη 23 επιχειρήσεων, το 9,27% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις βιομηχανίες ξύλου και κατασκευή επίπλων, όπου είχαμε έναρξη 23 επιχειρήσεων, το 9,27% του δευτερογενούς τομέα.

Στον τριτογενή τομέα, το 2005 δημιουργήθηκαν 945 επιχειρήσεις δηλαδή 77,97% επί του συνόλου των ενάρξεων των επιχειρήσεων. Το ενδιαφέρον των νέων επιχειρηματιών στον τομέα αυτό στράφηκε:

- Στις δραστηριότητες του εμπορίου, όπου είχαμε έναρξη 464 επιχειρήσεων, το 49,10 % του τριτογενούς τομέα.
- Στον τομέα του τουρισμού και επιχειρήσεων εστίασης, όπου είχαμε έναρξη 239 επιχειρήσεων, το 25,29% του τριτογενούς τομέα.

Κατά το έτος του 2006 στον δευτερογενή τομέα δημιουργήθηκαν 277 επιχειρήσεις δηλαδή 21,13% επιχειρήσεων. Το ενδιαφέρον των νέων επιχειρηματιών στον τομέα αυτό στράφηκε⁴⁷

---

⁴⁷ Επιμελητήριο Αιτωλίας ανακτημένο από: www.epimetol.gr 26-07-07

- Στις κατασκευές, όπου είχαμε έναρξη 177 επιχειρήσεων, το 63,90 % του δευτερογενούς τομέα.
- Στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών, όπου είχαμε έναρξη 29 επιχειρήσεων , το 10,47 % του δευτερογενούς τομέα.
- Στην κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, όπου είχαμε έναρξη 21 επιχειρήσεων, το 7,58 % του δευτερογενούς τομέα.

Στον τριτογενή τομέα, το 2006 δημιουργηθήκαν 995 επιχειρήσεις δηλαδή 75,90% επί του συνόλου των ενάρξεων επιχειρήσεων. Το ενδιαφέρον των νέων επιχειρηματιών στον τομέα αυτό στράφηκε:

- Στις δραστηριότητες του εμπορίου, όπου είχαμε έναρξη 511 επιχειρήσεων , το 51,36 % του τριτογενούς τομέα.
- Στον τομέα του τουρισμού και επιχειρήσεων εστίασης, όπου είχαμε έναρξη 233 επιχειρήσεων , το 23,42% του τριτογενούς τομέα.

Επομένως, στον νομό Αιτωλοακαρνανίας κατά την περίοδο 2003-2006 στον τριτογενή τομέα παρατηρείται αυξητική τάση κατά τα έτη 2003 έως και 2005 όσον αφορά την ίδρυση επιχειρήσεων με κυρίαρχους κλάδους το εμπόριο και τον τουρισμό, ενώ κατά την περίοδο 2005 και 2006 παρατηρείται μείωση περίπου 3%. Όσον αφορά τον δευτερογενή τομέα, παρατηρείται μια πτωτική τάση κατά την περίοδο 2003-2005 από 24,01% σε 21% αντίστοιχα, ενώ κατά την περίοδο 2005-2006 παρατηρείται μια μικρή άνοδος. Κύρια εξαίρεση αποτελεί ο κλάδος των κατασκευών ο οποίος εμφάνισε ανοδική τάση καθ' όλο το διάστημα 2003-2006.

3.3.2.2 Διαγραφές επιχειρήσεων

Ο αριθμός των διαγραφών επιχειρήσεων από το μητρώο του Επιμελητηρίου κατά την περίοδο 2003 έως 2006 παρουσιάζει

διακύμανση. Κατά την περίοδο αυτή παρατηρείται μείωση στην διαγραφή επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, το 2003 είχαμε 709 διαγραφές, το 2004 673 και το 2005 583. Το 2006 παρατηρείται μια μικρή αύξηση, είχαμε 621 διαγραφές επιχειρήσεων.⁴⁸

Πίνακας 3.9 :ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ				
	2003	2004	2005	2006
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ				
ΓΕΩΡΓΙΑ,ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΘΗΡΑ,ΛΟΙΠ.ΣΥΝΑΦ.ΔΡΑΣΤ.	5	4	7	3
ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ, ΥΛΟΤΟΜΙΑ & ΣΥΝΑΦΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤ.	5	1	2	0
ΑΛΙΕΙΑ, ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ & ΣΥΝΑΦΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡ.	3	0	2	3
ΟΡΥΧΕΙΑ, ΛΑΤΟΜΕΙΑ, ΛΟΙΠΑ	0	2	2	0
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ				
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	27	28	21	32
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ/ΠΟΤΩΝ	31	29	26	28
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΞΥΛΟΥ/ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΠΙΠΛΩΝ	21	18	11	14
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	9	21	8	11
ΛΟΙΠΑ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ	25	24	24	24
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ				
ΕΜΠΟΡΙΟ	299	273	271	281
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	151	122	127	118
ΛΟΙΠΑ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ	133	151	82	107
ΣΥΝΟΛΟ	709	673	583	621

Πηγή: Επιμελητήριο Αιτωλοακαρνανίας 2007

Κατά το έτος 2003, στον δευτερογενή τομέα διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα 113 επιχειρήσεις, δηλαδή το 15,97% επί του συνόλου και αφορούν κυρίως:

- Στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών, όπου είχαμε διακοπή 31 επιχειρήσεων , το 27,43% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις βιομηχανίες ξύλου και κατασκευή επίπλων, όπου είχαμε διακοπή 21 επιχειρήσεων, το 18,58% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις κατασκευές όπου είχαμε διακοπή 27 επιχειρήσεων , το 23,89%

⁴⁸ Επιμελητήριο Αιτωλίας, ανακτημένο από: www.epimetol.gr 26-07-08

του δευτερογενούς τομέα.

- Στις επιχειρήσεις κατασκευής μεταλλικών προϊόντων, όπου είχαμε διακοπή 9 επιχειρήσεων, το 7,96 % του δευτερογενούς τομέα.

Οι διακοπές το 2003, στον τριτογενή τομέα, ανέρχονται σε 583 δηλαδή στο 82,23 % του συνόλου και αφορούν κυρίως

- Στις δραστηριότητες του εμπορίου, όπου είχαμε διακοπή 299 επιχειρήσεων, το 51,29% του τριτογενούς τομέα.
- Στον τομέα του τουρισμού και επιχειρήσεων εστίασης, όπου είχαμε διακοπή 151 επιχειρήσεων, το 25,90% του τριτογενούς τομέα.

Κατά το έτος 2004 στον δευτερογενή τομέα διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα 120 επιχειρήσεις δηλαδή το 17,83% επί του συνόλου και αφορούν κυρίως :

- Στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών, όπου είχαμε διακοπή 29 επιχειρήσεων, το 24,17% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις βιομηχανίες ξύλου και κατασκευή επίπλων, όπου είχαμε διακοπή 18 επιχειρήσεων, το 15,00% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις κατασκευές, όπου είχαμε διακοπή 28 επιχειρήσεων, το 23,33 % του δευτερογενούς τομέα.
- Στις επιχειρήσεις κατασκευές μεταλλικών προϊόντων, όπου είχαμε διακοπή 21 επιχειρήσεων, το 17,50% του δευτερογενούς τομέα.

Οι διακοπές το 2004, στον τριτογενή τομέα, ανέρχονται σε 546 δηλαδή στο 81,13% του συνόλου και αφορούν κυρίως :

- Στις δραστηριότητες του εμπορίου, όπου είχαμε διακοπή 273

επιχειρήσεων , το 50% του τριτογενούς τομέα,

- Στον τομέα του τουρισμού και επιχειρήσεων εστίασης, όπου είχαμε διακοπή 122 επιχειρήσεων, το 22,34% του τριτογενούς τομέα.

Κατά το έτος 2005, στον δευτερογενή τομέα διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα 90 επιχειρήσεις, δηλαδή το 15,44 επί του συνόλου και αφορούν κυρίως:

- Στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών, όπου είχαμε διακοπή 26 επιχειρήσεων, το 28,89% του δευτερογενούς τομέα.
- Στις κατασκευές, όπου είχαμε διακοπή 21 επιχειρήσεων , το 23,33 % του δευτερογενούς τομέα.
- Στις επιχειρήσεις βιομηχανίας ξύλου και επίπλων , όπου είχαμε διακοπή 11 επιχειρήσεων , το 12,22% του δευτερογενούς τομέα.

Στον τριτογενή τομέα, το 2005 διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα 480 επιχειρήσεις δηλαδή το 82,33% επί του συνόλου και αφορούν κυρίως :

- Στις δραστηριότητες του εμπορίου, όπου είχαμε διακοπή 271 επιχειρήσεων, το 56,46% του τριτογενούς τομέα.
- Στον τομέα τουρισμού και επιχειρήσεων εστίασης, όπου είχαμε διακοπή 127 επιχειρήσεων , το 26,46% του τριτογενούς τομέα.

Κατά το έτος 2006, στο δευτερογενή τομέα, διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα 109 επιχειρήσεων δηλαδή το 17,55 % επί του συνόλου και αφορούν κυρίως:

- Στις κατασκευές, όπου είχαμε διακοπή 32 επιχειρήσεων , το 26,36 % του δευτερογενούς τομέα.
- Στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών, όπου είχαμε διακοπή 28

επιχειρήσεων , το 25,69% του δευτερογενούς τομέα.

- Στις επιχειρήσεις κατασκευή, μεταλλικών προϊόντων, όπου είχαμε διακοπή 11 επιχειρήσεων, το 10,09 % του δευτερογενούς τομέα.

Οι διακοπές το 2006, στον τριτογενή τομέα διέκοψαν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα 506 επιχειρήσεις δηλαδή το 81,48% επί του συνόλου και αφορούν κυρίως:⁴⁹

- Στις δραστηριότητες του εμπορίου, όπου είχαμε διακοπή 281 επιχειρήσεων , το 55,53 % του τριτογενούς τομέα.
- Στον τομέα του τουρισμού και επιχειρήσεων εστίασης, όπου είχαμε διακοπή 118 επιχειρήσεων , το 23,32% του τριτογενούς τομέα.

---

⁴⁹ Επιμελητήριο Αιτωλ/νίας ,ανακτημένο από: www.epimeto1.gr 26-07-08

Όπως διαπιστώνεται από τα παραπάνω στοιχεία, ο δευτερογενής τομέας ακολούθησε την γενικότερη αυξομείωση που χαρακτηρίζει τις διακοπές των επιχειρήσεων από το 2003 μέχρι το 2006, η οποία αντικατοπτρίζεται κυρίως στους κλάδους των τροφίμων/ποτών, της παραγωγής μεταλλικών προϊόντων και της παραγωγής προϊόντων ξύλου. Εξαίρεση αποτελεί ο τριτογενής τομέας, στον οποίο οι διαγραφές παρουσιάζουν μείωση από το 2003 έως το 2005 και μια μικρή αύξηση το 2006. Αυτό αντικατοπτρίζεται στους δύο σημαντικότερους εκπροσώπους του τομέα, δηλαδή στο εμπόριο και στο τουρισμό/εστίαση.

3.3.3 Δημογραφικά στοιχεία επιχειρήσεων νομού Ηλείας

Πίνακας 3.10 :ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΜΟΥ ΗΛΕΙΑΣ

2003	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	711
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	307
2004	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	630
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	297
2005	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	678
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	270
2006	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	710
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	261
ΣΥΝΟΛΟ	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	2729
	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	1135

Πηγή: Επιμελητήριο Ηλείας 2007

Από το Επιμελητήριο Ηλείας δεν κατέστη δυνατή η εύρεση αναλυτικών στοιχείων και η περαιτέρω ανάλυση της επεξεργασίας τους, όπως εκείνα που δόθηκαν από τα Επιμελητήρια Αχαΐας και Αιτωλοακαρνανίας. Από τα στοιχεία που δόθηκαν παρατηρείται μείωση στις ενάρξεις επιχειρήσεων κατά την περίοδο 2003-2005, ενώ το 2006 παρατηρείται μια μικρή άνοδος στην ίδρυση επιχειρήσεων .

Αντίστοιχα στις διακοπές επιχειρήσεων παρατηρείται για όλο το διάστημα 2003-2006 μια πτωτική τάση.⁵⁰

3.4 Η οικονομική δραστηριότητα στον νομό Αχαΐας

Ο νομός Αχαΐας, έχοντας πληθυσμό ίσο με το 2,93% του συνολικού Ελληνικού πληθυσμού, παράγει το 2,6% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας. Το δε κατά κεφαλήν εισόδημα του νομού, σε σχέση με το αντίστοιχο της Ελλάδας, παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:⁵¹

Πίνακας 3.11: ΤΟ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΠΡΟΙΟΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Έτος	Ελλάδα	Νομός Αχαΐας	Ποσοστό
1995	7.516	7.147	95,09%
1996	8.203	7.844	95,62%
1997	9.023	8.254	91,48%
1998	9.762	8.841	90,57%
1999	10.355	9.037	87,27%
2000	11.393	9.722	85,33%
2001	12.148	10.556	86,89%
2002	13.050	11.421	87,52%
2003	14.100	12.430	88,16%

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας(ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

Παρατηρούμε λοιπόν πως παρότι το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα του νομού Αχαΐας, κατά την περίοδο 1995-2003, διαμορφώθηκε στο 89,77% (κατά πολύ υψηλότερο δηλαδή του 79,10% που αντιπροσωπεύει το ποσοστό του μέσου κατά κεφαλήν εισοδήματος της Περιφέρειας της

⁵⁰ Επιμελητήριο Ηλείας, ανακτημένο από : www.patrascc.gr 23-10-08

⁵¹ Εθνική στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 6-12-08

Δυτικής Ελλάδας), του μέσου κατά κεφαλήν εισοδήματος της Ελλάδος. Κατά την αντίστοιχη περίοδο, το κατά κεφαλήν εισόδημα στον νομό Αχαΐας ως ποσοστό του κατά κεφαλήν εισοδήματος στην Ελλάδα μειώθηκε από 95,09%, το 1995, στο 88,16%, το 2003.

3.4.1 Πρωτογενής Τομέας

Στη γεωργία αναλογεί το 7,56% του προϊόντος του νομού. Επίσης εκεί παράγεται το 2,43% του συνολικού γεωργικού προϊόντος της χώρας. Το δε σύνολο των καλλιεργούμενων εκτάσεων του νομού έχει συρρικνωθεί από 1.016.239 στρέμματα το 1995 σε 668.209 στρέμματα το 2001 (ποσοστό 65,7%). Οι αρδευθείσες καλλιέργειες καταγράφουν από το 1995 μια συνεχή αύξηση όπως επίσης και το ποσοστό τους επί του συνόλου των καλλιεργειών. Το 1995 οι εν λόγω καλλιέργειες συνιστούσαν το 26,6% του συνόλου των καλλιεργειών, ενώ το 2001 το 43,8%.

Επίσης πρέπει να επισημανθεί ότι η Αχαΐα το 2001 ήταν η πρώτη παραγωγός περιοχή πατάτας με 14% της παραγωγής της χώρας, η 6η στην παραγωγή εσπεριδοειδών με 5,2% και η 7η στην παραγωγή τυριού με 3,4%.

Γενικότερα στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας τα κυριότερα προϊόντα παραγωγής το 2002 ήταν τα εξής:

Πίνακας 3.12: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (2002)

ΠΡΟΙΟΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (σε τόνους)
Τομάτες	277.939
Πατάτες	276.533
Γάλα	214.815
Εσπεριδοειδή	197.098
Ελαιόλαδο	54.062

Σιτάρι	45.582
--------	--------

Πηγή: Εθνική στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας(ΕΣΥΕ)

www.statistics.gr

3.4.2 Δευτερογενής Τομέας

Κύριο χαρακτηριστικό της πορείας του δευτερογενούς τομέα στην Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας ήταν η αποβιομηχάνιση που έπληξε κυρίως την Πάτρα την περίοδο 1984-1992.

Ο νομός Αχαΐας παράγει το 3,4% της συνολικής μεταποιητικής παραγωγής της χώρας, ποσοστό που παρουσιάζει σταδιακά μείωση από το 1990 που ήταν 4%. Η παρούσα περίοδος χαρακτηρίζεται από την αναδιάρθρωση της βιομηχανικής βάσης και την μετατόπιση των δραστηριοτήτων από τους παραδοσιακούς φθίνοντες κλάδους (μεγάλες μονάδες) προς ανταγωνιστικές και βιώσιμες δραστηριότητες.⁵²

3.4.3 Τριτογενής Τομέας

Ο κλάδος των υπηρεσιών σημειώνει συνεχή ανοδική πορεία την τελευταία δεκαετία, αποτελώντας σήμερα το 66,6% του ΑΕΠ του νομού. Το προϊόν από τις υπηρεσίες έχει τριπλασιαστεί από το 1990 (από 598 εκ. ευρώ σε 1,860 δις ευρώ το 1998), αν και παραμένει σταθερό στο επίπεδο του 2,5% της χώρας.⁵³

Στον τομέα του εμπορίου ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων αφορά στο λιανικό εμπόριο, κλάδος στον οποίο παρατηρείται γενική ανάκαμψη δεδομένου του διπλασιασμού του αριθμού των επιχειρήσεων αλλά και αύξησης του τζίρου από 287,6 εκ ευρώ το 1993 σε 23,5 δις το 2000, ξεπερνώντας και το αντίστοιχο στο χονδρικό. Οι επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου έχουν αυξήσει τον κύκλο των εργασιών τους από

⁵² Νομαρχία Πάτρας, ανακτημένο από: www.achaia.gr, 9-10-08

⁵³ Νομαρχία Πάτρας, ανακτημένο από: www.achaia.gr, 9-10-08

314 εκ. ευρώ δις το 1993 σε 528 δις ευρώ το 2000.

3.5 Ο Κρατικός παρεμβατισμός και η αποβιομηχάνιση στην Ελλάδα και στο νομό Αχαΐας

Ο νομός Αχαΐας, όπως άλλωστε και ολόκληρη η Ελλάδα, μετά το 1975, επλήγη σφόδρα από την υιοθέτηση ενός σοσιαλιστικού υποδείγματος οικονομικής ανάπτυξης, με έμφαση στον κρατικό παρεμβατισμό. Κατόπιν, ο κρατικός παρεμβατισμός οδήγησε την Ελλάδα, και συνακόλουθα το νομό Αχαΐας, στην αποβιομηχάνιση της.⁵⁴

Το βασικό λάθος των διαμορφωτών των οικονομικής πολιτικής μετά το 1975, και κυρίως κατά τη δεκαετία του '80, έγκειται στο ότι προσπάθησαν, εν μέσω πληθωριστικών φαινομένων και ενός ελλειμματικού ισοζυγίου πληρωμών, να συντηρήσουν σε ανεκτά επίπεδα την εγχώρια παραγωγή μέσω μιας κατεξοχήν εκ του δημοσίου στηριζόμενης αύξησης της συνολικής δαπάνης. Έτσι το υιοθετηθέν υπόδειγμα της οικονομικής ανάπτυξης δια του κρατικού παρεμβατισμού προκάλεσε αφ' ενός μεν τον εκτοπισμό της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, αφ' ετέρου δε την ανατροπή της δημοσιονομικής ισορροπίας. Αμφότερες οι επιπτώσεις του διογκούμενου κρατικού παρεμβατισμού οδήγησαν στην αποβιομηχάνιση της Ελλάδας μετά το 1975.

Συγκεκριμένα, οι συνέπειες του εκτοπισμού της ιδιωτικής πρωτοβουλίας φάνηκαν με τη δραματική πτώση που σημείωσαν οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου σε σταθερές τιμές 1970, των οποίων ο ρυθμός της μέσης ετήσιας αύξησης από 10,6%, κατά την περίοδο 1966-1973, έπεσε στο 2,2% κατά την περίοδο 1975-1981(Τράπεζα της Ελλάδος 1984, σελ.196). Αποτέλεσμα αυτής της δραματικής μείωσης στο

---

⁵⁴ Αδαμακόπουλος Γ., 2003, Αχαΐα, εκδόσεις Ανάβαση

ρυθμό αύξησης των ιδιωτικών επενδύσεων παγίου κεφαλαίου ήταν ότι οι εν λόγω επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ βρίσκονταν στο 27,3% το 1973, ενώ το 1981 έπεσαν στο 20,3%. Επίσης, συνεπεία της παρέμβασης του κράτους στο οικονομικό γίνεσθαι (η οποία εκδηλώθηκε κυρίως με τις αθρόες προσλήψεις στις ΔΕΚΟ), από το 1977 ο τακτικός προϋπολογισμός άρχισε να παρουσιάζει έλλειμμα (λόγω κυρίως των τεραστίων ελλειμμάτων των ΔΕΚΟ) αντί πλεόνασμα, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να ενισχυθεί ο προϋπολογισμός των δημοσίων επενδύσεων από εγχώριους πόρους.

Έτσι λοιπόν ο εκτοπισμός της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και η μείωση των εγχωρίως χρηματοδοτούμενων δημοσίων επενδύσεων προκάλεσαν την ολοένα και αυξανόμενη αποβιομηχάνιση της χώρας. Ένα δε στίγμα της εν λόγω αποβιομηχάνισης αποτελεί το γεγονός ότι οι εξαγωγές της Βιοχάλκο, δηλαδή ενός και μόνο βιομηχανικού ομίλου, αντιπροσωπεύουν το 8% των συνολικών εξαγωγών ελληνικών προϊόντων, όταν σε άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ όπου οι εξαγωγικές βιομηχανίες είναι πολλές και ισχυρές, ο μεγαλύτερος βιομηχανικός εξαγωγέας αντιπροσωπεύει με δυσκολία το 0,5% των συνολικών εξαγωγών (Βήμα 2005). Αντίθετα, στη Ελλάδα οι ανταγωνιστικές εξαγωγικές βιομηχανίες ανέρχονται περίπου στις πενήντα (με προεξάρχοντα τον όμιλο της Βιοχάλκο), ενώ παράλληλα παρατηρείται μια τάση διαρκούς μείωσης των, γεγονός που εξηγεί βέβαια και την κάμψη των ελληνικών εξαγωγών).

Ιστορικά, ο Νομός Αχαΐας διέθετε μια παράδοση στην «στέγαση» μεταποιητικών επιχειρηματικών μονάδων, η οποία ωστόσο απωλέσθη με την έλευση της αποβιομηχάνισης που έπληξε τον Νομό κατά την περίοδο 1984-1992. Παρόλα ταύτα, ο εν λόγω νομός, ο οποίος πληθυσμιακά αντιπροσωπεύει το 2,9% του συνολικού πληθυσμού που κατοικεί εντός

της Ελληνικής επικρατείας, παράγει το 3,9% του συνολικού προϊόντος
της
μεταποίησης.⁵⁵ ελληνικής

---

⁵⁵ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, 2005, ανακτημένο από: www.statistics.gr 6-12-08

3.6 Επίλογος

Η περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας κατατάσσεται στην προτελευταία θέση κατάταξης των περιφερειών της χώρας βάσει του κατά κεφαλήν προϊόντος.

Το πραγματικό ακαθάριστο προϊόν παρουσιάζει αυξητική τάση με ετήσιο ρυθμό μεταβολής 2,3%, ενώ το ΑΕΠ της περιφέρειας βαίνει μειούμενο από το 1995. Πρόκειται για μια περιφέρεια με έναν επιχειρηματικό τομέα ο οποίος βασίζεται κυρίως στον τομέα του εμπορίου και των υπηρεσιών.

Η περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας διαθέτει μια αξιόλογη τουριστική υποδομή, αποτελούμενη κυρίως από καταλύματα Γ', Δ' και Ε' κατηγορίας. Πρόκειται για εγχώριο κυρίως τουρισμό, το μέσο διακίνησης του οποίου είναι κατά κύριο λόγο το λιμάνι της Πάτρας. Ο τομέας της βιομηχανίας επηρεάστηκε ιδιαίτερα από το κύμα αποβιομηχάνισης που έπληξε ολόκληρη τη χώρα, ενώ ο τομέας της γεωργίας μπορεί να αποτελεί βασικό πόλο έλξης απασχόλησης και οικονομικής δραστηριότητας, αλλά παρουσιάζει χαμηλή ανταγωνιστικότητα.

Ο νομός Αχαΐας είναι ο νομός ο οποίος συμβάλλει περισσότερο στους τομείς των υπηρεσιών και της βιομηχανίας. Το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα του νομού ανεβάζει το μέσο όρο του ποσοστού της περιφέρειας. Ωστόσο, στον τομέα γεωργίας παρουσιάζει χαμηλά ποσοστά σε σχέση με τους άλλους 2 νομούς, με μια συμμετοχή 2,43% στη συνολική παραγωγή γεωργικού προϊόντος της χώρας.

Κεφάλαιο 4. Οι εργαζόμενοι και η εξέλιξη της απασχόλησης

4.0 Εισαγωγή

Το παρόν κεφάλαιο πρόκειται να ασχοληθεί με τους εργαζόμενους αλλά και την εξέλιξη της εργασιακής απασχόλησης στο νομό Αχαΐας. Σε αρχικό στάδιο θα αναφερθούν οι τάσεις του πληθυσμού στην χώρα, το εργατικό δυναμικό και η ανεργία στην Ελλάδα. Για τον υπολογισμό του αριθμού εργατικού δυναμικού μιας χώρας, θα πρέπει να διεξαχθούν δυο προσαρμογές στον συνολικό πληθυσμό. Πρώτον, από τον συνολικό πληθυσμό (P) θα πρέπει να αφαιρεθούν οι μη δυνάμενοι να εργαστούν πολίτες⁵⁶ (NAP) με σκοπό να φτάσει κανείς σε μια εκτίμηση για τον διαθέσιμο προς εργασία πληθυσμό (AP), ή όπως αλλιώς λέγεται οικονομικά, στον ενεργό πληθυσμό. Δεύτερον, από τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό από τον οποίο αφαιρείται το σύνολο των ανενεργών πολιτών⁵⁷ (O), και όπου σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο, λαμβάνεται το σύνολο του εργατικού δυναμικού (L).

$L = AP - O$	1.
--------------	-----------

Αντικαθιστώντας στην (7) τη σχέση που περιγράφει τον διαθέσιμο πληθυσμό, λαμβάνουμε τον ακόλουθο τύπο :

⁵⁶ Μη δυνάμενοι να εργαστούν θεωρούνται οι έγκλειστοι στα διάφορα σωφρονιστικά καταστήματα και οι οπλίτες

⁵⁷Ανενεργοί πολίτες θεωρούνται όσοι επιλέγουν να μην εργαστούν και όσοι έχουν απογοητευθεί από το αποτελέσματα της ανεύρεσης εργασίας και δεν αναζητούν πια απασχόληση. Σε αυτή την κατηγορία επίσης περιλαμβάνονται και οι συνταξιούχοι

$$L = (P - NAP) - O$$

2.

Η νέα σχέση η οποία προκύπτει περιγράφει το εργατικό δυναμικό μιας χώρας και σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό. Αυτό βέβαια το οποίο σημειώνεται και παρατηρείται, είναι ότι ο πρώτος τύπος εξαρτάται άμεσα από τον δεύτερο. Δηλαδή, το εργατικό δυναμικό ισούται με το σύνολο του πληθυσμού αφαιρουμένων των συνόλων των *μη δυναμένων να εργαστούν* πολιτών. Προκειμένου λοιπόν μια οικονομία να εκμεταλλευτεί στο έπακρο τον παραγωγικό συντελεστή της εργασίας, θα πρέπει να λαμβάνει μέτρα τα οποία θα αποβλέπουν στην μείωση των ανενεργών πολιτών.

Η παραπάνω ανάλυση αφορά ουσιαστικά το μακροπρόθεσμο διάστημα στο οποίο υποτίθεται ότι, η οικονομία επιτυγχάνει την πλήρη απασχόληση του εργατικού δυναμικού. Εντούτοις και βραχυπρόθεσμα, ένα ποσοστό του εργατικού δυναμικού παραμένει άνεργο και χωρίς εργασία με συνέπεια την δημιουργία οικονομικών κύκλων καθότι το παραγόμενο προϊόν διαφέρει από το δυνητικό προϊόν. Το ποσοστό ανεργίας (u) ορίζεται ως ο λόγος των ανέργων προς το σύνολο του εργατικού δυναμικού.

$$u = \frac{U}{L}$$

3.

4.1 Οι τάσεις του πληθυσμού, το εργατικό δυναμικό και η ανεργία στην Ελλάδα

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τις πληθυσμιακές τάσεις σε Ελλάδα, Ευρώπη καθώς και στον συνολικό παγκόσμιο πληθυσμό, ως ακολούθως:

Πίνακας 4. 1 – ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ, ΕΥΡΩΠΗ, ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΤΗΣ ΓΗΣ, 1950-2025⁵⁸

Έτος	Ελλάδα	Ετήσιο Ποσοστό Μεταβολής	Ευρώπη	Ετήσιο Ποσοστό Μεταβολής	Πληθυσμός Γης
1950	7.566,00		548.206,00		2.519.495,00
2002	10.631,00	0,66%	725.124,00	0,54%	6.211.082,00
2025	10.149,00	-0,20%	683.532,00	-0,26%	7.936.741,00

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας(ΕΣΥΕ) 2005

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρείται ότι ο μέσος, ετήσιος ρυθμός αύξησης του πληθυσμού στην Ελλάδα από το 1950 μέχρι το 2002 ήταν 0,66%, κατά 0,12% δηλαδή μεγαλύτερος του αντίστοιχου της Ευρώπης, ο οποίος έφτασε το 0,54%. Για τα επόμενα 25 χρόνια, προβλέπεται και στην Ευρώπη και στην Ελλάδα μείωση στον ετήσιο ρυθμό αύξησης του πληθυσμού, ο οποίος θα διαμορφωθεί στα -0,26% και -0,20%, αντιστοίχως. Εκτός όμως από την μείωση του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδος που αναμένεται μελλοντικά, όπως θα δούμε στον παρακάτω πίνακα έχει ήδη επέλθει και η γήρανση του Ελληνικού πληθυσμού:

⁵⁸ Τα ποσά αναφέρονται σε χιλιάδες κατοίκους

Πίνακας4.2 - Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ, 1971-2001

	1971	1981	1991	2001
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	8.768.372	9.739.589	10.259.900	10.964.020
0-14 ετών	2.223.904	2.307.297	1.974.867	1.664.085
(Ποσοστό στο Σύνολο του Πληθυσμού)	25,36%	23,69%	19,25%	15,18%
15-64 ετών	5.587.352	6.192.751	6.880.681	7.468.395
(Ποσοστό στο Σύνολο του Πληθυσμού)	63,72%	63,58%	67,06%	68,12%
65 +	957.116	1.239.541	1.404.352	1.831.540
(Ποσοστό στο Σύνολο του Πληθυσμού)	10,92%	12,73%	13,69%	16,71%

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ) 2005

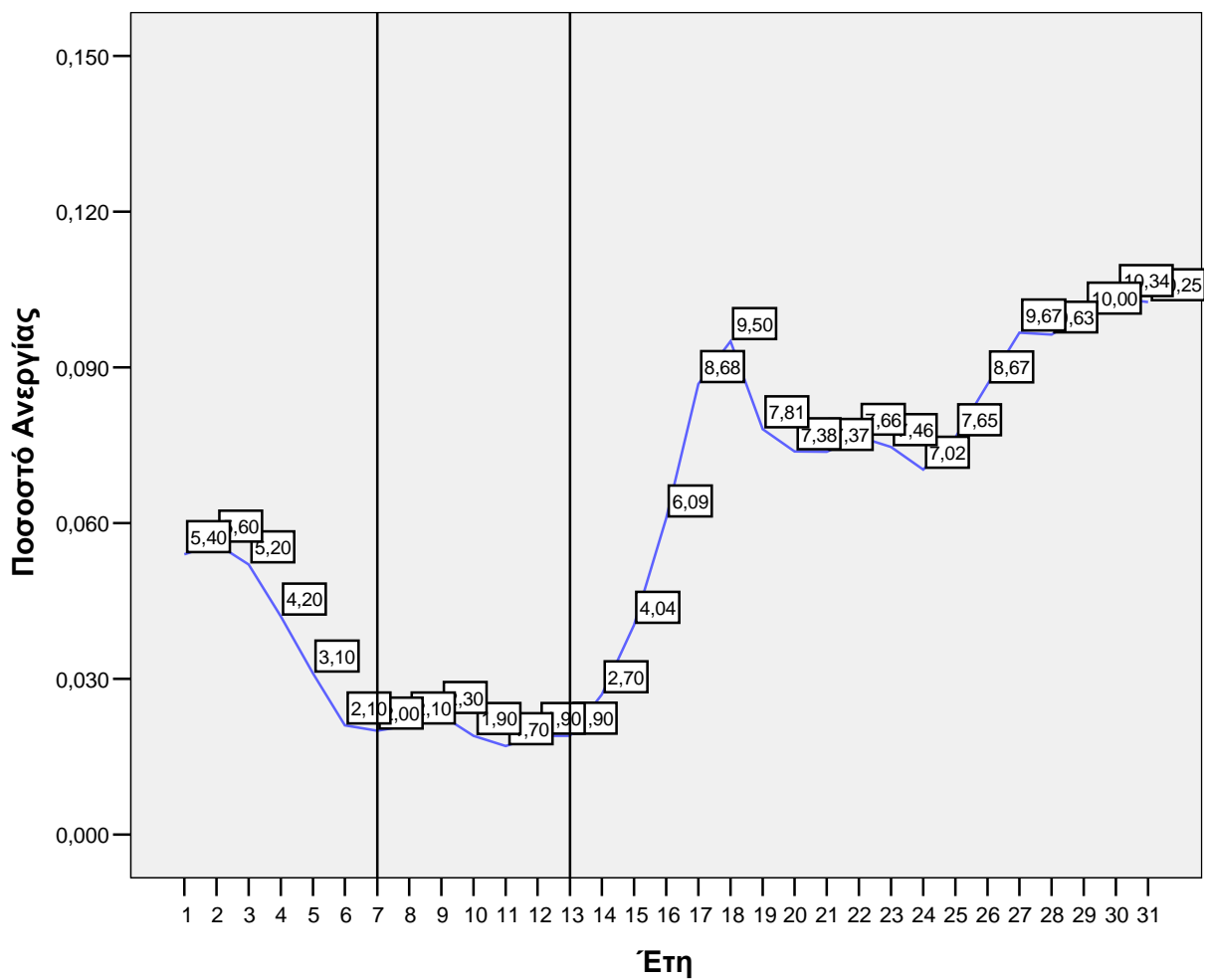
Από τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνει κανείς τη σχετική γήρανση του Ελληνικού πληθυσμού καθώς το ποσοστό των ατόμων άνω των 65 ετών εντός μιας τριακονταετίας αυξήθηκε κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες, από 10,92% το 1971 στο 16,71% το 2001. Το φαινόμενο της γήρανσης του πληθυσμού το οποίο προκαλείται από την αύξηση της προσδοκώμενης διάρκειας ζωής με την παράλληλη μείωση της γεννητικότητας, θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αναμένεται να αντιμετωπίσουν οι περισσότερες αναπτυγμένες χώρες και η Ελλάδα στις

επόμενες δεκαετίες. Η γήρανση του πληθυσμού συνεπάγεται τα ακόλουθα:

- Ø χαμηλό (ή και αρνητικό) ρυθμό αύξησης του εργατικού δυναμικού, δηλαδή των ατόμων ηλικίας άνω των 64 ετών και με παράλληλη μείωση του αριθμού των ατόμων που εισέρχονται στην αγορά εργασίας. Αν δεν μεταβληθούν τα δεδομένα ως προς την απασχόληση των ηλικιωμένων, αυτό συνεπάγεται μείωση του δυναμικού αριθμού ανάπτυξης της οικονομίας
- Ø σημαντική μεταβολή στην ηλικιακή διάρθρωση του εργατικού δυναμικού υπέρ των περισσότερων ηλικιωμένων εργαζομένων.
- Ø πτώση σε πολύ χαμηλά επίπεδα του λόγου εργαζομένων / συνταξιούχων. Ως αποτέλεσμα, στα υπό κρατικό έλεγχο συνταξιοδοτικά συστήματα, όπου οι συντάξεις της κάθε περιόδου πληρώνονται από τους εργαζόμενους της ίδιας περιόδου, αν οι παράμετροι στα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης και τα ποσοστά αναπλήρωσης των συνταξιοδοτικών συστημάτων δεν προσαρμοστούν ανάλογα, η γήρανση του πληθυσμού θα έχει επίσης ως αποτέλεσμα την ραγδαία επιδείνωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και την δραματική αύξηση του χρέους της κυβέρνησης.

Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει για την περίοδο 1967-1997, την προαναφερθείσα σχέση μεταξύ εργατικού δυναμικού και πληθυσμού:

Διάγραμμα 4.1 : Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 1967-1997

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ) 2005

Από το παραπάνω διάγραμμα παρατηρείται ότι η ανεργία από το 1967 μέχρι και το 1980 (σημείο 13) βρισκόταν σε πολύ χαμηλά για τα Ελληνικά δεδομένα επίπεδα, με το μέσο ποσοστό να διαμορφώνεται στο

γύρω στο 3%. Όμως από το 1973 μέχρι το 1980 κάνει την εμφάνιση του ο πληθωρισμός, ο οποίος βεβαίως οφείλεται εν πολλοίς στο ότι μεταξύ του 1970 και 1982, η σχετική τιμή του πετρελαίου τριπλασιάστηκε. Ωστόσο το παράδοξο είναι ότι αυτή η εκτόξευση του πληθωρισμού μετά το 1973 δεν συνοδεύτηκε με παράλληλη αύξηση του ποσοστού ανεργίας. Ωστόσο από το 1980-1986 το ποσοστό ανεργίας του νομού παρουσιάζει ανοδική πορεία κατέχοντας το 1986 την υψηλότερη τιμή του 9,5%. Σημαντικό ρόλο στην αύξηση αυτή διαδραμάτισε το κύμα αποβιομηχάνισης που έπληξε την χώρα την περίοδο 1984-1992.

4.2 Ανεργία και χαρακτηριστικά πλήρους και μερικής απασχόλησης

Το πρόβλημα της ανεργίας είναι αλληλένδετο με το ευρύτερο πρόβλημα της φτώχειας (poverty) χωρίς βέβαια να ταυτίζεται με αυτό. Δεδομένου ότι ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των φτωχών είναι η έλλειψη μόνιμης απασχόλησης, η συχνή αλλαγή τομέα απασχόλησης, η αβεβαιότητα στην απασχόληση, η πλειονότητα των ανέργων ανήκει στην κατηγορία των φτωχών. Η έλλειψη χρημάτων που συνεπάγεται η ανεργία διαρκεί όσο διαρκεί η ανεργία και μ' αυτή την έννοια είναι μεταβατική, προσωρινή όσον αφορά τα συγκεκριμένα άτομα, είναι όμως μόνιμη σε πανκοινωνικό επίπεδο εφ' όσον η ανεργία είναι χρόνιο φαινόμενο⁵⁹. Το φαινόμενο της ανεργίας στην Ελλάδα, με διάφορες διακυμάνσεις από τις αρχές του αιώνα αρχίζει να παίρνει μονιμότερο χαρακτήρα και μαζικότερες διαστάσεις.

Η απώλεια της εργασίας επηρεάζει την αυτοεκτίμηση των ανέργων μέσω ενός πλέγματος αλληλεπιδράσεων συναισθημάτων ενοχής λόγω αυτής της απώλειας, αλλά και λόγω της απώλειας οικονομικών πόρων.

---

⁵⁹ Σ. Μπαμπανάσης. Η διαδικασία εξάλειψης της φτώχειας στην Ελλάδα. Ε. Ευρ. Κ. Ν. 4, 1983, σελ. 305.

Σε έρευνες που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ ανέργων και των οικογενειών τους παρουσιάστηκε μεγάλη ανομοιομορφία στον βαθμό της επίδρασης του γεγονότος της απώλειας της εργασίας και στις αντιδράσεις: από την προσαρμογή και την αποτελεσματική αντιμετώπιση της νέας κατάστασης μέχρι την διάλυση της οικογένειας.

Η ανεργία προκαλεί ισχυρή αίσθηση αγωνίας, άγχος, απώλεια αυτοπεποίθησης και μνήμης, ανικανότητα συγκέντρωσης, υπνηλία, μερική σεξουαλική ανικανότητα, απογοήτευση και απαισιοδοξία, υψηλή ερεθιστικότητα και διαταραχές στο επίπεδο σχέσεων. Τα παραπάνω αυξάνουν τις πιθανότητες ενδοοικογενειακών εντάσεων, κακοποίησης και διαζυγίων. Επιπλέον, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας διαχέουν το φόβο μεταξύ των εργαζομένων και μειώνουν την συνειδητότητα του εργατικού κινήματος⁶⁰.

Οι έρευνες για τις κοινωνικές-ψυχολογικές επιπτώσεις της ανεργίας δείχνουν ότι αυτές επιδρούν ηθικά βαρύτερα στους εργαζόμενους ηλικίας 25-45 ετών, που έχουν οικογένεια και σταθερή αντίληψη της κοινωνικής και οικονομικής τους θέσης, η οποία υπονομεύεται από την ανεργία. Βαρύτερα βιώνουν αυτές τις επιπτώσεις οι ειδικευμένοι εργαζόμενοι και ιδιαίτερα όσοι έχουν υψηλές κοινωνικές προσδοκίες και έχουν κατακτήσει κατά το παρελθόν σημαντικές επιτυχίες. Η απώλεια της εργασίας, είτε η εργασιακή υποβάθμιση βιώνονται από αυτούς τους ανθρώπους ιδιαίτερα ψυχοτραυματικά.

Η μόνιμη υποβάθμιση του επιπέδου των αναγκών και των προσδοκιών αποδομεί το όλο σύστημά τους, αλλά και την ίδια την

---

⁶⁰ Κοινωνικές επιπτώσεις, στο ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ του ΙΝΕΓΣΕΕ, τ. 20, Δεκ., 1996, σελ. 15.

προσωπικότητα, οδηγώντας τους στην παραίτηση και από την ελπίδα διατήρησης του κεκτημένου βιοτικού και μορφωτικού επιπέδου. Η χρόνια ανεργία οδηγεί σε νοχελικότητα και απάθεια, ιδιαίτερα στην περίπτωση της χρονικής αποδιοργάνωσης της καθημερινότητας. Ακόμα και το βάδισμα γίνεται αργόσυρτο. Η άσκοπη αδράνεια μπορεί να οδηγήσει σε επιδείνωση της ψυχικής και σωματικής υγείας. Ως τελική φάση της ανεργίας διακρίνεται από μερικούς ερευνητές μια κατάσταση κατά την οποία ο άνθρωπος προσαρμόζεται στην ανεργία με τον ίδιο τρόπο όπως και οι έγκλειστοι φυλακών είτε νοσοκομείων. Συνειδητά προσπαθεί να βγει από αυτή την κατάσταση, όμως σε ένα βαθύτερο επίπεδο δεν το επιθυμεί. Βίωσε υπερβολικά πολλές απορρίψεις. Συμβιβάστηκε με τη σκέψη ότι είναι άνθρωπος ξοφλημένος και σ' αυτό το επίπεδο προτιμά να τον αφήσουν ήσυχο. Όπως αναφέρουν υπάλληλοι γραφείων ευρέσεως εργασίας, είναι διαδεδομένες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ενημερώνουν τέτοιους ανθρώπους για την πιθανότητα πρόσληψης, τους καλούν για συνέντευξη και αυτοί δεν παρουσιάζονται. Πρόκειται για το στάδιο της ολοσχερούς ήττας, για τον θάνατο του ανθρώπου.

Ως πλήρης απασχόληση εργαζομένων σε μια επιχείρηση οποιασδήποτε μορφής, νοείται η καθημερινή εργασία που συντελείται από μέρους των εργαζομένων αυτών και σε πλήρες ωράριο το οποίο ξεπερνά τις 8 ώρες ημερησίως ή τις 40 ώρες το ελάχιστο σε εβδομαδιαία βάση⁶¹. Η έννοια της ολικής απασχόλησης των εργαζομένων, μπορεί να εμφανίζεται επίσης με την καθημερινή απασχόληση αυτών σε συνεχές ή

---

⁶¹ Κουζής Γ., Επίκουρος Καθηγητής Εργασιακών Σχέσεων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα 2003.

διακεκομμένο ωράριο το οποίο ξεκινά από τις 8 ώρες και μπορεί να ανέλθει στις 10 ή 12 ώρες, ανάλογα την συμφωνία και την υπογραφή σύμβασης μεταξύ εργοδότη και εργαζομένων καθώς και μια ιδιαίτερη συμφωνία σχετικά με τις ώρες απασχόλησης και η οποία έχει επέλθει πάλι μεταξύ εργοδότη και εργαζομένων.

Είναι ευνόητο επίσης στους επιχειρηματικούς κύκλους και στους εργοδότες, πως η συμφωνία για ολική απασχόληση πρέπει να γίνει με αντίστοιχη υπογραφή σύμβασης, η οποία αναφέρει μέσα ρητά τους όρους αυτής της εργασιακής σχέσης και καθορίζει το μισθό στις αντίστοιχες ώρες εργασίας και απασχόλησης. Αν ο εργαζόμενος δεν συμφωνεί με αυτούς τους όρους και τις αποδοχές, τότε οποιαδήποτε απόλυση πραγματοποιηθεί από μέρους των εργοδοτών θεωρείται άκυρη.

Οι αποδοχές των εργαζομένων στις περιπτώσεις ολικής απασχόλησης αυτών στις επιχειρήσεις, δεν δύναται να είναι κατώτερες των νομίμων σχετικά με τα αντίστοιχα άρθρα και νόμους και οι αποδοχές αυτές θα πρέπει να προσαυξάνονται σε περιπτώσεις εργασιακής απασχόλησης τα σαββατοκύριακα και μετά το πέρας της υποχρεωτικής εργασίας. Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί πως οι εργαζόμενοι σε επαγγέλματα ολικής απασχόλησης θα πρέπει να είναι πλήρως ασφαλισμένοι από μέρους των εργοδοτών και για όλες τις ημέρες εργασίας. Κάτι αντίστοιχο πρέπει να συμβαίνει και στις περιπτώσεις απασχόλησης εργαζομένων σε μερική βάση για τους οποίους από 3 ημέρες εργασίας και πάνω προστίθενται 1 ακόμα ημέρα ασφάλισης. Βέβαια για τους εργαζόμενους αυτής της τάξης, ισχύει και η ειδική πρώτη ασφαλιστική κλάση.

Η έννοια της μερικής απασχόλησης των εργαζομένων στις διάφορες επιχειρήσεις στις μέρες μας, αποτελεί ουσιαστικά μια άτυπη

μορφή απασχόλησης και στο βαθμό που αυτή διαφέρει από το παραδοσιακό μοντέλο απασχόλησης και το οποίο προβλέπει μεταξύ άλλων ωράρια πλήρους απασχόλησης⁶². Στον ίδιο βαθμό λοιπόν και η έννοια της μερικής απασχόλησης μπορεί να καθοριστεί ως η εξαρτημένη σχέση εργασίας η οποία συμφωνείται μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου για την προσφορά μικρότερης διάρκειας εργασίας από εκείνη της κανονικής, συνεπώς και μικρότερη καταβολή αμοιβής⁶³.

Σε θεωρητικό βαθμό η όποια εφαρμογή της έννοιας της μερικής απασχόλησης δύναται να συμφωνεί με την αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων και σύμφωνα με το άρθρο 361 του Αστικού Κώδικα της χώρας. Πρακτικά εντούτοις και έως το τέλος της δεκαετίας του 1980, οι διάφορες συμβάσεις που αφορούσαν τον τομέα της μερικής απασχόλησης θεωρούνταν ένα ιδιαίτερο και σπάνιο φαινόμενο. Το διαμορφωμένο αυτό πλαίσιο αλλάζει για πρώτη φορά στην Ελλάδα μετά την έλευση του έτους 1990 όπου και ψηφίζεται ο Νόμος 1892/1990 σχετικά με τον «Εκσυγχρονισμό και την Ανάπτυξη και Άλλες Διατάξεις» στο άρθρο 38 του συγκεκριμένου Νόμου.

Το έτος 1998 γίνεται η συμπλήρωση του Νόμου 2639/1998 σχετικά με την «Ρύθμιση των Εργασιακών Σχέσεων και Άλλες Διατάξεις» στο άρθρο 2 και τέλος το έτος 2000 ψηφίζεται ο Νόμος 2874/2000 για την «Προώθηση της Απασχόλησης και Άλλες Διατάξεις» με το άρθρο 7. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί το γεγονός πως

---

⁶² Κουζής Γ., Επίκουρος Καθηγητής Εργασιακών Σχέσεων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα 2003.

⁶³ Σ.Ε.Π.Ε. Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας. Έρευνα για εργασιακές συνθήκες εργαζομένων σε περιπτώσεις μερικής απασχόλησης. Αθήνα 2000

σύμφωνα με το άρθρο 2 και την παράγραφο 1 του Νόμου 2639/1998, κατά την σύσταση της σύμβασης εργασίας ή κατά την διάρκεια της ο εργοδότης και ο εργαζόμενος μπορούν με έγγραφη ατομική σύμβαση να συμφωνήσουν, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, ημερήσια ή εβδομαδιαία ή δεκαπενθήμερη ή μηνιαία εργασία, η οποία θα είναι μικρότερης διάρκειας από την κανονική και ορίζεται ως μερική απασχόληση⁶⁴.

Στην πιο διαδεδομένη έννοια της μερικής απασχόλησης εμπεριέχεται και η εργασία η οποία διεξάγεται εκ περιτροπής και η οποία αναφέρεται ως Μερική Απασχόληση (άρθρο 2, παράγραφος 2 του Νόμου 2639/1998). Ειδικότερα, σε αυτήν την εκ περιτροπής διαδικασία γίνεται λόγος για την μειωμένη απασχόληση των εργαζομένων και στην οποία ο κάθε εργαζόμενος μπορεί να απασχολείται βέβαια με το καθεστώς πλήρους ωραρίου αλλά λιγότερες από τις προκαθορισμένες ημέρες εργασίας και με βάση τις υπολογιζόμενες ημέρες της εβδομάδας, το δεκαπενθήμερο, τον μήνα ή το έτος. Σχετικά με την έννοια της μερικής απασχόλησης των εργαζομένων, έχουν θεσπιστεί κάποιες ρυθμίσεις οι οποίες εναρμονίζονται με την ισχύουσα νομοθεσία και αναφέρονται ως ακολούθως⁶⁵ :

- ▼ *Έγγραφος τύπος και κοινή συμφωνία μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου*
- ▼ *Υποχρέωση του εργοδότη για γνωστοποίηση εντός 15 ημερών από την έναρξη της σύμβασης, του περιεχομένου της στην επιθεώρηση εργασίας, διαφορετικά λαμβανέται υπόψιν ως σύμβαση πλήρους απασχόλησης*

---

⁶⁴“Συλλογικές Συμβάσεις στον Ιδιωτικό Τομέα”,2006, ανακτημένο από : www.anasynthesi.gr 01/02/08

⁶⁵ “Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. και μισθολογικές εξελίξεις” ανακτημένο από : www.gnews.gr, 01/02/08

- ▼ Δυνατότητα μετατροπής της σύμβασης πλήρους απασχόλησης σε μερικής κατόπιν συμφωνίας ανάμεσα στα δύο μέρη
- ▼ Προτεραιότητα κάλυψης θέσης πλήρους απασχόλησης από μερικώς απασχολούμενο προσωπικό και αν αυτή η θέση απαιτεί τα αντίστοιχα προσόντα
- ▼ Παροχή μερικής απασχόλησης η οποία διεξάγεται μια φορά την ημέρα
- ▼ Αναλογία εργασιακών δικαιωμάτων στους μερικώς απασχολούμενους με εκείνα των πλήρως απασχολούμενων σχετικά με δικαίωμα σε άδεια, επαγγελματική κατάρτιση και ασφάλιση
- ▼ Ασφαλιστική κάλυψη για τετράωρη εργασία σε ημερήσια βάση η οποία κατοχυρώνει το δικαίωμα της πλήρους ημερήσιας ασφάλισης
- ▼ Δυνατότητα παροχής εργασίας και μετά το πέρας της συμφωνημένης απασχόλησης για τον εργαζόμενο εκτός εάν αυτός βαρύνεται από οικογενειακές υποχρεώσεις
- ▼ Καθιέρωση προσαύξησης κατά 7,5% στο ωρομίσθιο των μερικώς απασχολούμενων εφόσον εργάζονται για λιγότερες από τέσσερις ώρες ημερησίως και αμείβονται με βάση τις κατώτατες αποδοχές.

4.3 Η υπάρχουσα κατάσταση στην Ελλάδα σχετικά με την μερική απασχόληση εργαζομένων

Η ΕΣΥΕ (Εθνικής Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος) από έρευνες που έχει διεξάγει, έχουν προκύψει αποτελέσματα τα οποία αναφέρουν τον αριθμό ατόμων συμπεριλαμβανομένων ανδρών και γυναικών οι οποίοι εργάζονται σε θέσεις μερικής απασχόλησης σε διάφορες

επιχειρήσεις της Ελλάδος. Σύμφωνα με αντίστοιχη έρευνα λοιπόν η οποία πραγματοποιήθηκε για το έτος 2005, αναφέρεται ότι την συγκεκριμένη χρονολογία υπήρχαν 185.000 εργαζόμενοι ως μερικώς απασχολούμενοι και οι οποίοι κατελάμβαναν το 5,1% της συνολικής απασχόλησης. Από αυτούς οι 67.000 ήταν άνδρες και οι 118.000 ήταν γυναίκες. Το ποσοστό αυτής της αναλογίας ανέρχεται σε 2,9% της συνολικής απασχόλησης για τους άνδρες και σε 8,1% για τις γυναίκες⁶⁶. Σε μια αντίστοιχη έρευνα η οποία αναφέρεται στην Ελλάδα στις αρχές της δεκαετίας του 1990, οι εργαζόμενοι σε μερική απασχόληση ανέρχονταν στο 2,2% στους άνδρες και 7,6% για τις γυναίκες ενώ για το έτος 1994 οι άνδρες βρίσκονταν στο ποσοστό του 3,1% και οι γυναίκες στο 8%⁶⁷.

Διενεργώντας μια πρώτη ανάλυση των δεδομένων και των ποσοστών αυτών, γίνεται αντιληπτό πως η εργασία η οποία χαρακτηρίζεται ως μερική απασχόληση και αφορά την απασχόληση των ατόμων για λιγότερες από 25 ώρες σε εβδομαδιαία βάση, αναλύεται ως ακολούθως για το έτος 2005:

- ▼ Στην Ελλάδα απασχολούνταν 335.000 εργαζόμενοι σε επαγγέλματα μερικής απασχόλησης λιγότερες των 25 ωρών για το συγκεκριμένο έτος το οποίο μεταφράζεται στο 8,5% της συνολικής απασχόλησης
- ▼ Ο αριθμός των εργαζομένων μερικής απασχόλησης λιγότερο των 15 ωρών την εβδομάδα, ανέρχονταν στους 135.000

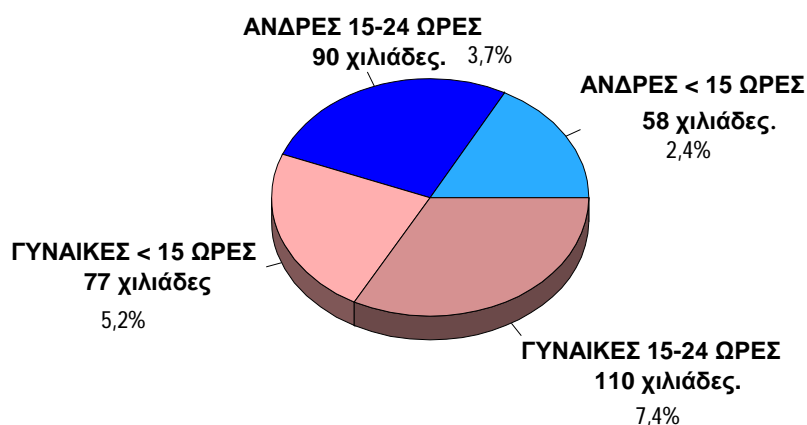
⁶⁶ “Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. και μισθολογικές εξελίξεις” ανακτημένο από : www.gnews.gr, 01/02/08

⁶⁷ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ, 2000)

εργαζόμενους και στο ποσοστό του 3,4% της συνολικής απασχόλησης

Η παραπάνω κατανομή αυτή του εργασιακού πληθυσμού της χώρας και σε σχέση με τον αριθμό και το ποσοστό των ανδρών και γυναικών που εργάζονται με συμβάσεις μερικής απασχόλησης, μπορεί να αποτυπωθεί ως ακολούθως:

Διάγραμμα 4.2 : ΜΕΡΙΚΩΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΕ ΑΠΟΛΥΤΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ ΚΑΙ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ, 2000).

Σχετικά πάντως με την μη ηθελημένη μερική απασχόληση των εργαζομένων στην χώρα, υπάρχει ένα ποσοστό πάνω του 40% για τα έτη συγκρίσεως 1997 και 2005, οι οποίοι θα προτιμούσαν να κατέχουν μια θέση πλήρους απασχόλησης και που παρατίθεται παρακάτω.

Πίνακας 4.3 : ΜΗ ΗΘΕΛΗΜΕΝΗ ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
1997	50%	36%	86%

2005	49%	41%	90%
------	-----	-----	-----

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ) 2007

Κατά το έτος 2005, το ποσοστό μη ηθελημένης απασχόλησης των ανδρών ήταν 49% , σε σύγκριση δηλαδή με το προηγούμενο έτος σύγκρισης 1997 1% λιγότερο. Όσον αφορά τα αντίστοιχα ποσοστά των γυναικών παραμένουν σε χαμηλότερα επίπεδα από αυτά των ανδρών παρουσιάζοντας ωστόσο μια αύξηση της τάξεως του 5% μέσα στην 9ετία. Συνολικά και στα δύο φύλλα η εικόνα είναι αποθαρρυντική αφού το υψηλό ποσοστό 86% του 1997 παίρνει ακόμα μεγαλύτερη τιμή τα 2005 και φτάνει στο 90 %.

4.4 Οικονομικά χαρακτηριστικά του φαινομένου της μερικής απασχόλησης εργαζομένων στην Ελλάδα

Η πρώτη βασική μελέτη για τον κλάδο των εργαζομένων σε μορφή μερικής απασχόλησης στην Ελλάδα έως και τις μέρες μας, διεξήχθη από τον Σ.Ε.Π.Ε. (Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας) το έτος 2000 και οδήγησε στο συμπέρασμα ότι το υπάρχον εργασιακό καθεστώς δεν προστατεύει ικανοποιητικά την υπάρχουσα μορφή εργασιακής απασχόλησης από την εκμετάλλευση, η οποία αναφέρεται στα ακόλουθα:

- ▼ Στα εξαντλητικά ωράρια των υπαλλήλων μερικής απασχόλησης και πέραν του υποχρεωτικού τετραώρου εργασίας
- ▼ Στους χαμηλούς μισθούς, που ορισμένες φορές καθυστερούν αρκετά να καταβληθούν στους εργαζομένους
- ▼ Στην έλλειψη ασφάλισης

- ▼ Στην μη επαρκή κάλυψη τους σε περίπτωση ατυχήματος, ιδιαίτερα στην περίπτωση των ταχυμεταφορέων και οδηγών διανομής εμπορευμάτων
- ▼ Στην μη επαρκή κάλυψη των εξόδων μεταφοράς και υλικών ζημιών όταν ο εργαζόμενος χρησιμοποιεί το δικό του δίκυκλο
- ▼ Στις απολύσεις που γίνονται λόγω μεγάλης προσφοράς στα επαγγέλματα μερικής απασχόλησης

Οι οργανωμένες μεγάλες επιχειρήσεις προσφέρουν συνήθως ένα θεωρητικά νόμιμο πλαίσιο για τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης αλλά χαμηλά αμειβόμενο εργασιακό καθεστώς. Από την άλλη μεριά όμως υπάρχουν πολλές μικρές επιχειρήσεις οι οποίες έχουν αναπτύξει το φαινόμενο της αδήλωτης εργασίας, καθώς σύμφωνα με έρευνα του Σ.Ε.Π.Ε (Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας) 2000 , αναφέρεται ότι μόνο ένας στους πέντε εργαζομένους που ανήκει στην κατηγορία εργαζομένων μερικής απασχόλησης είναι ασφαλισμένος⁶⁸. Σύμφωνα πάλι με την ίδια έρευνα, οι εταιρείες οι οποίες παρουσιάζονται και αποδεικνύουν πως είναι νόμιμες, παραβιάζουν καθημερινά πολλά από τα δικαιώματα των εργαζομένων μερικής απασχόλησης σε σχέση με το ωράριο, τις καταβολές δώρων, τις ημέρες αδειών κ.λ.π.

Οι ηλικίες οι οποίες ασχολούνται με την άσκηση του επαγγέλματος σε μερική απασχόληση είναι από 18 έως και 50 ετών, χωρίς βέβαια να υπάρχει περιορισμός σε αυτό. Οι περισσότεροι έχουν συνδέσει την εργασία αυτή με την ανάγκη του βιοπορισμού ή την συμπλήρωση του εισοδήματος που έχουν οι εργαζόμενοι από την πρωινή τους δουλειά.

---

⁶⁸ Σ.Ε.Π.Ε. Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας. Έρευνα για ατυχήματα και εργασιακές συνθήκες εργαζομένων σε περιπτώσεις μερικής απασχόλησης, Αθήνα 2005

Κάτι τέτοιο συμβαίνει για τον λόγο ότι όλοι γνωρίζουν περίπου τους μισθούς που δίνουν οι εταιρείες και οι επιχειρήσεις μερικής απασχόλησης. Δεν ακούς ποτέ κανέναν εργαζόμενο να εργάζεται με καθεστώς μερικής απασχόλησης και απλά να έχει καλύτερο εισόδημα μόνο από αυτήν την εργασία ή γιατί θέλει να έχει κάποιες καλύτερες προοπτικές. Όλοι επιλέγουν την εργασία αυτή, είτε για να έχουν ένα εισόδημα ως φοιτητές είτε απλά επειδή δεν μπορούν να βρουν εργασία σε κάποιο άλλο τομέα για να έχουν έναν βασικό μισθό μόνιμης απασχόλησης.

4.5 Κοινωνικά χαρακτηριστικά του φαινομένου της μερικής απασχόλησης εργαζομένων στην Ελλάδα

Τα κοινωνικά χαρακτηριστικά ενός επαγγέλματος μερικής απασχόλησης παραμένουν σχεδόν τα ίδια σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες, αυτό όμως που αλλάζει είναι ο τρόπος αντιμετώπισης τους από τους υπολοίπους. Αξιοσημείωτο και για τις χώρες της Ευρώπης, αποτελεί το γεγονός ότι οι περισσότεροι εργαζόμενοι που εξασκούν ένα επάγγελμα μερικής απασχόλησης δεν χρήζουν ιδιαίτερων γραμματικών γνώσεων. Όπως και στην Ελλάδα έτσι και στις αντίστοιχες χώρες, ένα πολύ μεγάλο μέρος των εργαζομένων δεν είναι απόφοιτοι πανεπιστημίων ούτε διαθέτουν επιπρόσθετες γνώσεις. Αντιθέτως, είναι άνθρωποι με ανάγκες για εργασία μέσω της οποίας θα καταφέρουν να εξασφαλίσουν ένα μηνιαίο εισόδημα για να επιβιώσουν.

Εν αντιθέσει όμως με την Ελληνική πραγματικότητα, οι εργαζόμενοι στην Ευρώπη εξασκούν επαγγέλματα μερικής απασχόλησης σε πιο μόνιμη βάση. Το γεγονός βέβαια που τους οδηγεί σε αυτήν την απόφαση, είναι η πληρωμή μισθού σε μηνιαία βάση καθώς και η ασφαλιστική κάλυψη από τους εργοδότες. Κάτι βέβαια ακόμα το οποίο

δεν συμβαίνει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σχέση με την Ελλάδα, είναι η απαξιοτική αντιμετώπιση των επαγγελματιών μερικής απασχόλησης από τους τρίτους. Οι περισσότεροι πολίτες στις χώρες της Ευρώπης αντιμετωπίζουν τους εργαζόμενους σε εργασίες μερικής απασχόλησης όπως και τα άλλα επαγγέλματα μόνιμης βάσης, χωρίς καμία περιφρόνηση ή τέτοιου είδους σκέψεις. Η σκέψη η οποία επικρατεί, είναι πως οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης επιτελούν σημαντικό κοινωνικό έργο αφού βοηθούν στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων με τον δικό τους τρόπο, εξυπηρετώντας συγχρόνως αρκετούς τομείς της σύγχρονης επιχειρηματικότητας.

4.6 Λόγοι για τους οποίους οι εργαζόμενοι αναζητούν θέσεις πλήρους απασχόλησης

Σύμφωνα με έρευνες οι οποίες έχουν διεξαχθεί από τους ειδικούς και τους οικονομολόγους του Ινστιτούτου Εργασίας της ΕΓΣΕΕ(Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας), οι εργαζόμενοι εκείνοι οι οποίοι αναζητούν θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης το επιθυμούν λόγω των υψηλότερων βαθμίδων μισθολογίας σε σχέση με εκείνες της μερικής απασχόλησης, την ανάπτυξη ενός καλύτερου βιοτικού επιπέδου για εκείνους αλλά και την κοινωνική και οικονομική καταξίωση που μπορεί να επιφέρει μια εργασία σε μόνιμη βάση. Οι συγκεκριμένοι λόγοι αποτελούν ενδεχομένως και την αιτία για την οποία τα επαγγέλματα της μερικής απασχόλησης βρίσκονται σε χαμηλή αυτοεκτίμηση και χαρακτηρίζονται από μικρά ποσοστά εργαζομένων σε σύγκριση με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ακόμα ένας λόγος ο οποίος συντελεί στην προτίμηση των εργαζομένων προς τα επαγγέλματα της ολικής απασχόλησης, είναι

εκείνος της πληρωμής υπερωριών σε ορισμένα επαγγέλματα. Οι εργοδότες πολλές φορές προτιμούν να πληρώνουν υπερωρίες σε εργαζόμενους ολικής απασχόλησης παρά να απασχολούν άλλους μετά το πέρας της εργασιακής βάρδιας των μονίμων. Το γεγονός αυτό συμφέρει ιδιαίτερος και τους εργαζόμενους ολικής απασχόλησης, αφού συμπληρώνουν επιπλέον τον μισθό τους, αυξάνεται η αγοραστική τους δύναμη και κατ' επέκταση η οικονομική τους άνεση και το βιοτικό τους επίπεδο. Βέβαια στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα συναντάται πολλές φορές το φαινόμενο της απλήρωτης υπερωριακής εργασίας. Η ανάπτυξη της εργασίας αυτής βασίζεται και σχετίζεται με την υψηλή ανεργία. Για τον λόγο αυτό, το αρμόδιο όργανο προάσπισης εργασιακών συμφερόντων των υπαλλήλων, η ΕΓΣΕΕ προσπαθεί να προασπίζει τα κατάλληλα μέτρα και να συμβάλει αποτελεσματικά στην σωστή εργασιακή αντιμετώπιση των εργαζομένων στις επιχειρήσεις ιδιωτικού και δημοσίου τομέα με την ρύθμιση σχέσεων και μισθολογικών καταστάσεων, οι οποίες τις περισσότερες φορές είναι υπέρ των εργαζομένων.

Τέλος στην ενότητα αυτή θα πρέπει να αναφερθεί πως ο θεσμός των υπερωριών καθιστά την μερική απασχόληση ως λιγότερο συχνή και ελκυστική. Το γεγονός αυτό ενισχύει την άποψη των εργαζομένων για θέσεις ολικής απασχόλησης και εργασιακή εμπειρία σε αυτές. Για να διατηρηθεί όμως αυτό το φαινόμενο, θα πρέπει από μέρους των επιχειρηματιών να πληρώνονται οι υπερωρίες των εργαζομένων και η μερική απασχόληση να μην υπολογίζεται καθαρά με το κόστος απασχόλησης των εργαζομένων αλλά με το τι προσφέρεται στην επιχείρηση και στις μονάδες παραγωγής αγαθών ή υπηρεσιών καθώς και στους ίδιους τους εργαζομένους και στο βιοτικό τους επίπεδο εντός της κοινωνίας όπου ζουν. Αποτελεί γεγονός πως στην Ελλάδα, οι γυναίκες

συμμετέχουν περισσότερο σε επαγγέλματα μερικής απασχόλησης καθώς οι θέσεις εργασίας ολικής απασχόλησης θεωρούνται ως επί το πλείστον ανδρικό προνόμιο. Βέβαια μετά την έλευση του 2000 και έπειτα, οι ρόλοι αυτοί και οι συνθήκες έχουν αρχίσει να αντιστρέφονται αφού ένας μεγάλος αριθμός γυναικών απασχολούνται σε μεγάλες και καταξιωμένες επιχειρήσεις υπό μορφή ολικής εργασιακής σχέσης.

4.7 Δυσκολίες πλήρους απασχόλησης και επίτευξη οικονομικής - κοινωνικής καταξίωσης

Το επάγγελμα που θα ακολουθήσει κάποιος άνθρωπος για να ασχοληθεί στην μετέπειτα πορεία της ζωής του και αφού περάσει τα εφηβικά του χρόνια, αποτελεί αναμφισβήτητα μια πολύ δύσκολη διαδικασία επιλογής. Η επιλογή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το εργασιακό περιβάλλον και την δυσκολία ή ευκολία της απορρόφησης εργαζομένων σε αυτό το συγκεκριμένο επάγγελμα. Με άλλα λόγια πόσο εύκολα ή δύσκολα θα βρει κάποιος εργασία στο επάγγελμα που έχει επιλέξει και τι οικονομικές απολαβές θα του επιφέρει το επάγγελμα αυτό. Τα εργασιακά κίνητρα τα οποία προσφέρονται σε κάθε άτομο, είναι εκείνα που τον κάνουν ουσιαστικά να το επιλέξει και ταιριάζουν κατά κάποιον τρόπο με την προσωπικότητα του και τις φιλοδοξίες του για επαγγελματική και κατ' επέκταση κοινωνική καταξίωση στην κοινωνία όπου ζει.

Κάθε άνθρωπος ο οποίος ξεκινά να εργάζεται σε μια φυσιολογική ηλικία, προσπαθεί να αντιληφθεί και να γνωρίσει τις δυσκολίες που θα αντιμετωπίσει στο επάγγελμα του και οι οποίες ουσιαστικά είναι εκείνες οι οποίες αντισταθμίζονται με τις οικονομικές απολαβές που μπορούν να έχουν στο παρόν και στο μέλλον αλλά και την σταθερότητα που τους παρέχει το συγκεκριμένο επάγγελμα. Συνεπώς η δυνατότητα που

προσφέρεται στους νέους ανθρώπους για απόκτηση νέων επαγγελματικών εμπειριών και οι οποίες στο μέλλον θα «παίξουν» καθοριστικό ρόλο στην διαπραγμάτευση των μελλοντικών τους μισθολογικών καταστάσεων, θα διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην επιλογή της θέσης αυτής. Σημαντικός κοινωνικός παράγοντας και ο οποίος επηρεάζει επίσης την επιλογή ενός ατόμου για το επάγγελμα που θα ακολουθήσει, θεωρείται και ο βαθμός με τον οποίο ένα εργασιακό περιβάλλον ή επάγγελμα μπορεί ασκήσει επιρροή σε κάποια τρίτα άτομα και κατά πόσο προασπίζει και ευνοεί την αυτοπροβολή του ίδιου του ατόμου.

Η εξασφάλιση κύρους και κοινωνικής αποδοχής από μέρους τρίτων και η οποία συνεπάγεται κοινωνική καταξίωση αλλά και γενικότερη προσφορά στο κοινωνικό σύνολο, είναι σίγουρο πως λαμβάνονται σοβαρά υπ' όψιν από κάποιο άτομο για το επάγγελμα με το οποίο θα ασχοληθεί⁶⁹. Ουσιαστικά όμως εκείνο που οδηγεί τους νέους στην επιλογή ενός επαγγέλματος, είναι η δυσκολία του, οι οικονομικές απολαβές και η κοινωνική προβολή και καταξίωση. Πρόκειται δηλαδή για ένα συγκεκριμένο παραγόντων και αρκετά είναι τα άτομα τα οποία προσπαθούν να συνδυάσουν τους παράγοντες αυτούς όταν πρόκειται να επιλέξουν ένα επάγγελμα. Επιπλέον ιδιαίτερο ρόλο στην επιλογή αυτή, διαδραματίζει και το ταλέντο αλλά και οι κλίσεις ή προτιμήσεις που μπορεί να έχει κάποιο άτομο και τα οποία μπορούν να διαμορφώσουν την επαγγελματική του κλίση και να «ελαφρύνουν» κατά κάποιο τρόπο τον βαθμό δυσκολίας που για κάποιον άλλον θα ήταν μεγαλύτερος.

---

⁶⁹ Τζωρτζάκης Κ. & Τζωρτζάκη Α., (1999), “Οργάνωση & Διοίκηση: Μάνατζμεντ Νέες Ιδέες & Τεχνικές στον 21^ο Αιώνα”, Αθήνα, 2^η Έκδοση Rosili

Όπως και να ‘ναι όμως τα πράγματα κάποιος ο οποίος επιλέγει να ασχοληθεί με ένα συγκεκριμένο επάγγελμα πλήρους απασχόλησης, θα πρέπει να διεξάγει μια κριτική ως προς την επιλογή του και τις οικονομικές απολαβές που θα του επιφέρει στο μέλλον. Δύναται επίσης το συγκεκριμένο άτομο να διεξάγει μια αποτίμηση του επαγγελματικού του ρόλου εντός της κοινωνίας αλλά και του πόσο προετοιμασμένος νιώθει για να ακολουθήσει το επάγγελμα αυτό. Γεγονός πάντως είναι πως κάθε άτομο το οποίο επιλέγει να κάνει κάποιο επάγγελμα για το υπόλοιπο της ζωής του, θα πρέπει να καλύπτει πλήρως τις ανάγκες που αναφέρονται στην πυραμίδα του Maslow για να μπορεί να ανταπεξέλθει ικανοποιητικά και αποτελεσματικά στους νέους στόχους που συνεχώς θέτει.

4.8 Η έννοια της επιχείρησης στην Ελλάδα και θεσμοί λειτουργίας τους ως προς την μερική ή πλήρη απασχόληση των εργαζομένων

Αναφερόμενος κάποιος στην έννοια της «επιχείρησης» θα μπορούσε να πει πως πρόκειται για έναν από τους σημαντικότερους θεσμούς μιας κοινωνίας. Η συγκεκριμένη έννοια κατέχει την ίδια θέση που έχουν και άλλοι εξίσου σημαντικοί θεσμοί, όπως η αγορά και το κράτος εντός μιας κοινωνίας. Με την λειτουργία όλων των ειδών των επιχειρήσεων, επιτυγχάνεται η παραγωγή του μεγαλύτερου μέρους του πλούτου μιας κοινωνίας, παρέχεται η δυνατότητα στις διάφορες κυβερνήσεις να καταπολεμήσουν την ανεργία με την δημιουργία θέσεων εργασίας καθώς επίσης γίνεται εφικτή η παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης των μελών της κοινωνίας. Τέλος, επιτυγχάνεται η προώθηση των επενδύσεων και των καινοτομιών που οδηγούν στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Οι πλέον επιτυχημένες κοινωνίες και οικονομίες έχουν την ικανότητα να βασίζονται σε λειτουργία επιτυχημένων επιχειρήσεων με την απασχόληση μεγάλου μέρους του εργατικού δυναμικού της χώρας. Βέβαια για να μπορέσουν να υπάρχουν τέτοιου είδους επιχειρήσεις, θα πρέπει να υπάρχουν και οι κατάλληλες προϋποθέσεις για απορρόφηση των εργαζομένων είτε σε ολική βάση, κάτι το οποίο είναι το πλέον επιθυμητό, είτε σε μερική βάση. Οι θεσμοί εντός μιας κοινωνίας, θα πρέπει να αποδέχονται και να σέβονται την παρουσία και το ρόλο των επιχειρηματιών και των επιχειρήσεων αυτών. Η εξάσκηση κρατικής πολιτικής πρέπει να αποδέχεται το κρατικό περιβάλλον και να δημιουργεί μια αποτελεσματική λειτουργία και ανάπτυξη αυτού. Οι επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται ως επιτυχημένες, μπορούν να απολαμβάνουν το πλεονέκτημα της επιτυχίας τους και να είναι σε θέση να μπορούν να περιορίζουν την παραγωγή τους έως ότου εξυγιανθεί η αγορά απασχολώντας συγχρόνως εργατικό δυναμικό σε ολική βάση.

Η κρατική πολιτική που εξασκείται με απώτερο σκοπό την καταπολέμηση της ανεργίας, θα πρέπει πάντα να έχει ως πρωταρχικό σκοπό την κοινωνική συνεισφορά των διαφόρων επιχειρήσεων στον ρόλο αυτό. Θα πρέπει να φροντίζει για την εφαρμογή των νόμων και των κανόνων ανταγωνισμού σχετικά με την απασχόληση των εργαζομένων αλλά και την δίκαιη διανομή διαφόρων κοινωνικών πλεονασμάτων.

Είναι χαρακτηριστικό πως η ύπαρξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα ξεπερνά το 99% των επιχειρήσεων τόσο στη χώρα μας όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ οι πολύ μικρές επιχειρήσεις έως 9 ατόμων, ανέρχονται στο 97% στην Ελλάδα και στο 92% στην Ευρωπαϊκή Ένωση αντιστοίχως και απασχολούν το 56% των εργαζομένων στην Ελλάδα και το 35% στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι

μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα απασχολούν το 53% του εργατικού δυναμικού σε μόνιμη βάση ενώ οι πολύ μικρές απασχολούν το 14% των εργαζομένων. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο, η αύξηση της απασχόλησης των εργαζομένων σε μόνιμη βάση θα επιτευχθεί μέσω των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Οι επτά από τις δέκα νέες θέσεις εργασίας που θα προκύψουν, θα προέρχονται από αυτού του είδους τις επιχειρήσεις⁷⁰. Είναι εξίσου σημαντικό να αναφερθεί πως στους τομείς ενίσχυσης απασχόλησης των εργαζομένων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, πραγματοποιείται μια προσπάθεια για απλούστευση της φορολογίας και κάποιες διαρθρωτικές κινήσεις στην αγορά, οι οποίες θα βοηθήσουν σημαντικά στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων και στην περαιτέρω δημιουργία εργασιακών θέσεων.

Θα πρέπει να γίνει απολύτως κατανοητό πως οι υποδομές της Ελληνικής Οικονομίας, είναι απαραίτητες για την σωστή και αποτελεσματική λειτουργία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε σχέση με την δημιουργία θέσεων εργασίας. Σχετικά με τις υποδομές αυτές, οι κρατικοί παράγοντες θα πρέπει να φροντίζουν για την σωστή εφαρμογή των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων καθώς και την ομαλή λειτουργία των δικτύων που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις αυτές. Το κάθε διοικητικό και νομοθετικό πλαίσιο, θα πρέπει να τονίζει την προστασία των δικαιωμάτων της μικρομεσαίας επιχείρησης στην Ελλάδα σε σχέση με την δημιουργία θέσεων εργασίας, την ταχεία επίλυση όποιων διαφορών με το δημόσιο καθώς και την άμεση και αποτελεσματική εφαρμογή νόμων και κανόνων προστασίας των εργαζομένων και του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος.

---

⁷⁰ Κ.Π.Παππή, (2005), “Διοίκηση Παραγωγής”, Αθήνα, έκδοση Α.Σταμούλη,

Θα πρέπει επίσης να γίνει κατανοητό, πως μια μικρομεσαία ή μη επιχείρηση δεν λειτουργεί ανεξάρτητα από εργασιακούς νόμους και θεσμούς εντός μιας κοινωνίας. Οι θεσμοί αυτοί σχετίζονται άμεσα από τις εκάστοτε φορολογικές και ασφαλιστικές δικλίδες που υπάρχουν και έχουν θεσπιστεί για την προστασία των εργαζομένων σε αυτές. Προκειμένου όμως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να μπορέσουν να λειτουργούν σωστά και να μην παρεμποδίζονται από τέτοιου είδους θεσμούς, θα πρέπει να εφαρμόζονται όσο το δυνατόν καλύτερα τα εξής παρακάτω και τα οποία θα συντελέσουν στην δημιουργία και διατήρηση περισσότερων μόνιμων θέσεων εργασίας:

- ✓ *Δημιουργία ενός ενιαίου φορέα διοικητικών διαδικασιών και αδειών για ίδρυση νέων επιχειρήσεων και συνεπώς νέων θέσεων εργασίας*
- ✓ *Απλούστευση και κωδικοποίηση των ρυθμίσεων και αδειών που χορηγούνται σε ετήσια βάση στις επιχειρήσεις*
- ✓ *Παροχή φορολογικών κινήτρων για τις επιχειρήσεις κάτι το οποίο θα έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση των θέσεων εργασίας*
- ✓ *Εφαρμογή και εποπτεία αναπτυξιακών κινήτρων για την υλοποίηση κάποιων έργων υποδομής μικρομεσαίων επιχειρήσεων, σε βάση ανάπτυξης οργανισμών περιφέρειας με την χρησιμοποίηση περισσότερων εργαζομένων σε αυτές.*

4.9 Οικονομικοί κύκλοι της αγοράς και επίδραση αυτών στις επιχειρήσεις και σχετικά με την απασχόληση εργαζομένων σε πλήρη ή μερική βάση

Σε κάθε κοινωνία η οποία διακατέχεται από οικονομικούς παράγοντες αλλά και φαινόμενα, η οικονομία της διέρχεται από διάφορες φάσεις οι οποίες χαρακτηρίζονται ως οικονομικοί κύκλοι. Οι οικονομικοί

αυτοί κύκλοι μπορούν να προσφέρουν μια σαφή εικόνα για την παρούσα κατάσταση της οικονομίας ανά πάσα στιγμή και να βοηθούν τους υπευθύνους να προλαμβάνουν δυσάρεστες καταστάσεις⁷¹. Επηρεάζουν ιδιαίτερα την λειτουργία των επιχειρήσεων και ιδιαίτερος των μικρομεσαίων και συντελούν στην δημιουργία ανεργίας και μικρότερου αριθμού εργαζομένων σε αυτές. Πολλές από αυτές τις επιχειρήσεις καταφεύγουν επίσης σε τακτικές μείωσης του χρόνου απασχόλησης των εργαζομένων, μετατρέποντας αυτόν από μόνιμο σε μερικό χρόνο απασχόλησης.

Σύμφωνα με τον Bairoch, (1993), Θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι αυτοί οι οικονομικοί κύκλοι διαμορφώνονται ουσιαστικά από την καταναλωτική συμπεριφορά των πολιτών μιας κοινωνίας και είναι ανάλογη των εισοδημάτων τους⁷². Ανάλογα με το εισόδημα που οι πολίτες – καταναλωτές μιας κοινωνίας έχουν στην διάθεση τους, μπορούν να αγοράζουν και να καταναλώνουν διάφορα αγαθά τα οποία διαμορφώνονται σε ποικίλες τιμές. Τις τιμές αυτές τις ορίζουν κυρίως οι παραγωγοί αλλά και οι μεσολαβητές της αγοράς. Οι επιπτώσεις αυτών των τιμών αλλά και η διαμόρφωσή τους, επιβαρύνουν περισσότερο τους επιχειρηματίες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ως απώτερη συνέπεια τον αριθμό των εργαζομένων αλλά και τους ίδιους τους εργαζόμενους που απασχολούν.

---

⁷¹ Χύτρης Σ.Λ., (2001), “Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων”, Αθήνα, εκδόση Α.Θ. Σταμούλης

⁷² Montana P. & Charnov B., (2005), “*Management*”, Αθήνα ,3^η Αμερικάνικη Έκδοση Κλειδάριθμος

Επιπλέον, υπεύθυνοι για την διακύμανση και παρουσία των οικονομικών κύκλων σε μια κοινωνία, είναι και οι τοπικές αρχές. Αυτές, ανάλογα με τις ρυθμίσεις που προβαίνουν αλλά και τα δημοσιονομικά μέτρα, προωθούν ή εμποδίζουν την υγιή κατανάλωση από μέρους των καταναλωτών και την απασχόληση εργαζομένων από επιχειρήσεις. Για να μπορέσει ένας καταναλωτής να αγοράζει κάτι παραπάνω από τα απολύτως απαραίτητα, θα πρέπει να διαθέτει την οικονομική εκείνη δυνατότητα που θα του επιτρέψει να προβεί σε κάτι τέτοιο και η οποία επιτυγχάνεται με την εργασία του και την μισθοδοσία του.

4.10 Το εργατικό δυναμικό και η ανεργία στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας

Ο πρωτογενής τομέας αποτελεί την κύρια πηγή απασχόλησης απορροφώντας ουσιαστικά το 41,5% των απασχολούμενων στην Περιφέρεια (στοιχεία 1997). Η διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ακολουθεί τις τάσεις ανόδου και καθόδου του συνόλου της χώρας αλλά οι διακυμάνσεις ανά έτος είναι πολύ πιο έντονες. Το 1997 είχε το μικρότερο βαθμό ανεργίας των τελευταίων χρόνων, που όμως εκτινάχθηκε το επόμενο έτος ξεπερνώντας κατά πολύ το μέσο όρο της Ελλάδας. Τα στοιχεία δείχνουν ότι από αυτό το χρονικό σημείο αρχίζει μια αργή αλλά σταθερή μείωση της ανεργίας. Η τελευταία καταγραφή από την ΕΣΥΕ(Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας) το β' τρίμηνο του 2001 την τοποθετεί στο 9,9%⁷³.

Αρκετές διεθνείς έρευνες έχουν πλέον εδραιώσει τις αρνητικές επιπτώσεις που επιφέρουν οι οικογενειακές υποχρεώσεις στην ένταξη

---

⁷³ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 15/03/04

των γυναικών στο εργατικό δυναμικό και την απασχόληση. Παρά το γεγονός ότι οι γυναίκες συμμετέχουν ισότιμα με τους άνδρες στη σχολική και πανεπιστημιακή εκπαίδευση, εξακολουθούν να καλύπτουν το μεγαλύτερο ποσοστό των ανειδίκευτων, επισφαλών και χαμηλόμισθων θέσεων εργασίας, ενώ αποτελούν την πλειονότητα των μακροχρόνια άνεργων. Οι υποχρεώσεις για τη φροντίδα των παιδιών, των ηλικιωμένων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες εμπίπτουν κατά κύριο λόγο στον «τομέα ευθύνης» των γυναικών, στερώντας έτσι τη δυνατότητα ένταξης των γυναικών στην ενεργό επαγγελματική ζωή ή επαγγελματικής τους εξέλιξης σε θέσεις ευθύνης με αποτέλεσμα τη μη αξιοποίηση ενός σημαντικότερου τμήματος των κοινωνικών ανθρωπίνων πόρων. Οι χαμηλοί δείκτες συμμετοχής και απασχόλησης του γυναικείου εργατικού δυναμικού, οφείλονται κατά μεγάλο μέρος σε αυτές τις αιτίες.

4.11 Το εργατικό δυναμικό και η ανεργία στο νομό Αχαΐας

Πίνακας 4.4: ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ (15 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ)ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

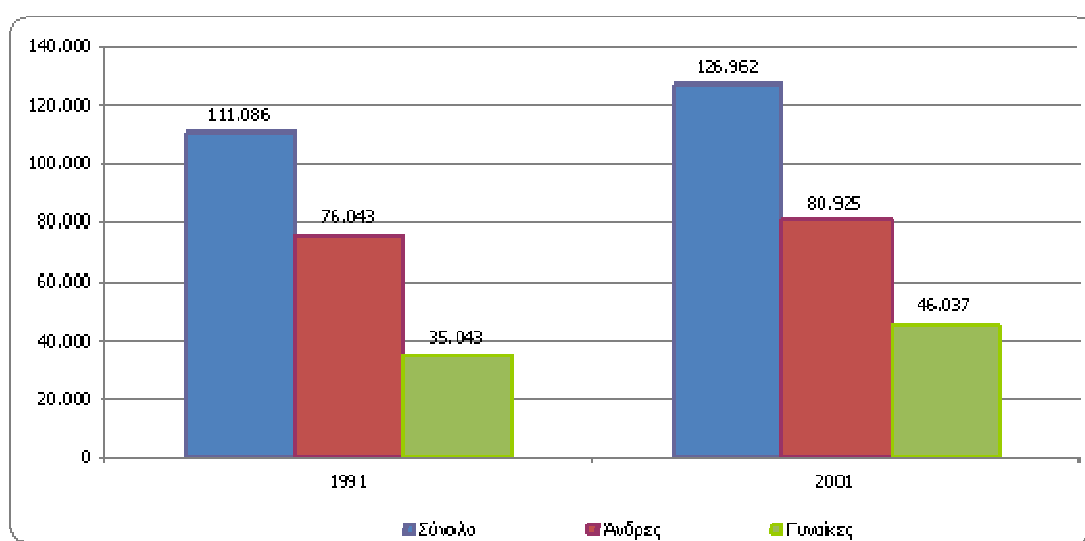
<i>Εργατικό Δυναμικό</i>	<i>1991</i>	<i>2001</i>	<i>Ποσοστιαία Μεταβολή</i>
<i>Σύνολο</i>	<i>111.086</i>	<i>126.962</i>	<i>14,3</i>
<i>Άνδρες</i>	<i>76.043</i>	<i>80.925</i>	<i>6,4</i>
<i>Γυναίκες</i>	<i>35.043</i>	<i>46.037</i>	<i>31,4</i>

Πηγή: Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδας(ΕΣΥΕ), 2006

Βάσει του παραπάνω πίνακα παρατηρείται ότι το εργατικό δυναμικό του Νομού Αχαΐας (15 ετών και άνω) αυξήθηκε κατά 14,3%

(από 111.086 άτομα το 1991 σε 126.962 άτομα το 2001). Μεγάλη είναι η άνοδος του γυναικείου εργατικού δυναμικού κατά 31,4 ποσοστιαίες μονάδες, καθώς από 35.043 άτομα το 1991 ανήλθαν στα 46.037 άτομα το 2001. Σαφώς μικρότερη είναι η άνοδος στο ανδρικό εργατικό δυναμικό του νομού καθώς από 76.043 άτομα το 1991 ανήλθαν στα 80.925 άτομα το 2001 (+6,4%)⁷⁴.

Διάγραμμα 4.3: ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ (15 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ)ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

Πηγή: Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδας(ΕΣΥΕ), Απογραφές 1991 & 2001,2006

Βάσει του παραπάνω γραφήματος, συμπεραίνει κανείς ότι το εργατικό δυναμικό της Αχαΐας βρίσκεται στα χέρια των ανδρών εφόσον τόσο το 1991 όσο και το 2001 υπερτερούν συγκριτικά με τις γυναίκες.

Πίνακας 4.5:ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ 2004-2006

	<i>Άνδρες</i>	<i>Γυναίκες</i>	<i>Σύνολο</i>

⁷⁴ ΤΕΔΚ(Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων)Νομού Αχαΐας, Στατιστικά για την Απασχόληση του Ν. Αχαΐας, ανακτημένο από: www.tedkaxaias.gr 03/02/07

Έτος	<i>Αριθμός ανέργων</i>	<i>Ποσοστό</i>	<i>Αριθμός ανέργων</i>	<i>Ποσοστό</i>	<i>Αριθμός ανέργων</i>	<i>Ποσοστό</i>
2004	7.234	32,8	14.839	67,2	22.073	100
2005	7.730	34,1	14.928	65,9	22.658	100
2006	5.914	31,8	12.704	68,2	18.618	100

Πηγή :Τοπική ένωση δήμων και κοινοτήτων(ΤΕΔΚ) Νομού Αχαΐας, 2007

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι κατά την περίοδο 2004-2006, ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων στο Νομό Αχαΐας μειώθηκε το 2006 - σχεδόν 3500 άνεργοι λιγότεροι - σε σχέση με τον αριθμό των εγγεγραμμένων ανέργων το 2004. Ωστόσο, παρατηρήθηκε διαχρονικά αύξηση των ανέργων γυναικών κατά 1% σε αντιδιαστολή με το ποσοστό ανεργίας των ανδρών που μειώθηκε κατά 1%⁷⁵.

Επιπλέον, υπάρχει σημαντική υστέρηση του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών σε σύγκριση με το ποσοστό απασχόλησης των ανδρών. Έτσι, στο Νομό Αχαΐας το 2006, από το σύνολο των ανέργων το 68,2% είναι γυναίκες και μόλις το 31,8% είναι άνδρες.

Πίνακας 4.6:ΗΛΙΑΚΗ ΔΙΑΦΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΑΝΕΡΓΩΝ						
	ΣΥΝΟΛΟ		ΑΝΤΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Ηλικιακή Ομάδα	Πλήθος Ανέργων	%	Πλήθος Ανέργων	%	Πλήθος Ανέργων	%
1. 15-18 ετών	53	0,3	24	0,4	29	0,2
2. 19-25 ετών	4.065	21,8	1306	22,1	2.759	21,7

⁷⁵ ΤΕΔΚ(Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων) Νομού Αχαΐας, Στατιστικά για την Απασχόληση του Ν. Αχαΐας, ανακτημένο από: www.tedkaxaias.gr 03/02/07

3. 26-35 ετών	6.381	34,3	2114	35,7	4.267	33,6
4. 36-45 ετών	4.251	22,8	1205	20,4	3.046	24,0
5. 46-55 ετών	2.766	14,9	785	13,3	1.981	15,6
6. 56 ετών και άνω	1.101	5,9	480	8,1	621	4,9
7. Δεν συμπληρώθηκε	1	0,0		0,0	1	0,0
ΣΥΝΟΛΑ	18.618	100,0	5914	100,0	12.704	100,0

Πηγή: Τοπική ένωση δήμων και κοινοτήτων(ΤΕΔΚ) Νομού Αχαΐας, 2007

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι το ποσοστό των νέων ανέργων 15-25 ετών για το Νομό Αχαΐας ανέρχεται σε 22,1%. Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας συγκεντρώνουν οι νέοι ηλικίας 26-35 ετών, ποσοστό που φτάνει το 34,3%, ενώ ακολουθούν οι άνεργοι ηλικίας 36-45 ετών με ποσοστό 22,8%.

Πίνακας 4.7:ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΑΝΕΡΓΩΝ ΑΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ						
Εκπαιδευτικό Επίπεδο	ΣΥΝΟΛΟ		Άνδρες		Γυναίκες	
	Αριθμός Ανέργων	%	Αριθμός Ανέργων	%	Αριθμός Ανέργων	%
Διδακτορικό	3	0,0	1	0,0	2	0,0
Μεταπτυχιακά	29	0,2	12	0,2	17	0,1
Απόφοιτος ΑΕΙ	1.464	7,9	376	6,4	1.088	8,6
Απόφοιτος ΤΕΙ	757	4,1	165	2,8	592	4,7
Απόφοιτος ΙΕΚ	421	2,3	79	1,3	342	2,7

Απόφοιτος λυκείου	9.999	53,7	2.996	50,7	7.003	55,1
Απόφοιτος 3- τάξιου γυμνασίου	3.310	17,8	1.342	22,7	1.968	15,5
Απόφοιτος δημοτικού	2.481	13,3	878	14,8	1.603	12,6
Δεν έχει τελειώσει το δημοτικό	43	0,2	23	0,4	20	0,2
Άλλο	111	0,6	42	0,7	69	0,5
ΣΥΝΟΛΟ	18.618	100,0	5.914	100,0	12.704	100,0

Πηγή: Τοπική ένωση δήμων και κοινοτήτων(ΤΕΔΚ) Νομού Αχαΐας, 2007

Χαρακτηριστικό της ανεργίας στο Νομό Αχαΐας, όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, είναι το πολύ υψηλό ποσοστό των ανέργων Αποφοίτων Λυκείου, όπου φτάνει το 53,7% έναντι του συνολικού 14,5% για τους ανέργους Αποφοίτους Ανωτέρων ή Ανωτάτων Σχολών ή ΙΕΚ και κατόχους μεταπτυχιακών ή διδακτορικών διπλωμάτων⁷⁶.

Πίνακας 4.8:ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΑΝΕΡΓΩΝ ΑΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ					
		ΑΧΑΪΑ		ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	
Μονοψήφια κατηγορία	επαγγελματική	Αριθμός Ανέργων	%	Αριθμός Ανέργων	%

⁷⁶ ΤΕΔΚ(Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων) Νομού Αχαΐας, Στατιστικά για την Απασχόληση του Ν. Αχαΐας, ανακτημένο από: www.tedkaxaias.gr 03/02/07

ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	34	0,2	2.96	0,6
ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	1.574	8,5	39.039	8,0
ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΙ, ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΒΟΗΘΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	1.438	7,7	45.086	9,3
ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	4.838	26,0	98.438	20,2
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΩΛΗΤΕΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΑΓΟΡΕΣ	2.807	15,1	92.645	19,0
ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, ΔΑΣΟΚΟΜΟΙ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΣ	22	0,1	1.418	0,3
ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	1.795	9,6	61.141	12,6
ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ,	654	3,5	20.725	4,3

ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΤΕΣ (ΜΟΝΤΑΔΟΡΟΙ)	ΚΑΙ ΚΑΙ				
ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΙ ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΕΣ ΜΙΚΡΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ	ΕΡΓΑΤΕΣ, ΚΑΙ	5.453	29,3	124.933	25,7
ΣΥΝΟΛΑ		18.615	100	486.385	100

Πηγή: Τοπική ένωση δήμων και κοινοτήτων(ΤΕΔΚ) Νομού Αχαΐας, 2007

Όσον αφορά στην κατανομή των εγγεγραμμένων ανέργων ανά επάγγελμα, φαίνεται από τον πίνακα, ότι τη μεγαλύτερη δυσκολία στην ανεύρεση εργασίας αντιμετωπίζουν οι ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες (σε ποσοστό 29,3%), καθώς και οι υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα (σε ποσοστό 26%). Αντιθέτως, μεγαλύτερη ευχέρεια στην κατάληψη μιας θέσης εργασίας φέρουν αφενός, οι ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς και αφετέρου, τα ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα.

Πίνακας 4.9:ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ		
Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	Αριθμός εργαζομένων	%
Αλιεία	326	0,66%
Ορυχεία, λατομεία	146	0,30%
Μεταποιητικές Βιομηχανίες	7579	15,38%

Παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας	225	0,46%
Κατασκευές	8.747	17,75%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή οχημάτων	18.941	38,43%
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	6.504	13,20%
Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	2.011	4,08%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις, εμπορικές δραστηριότητες	2.739	5,56%
Εκπαίδευση	679	1,38%
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου και άλλων υπηρεσιών κοινωνικού ή ατομικού χαρακτήρα	1.392	2,82%
Σύνολο	49.289	100

Πηγή: Τοπική ένωση δήμων και κοινοτήτων(ΤΕΔΚ) Νομού Αχαΐας, 2007

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία αναφορικά στην κλαδική διάρθρωση των ιδιωτικών επιχειρήσεων στο Νομό Αχαΐας και στη διάρθρωση της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, όπως παραθέτονται στον παραπάνω πίνακα, ο κλάδος που συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό απασχόλησης είναι αυτός του Χονδρικού και Λιανικού Εμπορίου, της Επισκευής Αυτοκινήτων, κ.λ.π. Οι αμέσως ακόλουθοι σημαντικότεροι κλάδοι του Νομού Αχαΐας είναι αυτός των Κατασκευών και εκείνος των Μεταποιητικών Βιομηχανιών. Οι κλάδοι της Αλιείας, των Ορυχείων και Λατομείων και της Παροχής Υπηρεσιών

Κοινής Ωφελείας συγκεντρώνουν αμελητέο ποσοστό απασχόλησης στο Νομό Αχαΐας⁷⁷.

Πίνακας 4.10: ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ		
Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	Αριθμός επιχειρήσεων	%
Αλιεία	4	0,0%
Ορυχεία, λατομεία	4	0,0%
Μεταποιητικές βιομηχανίες	2.106	11,5%
Παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας	4	0,0%
Κατασκευές	3.574	19,4%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή οχημάτων	7.188	39,1%
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	1.811	9,9%
Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	712	3,9%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις, εμπορικές δραστηριότητες	1.619	8,8%
Εκπαίδευση	340	1,9%
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου	1.020	5,6%

⁷⁷ ΤΕΔΚ(Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων) Νομού Αχαΐας, Στατιστικά για την Απασχόληση του Ν. Αχαΐας, ανακτημένο από: www.tedkaxaias.gr 03/02/07

και άλλων υπηρεσιών κοινωνικού ή ατομικού χαρακτήρα		
Σύνολο	18.378	100,0%

Πηγή: Τοπική ένωση δήμων και κοινοτήτων(ΤΕΔΚ) Νομού Αχαΐας, 2007

Στην επόμενη τριετία αναμένεται να σημειωθεί αύξηση του απασχολούμενου προσωπικού στον κλάδο των Κατασκευών και ιδιαίτερα στον κλάδο της Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας, ενώ αναμένονται περικοπές προσωπικού στους κλάδους της Αλιείας και της Εκπαίδευσης⁷⁸.

Πίνακας 4.11: ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟ

<i>Επάγγελμα</i>	<i>Αριθμός κενών θέσεων</i>	<i>Κλάδος/κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας</i>	<i>Διάστημα κατά το οποίο οι περισσότερες παραμένουν κενές</i>
<i>Ηλεκτρολόγοι Μηχανικοί</i>	<i>15</i>	<i>Διαχείριση ακίνητης περιουσίας</i>	<i>< των 6 μηνών</i>
<i>Λογιστές (πτυχιούχοι ΑΕΙ)</i>	<i>4</i>	<i>Εμπόριο, επισκευή οχημάτων</i>	<i>< των 6 μηνών</i>
<i>Αποθηκάριοι και ζυγιστές</i>	<i>48</i>	<i>Εμπόριο, επισκευή οχημάτων</i>	<i>> των 6 μηνών</i>
<i>Πωλητές σε καταστήματα</i>	<i>24</i>	<i>Εμπόριο, επισκευή οχημάτων</i>	<i>> των 6 μηνών</i>
<i>Κτίστες</i>	<i>345</i>	<i>Κατασκευές</i>	<i>> των 6 μηνών</i>

⁷⁸ ΤΕΔΚ(Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων) Νομού Αχαΐας, Στατιστικά για την Απασχόληση του Ν. Αχαΐας, ανακτημένο από: www.tedkaxaias.gr 03/02/07

<i>Μηχανικοί, και εφαρμοστές</i>	2	<i>Εμπόριο, επισκευή οχημάτων</i>	<i>< των 6 μηνών</i>
<i>Οδηγοί αυτοκινήτων ταξί και μικρών φορτηγών</i>	24	<i>Εμπόριο, επισκευή οχημάτων</i>	<i>> των 6 μηνών</i>
<i>Οδηγοί φορτηγών και βαρέων οχημάτων</i>	7	<i>Εμπόριο, επισκευή οχημάτων</i>	<i>< των 6 μηνών</i>
<i>Σύνολο</i>	469		

Πηγή: Τοπική ένωση δήμων και κοινοτήτων(ΤΕΔΚ) Νομού Αχαΐας, 2007

Παραπάνω παρουσιάστηκαν συνοπτικά οι κενές θέσεις κατά επάγγελμα και κλάδο στο Νομό Αχαΐας, σε διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών, κατά το οποίο παραμένουν κενές οι περισσότερες από αυτές.

4.11.1 Επίπεδο εκπαίδευσης

Το εργατικό δυναμικό με εκπαίδευση μέχρι και το Δημοτικό υπερτερεί σημαντικά έναντι των υπόλοιπων κατηγοριών καλύπτοντας το 54,8% του συνόλου και είναι σημαντικά ανώτερο του αντίστοιχου ποσοστού της χώρας που είναι 38,1% (1997). Το εργατικό δυναμικό Γυμνασιακής εκπαίδευσης αποτελεί το 11,2%, ενώ το εργατικό δυναμικό Λυκειακής εκπαίδευσης καλύπτει το 23% του συνόλου (αντίστοιχα ποσοστά χώρας: 10,4% και 28,6%). Πολύ μικρό μέρος του εργατικού δυναμικού καλύπτει το εργατικό δυναμικό Ανωτέρας, Ανωτάτης και Μεταπτυχιακής εκπαίδευσης, που αποτελεί το 11% του συνολικού εργατικού δυναμικού (αντίστοιχο ποσοστό χώρας: 22,9%). Ωστόσο,

χαρακτηριστικό για την Περιφέρεια είναι το γεγονός ότι σ' αυτήν απασχολείται το 5,2% του συνόλου των κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου, ποσοστό που την κατατάσσει τρίτη στην χώρα⁷⁹.

4.11.2 Απασχόληση

Ο ενεργός πληθυσμός της Δυτικής Ελλάδας ανέρχεται σε 254.202, ενώ οι απασχολούμενοι είναι 232.816 (1997). Η διαχρονική εξέλιξη του ενεργού πληθυσμού και της απασχόλησης τα τελευταία χρόνια (1991-97) παρουσιάζεται φθίνουσα, παρά τη συνολική αύξηση του πληθυσμού της Περιφέρειας. Το 41,5% των απασχολουμένων εργάζεται στον πρωτογενή τομέα, το 17,6% στον δευτερογενή τομέα και το 40,9% στον τριτογενή τομέα, ενώ τα αντίστοιχα εθνικά ποσοστά είναι 19,8%, 22,5% και 57,7% (1997). Την περίοδο 1993-1997 παρατηρήθηκε μικρή μείωση του ποσοστού απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα και μικρή αύξηση στα ποσοστά απασχόλησης του δευτερογενή και τριτογενή τομέα⁸⁰. Φαίνεται δηλαδή μια σαφής τάση ενίσχυσης του δευτερογενή τομέα και μείωσης του πρωτογενή, ενώ και στον τριτογενή τομέα διαφαίνεται κάποια αύξηση.

4.11.3 Ανεργία

Το ποσοστό ανεργίας στην Περιφέρεια φθάνει το 8,41% και είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο εθνικό που ανέρχεται στο 10,25% (1997). Η διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας της Δυτικής Ελλάδας τα τελευταία χρόνια δείχνει τάσεις μείωσης. Συγκεκριμένα, το ποσοστό ανεργίας το

---

⁷⁹ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr
11/02/06

⁸⁰ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr
11/02/06

έτος 1993 ήταν 10,6%, ενώ το 1997 έπεσε στο 8,4% (τα αντίστοιχα εθνικά ποσοστά ανεργίας είναι 9,7% και 10,3%). Το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στο σύνολο των ανέργων ανέρχεται στο 67,7%, ενώ για την χώρα στο 57,1%. Το ποσοστό ανεργίας για τις γυναίκες είναι 12,9%, ενώ οι νέοι καταλαμβάνουν το 29,9% των ανέργων, σε αντιστοιχία με την χώρα όπου τα ποσοστά είναι 15,9% και 32,3%. Από τα ποσοστά αυτά φαίνεται ότι ενώ η Περιφέρεια ξεπερνά την κρίση της αποβιομηχάνισης, έχει ως κατάλοιπο την υψηλή μακροχρόνια ανεργία⁸¹.

4.12 Επίλογος

Όπως διαφάνηκε στο παρόν κεφάλαιο το πρόβλημα της ανεργίας στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και ειδικότερα στο Νομό Αχαΐας είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Η αποβιομηχάνιση του νομού Αχαΐας τις προηγούμενες δεκαετίες άφησε ανεξίτηλα τα σημάδια της στον οικονομικό και κοινωνικό ιστό της περιοχής. Ένα από τα αυτά τα «σημάδια» είναι το σημαντικό ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων. Η εμμονή της ανεργίας να παραμένει σε υψηλά επίπεδα αποτελεί ένδειξη του ότι η ίδια η αγορά από μόνη της δεν είναι ικανή να περιορίσει τον αριθμό των ανέργων. Η ανάγκη ύπαρξης πολιτικών απασχόλησης είναι αναμφισβήτητη. Όσο υψηλότερο είναι το ποσοστό ανεργίας, όσο περισσότερο χρόνο χρειάζεται ο άνεργος για να ενταχθεί στην αγορά εργασίας τόσο σημαντικότερη καθίσταται η ύπαρξη πολιτικών απασχόλησης.

Όμως η επιτυχία των πολιτικών απασχόλησης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το πόσο καλά είναι σχεδιασμένες αυτές οι πολιτικές, από το πόσο καλά έχουν να δώσουν λύσεις στα συγκεκριμένα προβλήματα.

---

⁸¹ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 11/02/06

Ειδικά στο θέμα της ανεργίας τα προβλήματα είναι διαφορετικά από περιοχή σε περιοχή. Οι πολιτικές απασχόλησης είναι επιτυχείς στο βαθμό που προκύπτουν ή έρχονται να δώσουν λύσεις στα αίτια της ανεργίας. Είναι αποτελεσματικές όταν είναι στοχοθετημένες, όταν σχεδιάζονται με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας ανέργων. Εκτός του ότι οι πολιτικές απασχόλησης πρέπει να διαφοροποιούνται ανάλογα με τα αίτια της ανεργίας και τα χαρακτηριστικά των ανέργων, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους και τις ιδιομορφίες – αδυναμίες – δυνατότητες της εν λόγω περιοχής. Πολιτικές, οι οποίες χαράσσονται κεντρικά αγνοώντας τις τοπικές ιδιαιτερότητες, δεν μπορούν παρά να μην είναι αποτελεσματικές.

Κεφάλαιο 5. Οι επενδύσεις

5.0 Εισαγωγή

Οι επενδύσεις ανέκαθεν και για όλα τα κράτη του κόσμου, αποτελούσαν και συνεχίζουν να αποτελούν ισχυρή δύναμη για την οικονομία τους, γι' αυτό και η ύπαρξη τους καθώς και η ανάγκη για συνεχόμενη αύξηση τους, θεωρούνται ένα από τα πρωτεύοντα μελήματα των κυβερνήσεων όλων των κρατών. Υπάρχουν δυο τύποι επενδύσεων, η μικτή και η καθαρή και τα κεφάλαια για τις επενδύσεις προέρχονται είτε από τον Ιδιωτικό είτε από τον Δημόσιο φορέα. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο, αφού αρχικά εξετάσουμε τις πηγές χρηματοδότησης που υπάρχουν, θα εστιάσουμε στις επενδύσεις που έγιναν στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδος. Με την βοήθεια πινάκων και διαγραμμάτων θα παραθέσουμε τις παραγωγικές δαπάνες, τις επιχορηγήσεις του δημοσίου, καθώς και τις θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν μέσω των επενδυτικών προγραμμάτων στην διάρκεια των 14 ετών από το 1991 έως το 2004.

5.1 Ορισμός των Επενδύσεων

Ο όρος «επένδυση», όπως χρησιμοποιείται στην οικονομική επιστήμη, αναφέρεται στην παραγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών και σημαίνει προσθήκη στο ήδη υπάρχον απόθεμα κεφαλαίου ή και αντικατάσταση αυτού που έχει φθαρεί, καθότι ένα μέρος του κεφαλαίου της οικονομίας αναλώνεται κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να αντικατασταθεί αν η οικονομία ενδιαφέρεται να διατηρήσει την παραγωγική της ικανότητα.⁸²

Πιο συγκεκριμένα, επένδυση είναι η επανατοποθέτηση μέρους του παραγόμενου εισοδήματος, το οποίο δεν πρόκειται να καταναλωθεί, με σκοπό τη δημιουργία νέων οργάνων παραγωγής, που με τη σειρά τους θα επιφέρουν περαιτέρω αυξήσεις του εισοδήματος. Η επένδυση μπορεί να είναι: (α) μικτή, η οποία περιλαμβάνει και τα διάφορα έξοδα απόσβεσης, ή (β) καθαρή, η οποία προκύπτει εάν από την μικτή επένδυση αφαιρεθούν τα έξοδα απόσβεσης.

Τα ποσά που χρησιμοποιούνται για την χρηματοδότηση επενδύσεων, προέρχονται από την εθνική αποταμίευση και την αποταμίευση εκ της αλλοδαπής.

Ιδιωτικές Επενδύσεις

---

⁸² Χρηματοοικονομική – Επενδύσεις, Βασιλική Π. Μαλινδρέτου, εκδόσεις Παπαζήση

Ιδιωτικές επενδύσεις ονομάζονται οι επενδύσεις που γίνονται από ιδιώτες. Η ενθάρρυνση του ιδιωτικού τομέα για την υλοποίηση επενδυτικών πρωτοβουλιών στην Ελλάδα αποτελεί τον κύριο σκοπό της Γενικής Διεύθυνσης Ιδιωτικών Επενδύσεων. Τα μέσα για την επίτευξη αυτού του σκοπού είναι αφενός μεν η δημιουργία και η λειτουργία ενός ευνοϊκού πλαισίου στήριξης και ενίσχυσης των Ιδιωτικών Επενδύσεων, αφετέρου δε η προσέλκυση και εισροή Κεφαλαίων Εξωτερικού στη χώρα.⁸³

Η ιδιωτική επένδυση χαρακτηρίζεται από αστάθεια. Αυτό σημαίνει ότι παρουσιάζει συχνές και απότομες διαχρονικές μεταβολές. Η μεταβλητότητα της επένδυσης επηρεάζει σημαντικά τις διακυμάνσεις που παρατηρούνται στο ύψος του εισοδήματος και της απασχόλησης. Το ύψος της ιδιωτικής επένδυσης εξαρτάται βασικά από τα κέρδη που προσδοκούν να πραγματοποιήσουν οι επιχειρήσεις συνεπεία της ανάληψης επενδυτικών έργων. Μερικοί από τους παράγοντες που επηρεάζουν τις προσδοκίες των επιχειρήσεων σχετικά με τα κέρδη που θα πραγματοποιήσουν από την προσθήκη κτιρίων, αγορά νέων μηχανημάτων κ.λ.π. είναι οι ακόλουθοι⁸⁴:

- Ø *Ο ρυθμός της τεχνολογικής προόδου και των εφευρέσεων.*
- Ø *Το κόστος απόκτησης και λειτουργίας των νέων κεφαλαιουχικών αγαθών.*
- Ø *Το επιτόκιο.*
- Ø *Η Κρατική πολιτική.*

Δημόσιες Επενδύσεις

---

⁸³ Χρηματοοικονομική – Επενδύσεις, Βασιλική Π. Μαλινδρέτου, εκδόσεις Παπαζήση

⁸⁴ Ελληνικό κέντρο επενδύσεων, ανακτημένο από: www.elke.gr 13/06/06

Δημόσιες επενδύσεις θεωρούνται όλες οι πάγιες και άυλες επενδυτικές δραστηριότητες του Δημοσίου, οι οποίες στο πλαίσιο της ακολουθούμενης επενδυτικής και οικονομικής αναπτυξιακής πολιτικής στοχεύουν στην αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Οι Δημόσιες επενδύσεις υλοποιούνται από τα Υπουργεία, τις Περιφέρειες και τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις καθώς και από Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου, Ανώνυμες Εταιρείες του Δημοσίου και Οργανισμούς (ΔΕΚΟ) και καλύπτονται οργανωτικά, διοικητικά και χρηματοδοτικά από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).⁸⁵

Στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων εντάσσονται ενέργειες και δράσεις, που εγκρίνονται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από πρόταση του αρμοδίου φορέα και χρηματοδοτούνται σε βάρος του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων. Η χρηματοδότηση του ΠΔΕ παρέχεται με μία από τις ακόλουθες μορφές ανάλογα με τη φύση των χρηματοδοτούμενων ενεργειών:⁸⁶

- *Χρηματοδότηση από εθνικούς πόρους για ενέργειες και δράσεις κεντρικών, περιφερειακών και τοπικών φορέων.*
- *Χρηματοδότηση από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους των εγκεκριμένων ενεργειών και δράσεων στο πλαίσιο των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ), των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, του Ταμείου Συνοχής (Ν.2860/2000) και των Λοιπών Κοινοτικών Προγραμμάτων.*

---

⁸⁵ Χρηματοοικονομική – Επενδύσεις, Βασιλική Π. Μαλινδρέτου, εκδόσεις Παπαζήση

⁸⁶ Χρηματοοικονομική – Επενδύσεις, Βασιλική Π. Μαλινδρέτου, εκδόσεις Παπαζήση

- Ø Χρηματοδότηση προγραμμάτων δανειοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ), την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΤΑΣΕ) και άλλων Διεθνών Οργανισμών.
- Ø Επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (Ν.2515/97 άρθρο 18).
- Ø Χρηματοδότηση με αύξηση μετοχικού κεφαλαίου των ανώνυμων εταιρειών του Δημόσιου Τομέα (ΔΕΚΟ).
- Ø Χρηματοδότηση Επενδυτικών και Λοιπών δραστηριοτήτων που εξειδικεύονται με Προεδρικά Διατάγματα ή Υπουργικές Αποφάσεις.
- Ø Χρηματοδότηση με συνεισφορές τρίτων

5.2 Πηγές Χρηματοδότησης

Πέρα από την χρηματοδότηση των επενδύσεων μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) υπάρχουν και άλλες μορφές χρηματοδότησης. Παρακάτω παραθέτονται όλες οι μορφές χρηματοδότησης χωρισμένες σε δυο βασικές κατηγορίες: (α) άμεσες, και (β) έμμεσες.⁸⁷

Άμεσες Μορφές Χρηματοδότησης

1. Για κεφάλαιο κίνησης

α) Δάνεια από τις Ελληνικές ή ξένες τράπεζες σε δραχμές ή συνάλλαγμα (όροι και προϋποθέσεις λήψης δανείων) (Κ.Σ. 29)

⁸⁷ Χρηματοοικονομική – Επενδύσεις, Βασιλική Π. Μαλινδρέτου, εκδόσεις Παπαζήση

β) Μέσω των εταιριών leasing τη πώληση σ' αυτές παγίων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης και επανάκτηση αυτών με τη μέθοδο της χρονομίσθωσης (Κ.Σ. 31).

2. Για αγορά παγίων περιουσιακών στοιχείων (μηχ/τα)

α) Δάνεια από τις Ελληνικές ή ξένες Τράπεζες σε ευρώ ή σε συνάλλαγμα (όροι και προϋποθέσεις λήψης δανείων) (Κ.Σ. 29)

β)) Μέσω του leasing (Κ.Σ. 31).

3. Για αγορά επαγγελματικής στέγης.

α) Δάνεια από τις Εμπορικές Τράπεζες περιλαμβανόμενης και της Κτηματικής Τραπεζής σε ευρώ ή σε συνάλλαγμα (όροι & προϋποθέσεις). (Κ.Σ. 30)

β) Leasing

4. Χρηματοδότηση των εξαγωγικών επιχειρήσεων μέσω του θεσμού του factoring. (Κ.Σ. 32)

5. Χρηματοδότηση των εξαγωγικών επιχειρήσεων δια μέσου των επιδοτήσεων των εξαγωγών (προϋποθέσεις και ποσοστά επιδοτήσεων μέσω της ΔΙΔΑΓΕΠ). (Κ.Σ.)

6. Χρηματοδότηση μέσω του ισχύοντος αναπτυξιακού νόμου.(Κ.Σ.33)

7. Χρηματοδότηση μέσω των χρηματοδοτικών οργανισμών της Κοινότητας (Ε.Τ.Ε., FEOGA, ΕΤΠΑ) (Κ.Σ. 34)

8. Χρηματοδότηση μέσω των Venture Capital & Seed Capital. (Κ.Σ. 35)

9. Αξιοποίηση των προγραμμάτων Ο.Α.Ε.Δ.

10. Αξιοποίηση των εκάστοτε κοινοτικών και εθνικών προγραμμάτων

11. Αξιοποίηση υπηρεσίας του TRADE COMPANY.

Εμμεσες Μορφές Χρηματοδότησης

1.Κεφάλαιο κίνησης μέσω της αγοράς εμπορευμάτων, πρώτων και βοηθητικών υλών επί πιστώσει.

2.Δια της αγοράς επί πιστώσει παγίων περιουσιακών στοιχείων

3.Άντληση προσθέτων κεφαλαίων σύμφωνα με το πρόγραμμα ρευστότητας της επιχείρησης με τους εξής τρόπους:

α) Μέσω του Χρηματιστηρίου δια δημοσίας εγγραφής εάν η επιχείρηση καλύπτει τις προϋποθέσεις εισόδου στο Χρηματιστήριο ή της παράλληλης αγοράς αυτού (Κ.Σ. 36)

β) Δια της αυξήσεως του Μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης δι' ιδίων διαθεσίμων.

γ) Δια της αυξήσεως των ιδίων κεφαλαίων μέσω της πρόσληψης συνεταίρου

δ) Άντληση πόρων μέσω της αξιοποίησης εθνικών και κοινοτικών προγραμμάτων (Κ.Σ.37)

4. Μείωση του κεφαλαίου κίνησης μέσω της σύμπτυξης της παραγωγής σε όλα τα στάδια της ώστε να μειωθεί ο χρόνος παραμονής σε αδράνεια των stocks γενικώς (πρώτων, βοηθητικών υλών και ετοιμών).

5. Δια της πωλήσεως σε εταιρεία leasing υπαρχόντων μηχανημάτων και επαναπόκτηση των με χρονομίσθωση

6. Προεξόφληση των τιμολογίων εξαγωγής.
7. Προεξόφληση των συναλλαγματικών ευκολίας.
8. Καθυστέρηση των πληρωμών στους προμηθευτές.
9. Η επίσπευση συλλογής οφειλών των πελατών.
10. Χρηματοδότηση των ενεχύρων περιουσιακών στοιχείων.
11. Πιστώσεις έναντι φορτωτικών εγγράφων

5.3 Ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται συνοπτικά ο προσανατολισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη χρηματοοικονομική παρέμβαση μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων και του συντονισμού τους με το Ταμείο Συνοχής, για την περίοδο 2000-2006.⁸⁸

Οι διαρθρωτικές πολιτικές και η πολιτική συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έχουν ως στόχο τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στην ΕΕ. Συνοδεύουν τις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές στις περιφέρειες που αντιμετωπίζουν προβλήματα, καθώς και τη δράση τους στην αγορά και την απασχόληση. Παρά το γεγονός ότι τα κράτη μέλη έχουν την ευθύνη για τον καθορισμό των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων τους, η Κοινότητα καθορίζει τις γενικές κατευθύνσεις τις οποίες θα πρέπει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη, δεδομένου ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, ως συγχρηματοδοτητής των προγραμμάτων, έχει δικαίωμα να εξετάζει τις παρεμβάσεις και επιθυμεί

---

⁸⁸ Ευρωπαϊκή εφημερίδα , ανακτημένο από : www.europa.eu, 20/05/07

να προωθήσει την κοινοτική διάσταση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Οι εν λόγω αναπτυξιακές στρατηγικές και οι στρατηγικές ανασυγκρότησης ονομάζονται ολοκληρωμένες υπό την έννοια ότι ακολουθούν ένα συνεκτικό όραμα και διαμορφώνουν μια εταιρική σχέση αποκεντρωμένη, αποτελεσματική και ευρεία, έτσι ώστε να συμμετάσχει ο μεγαλύτερος δυνατός αριθμός εθνικών, περιφερειακών και τοπικών φορέων. Οι κατευθυντήριες γραμμές που ακολουθούν, αρθρώνονται γύρω από τρεις βασικές προτεραιότητες.⁸⁹

- Ø *Την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα*
- Ø *Την οικονομική και κοινωνική συνοχή*
- Ø *Την ανάπτυξη αστικών και αγροτικών ζωνών*

Την περίοδο 2000-2006, η Ελλάδα ενισχύεται με σημαντικούς πόρους από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής. Οι πόροι αυτοί αναμένεται να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για υψηλότερη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, να οδηγήσουν σε πραγματική σύγκλιση με τις υπόλοιπες οικονομίες των κρατών μελών και να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των βασικών ελλείψεων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, κυρίως στους τομείς των υποδομών, της ανάπτυξης των ανθρωπίνων πόρων και της παραγωγικότητας. Η στήριξη που παρέχει στην Ελλάδα η Ευρωπαϊκή Ένωση πραγματοποιείται μέσω :⁹⁰

- Ø *Του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης*

---

⁸⁹ [Απόσπασμα της Ανακοίνωσης της Επιτροπής, της 01.07.1999, με τίτλο "Τα διαρθρωτικά Ταμεία και ο συντονισμός τους με το Ταμείο Συνοχής: Γενικές κατευθύνσεις για τα προγράμματα της περιόδου 2000-2006" [COM(1999)344 τελικό - Επίσημη Εφημερίδα C 267 της 22.09.1999].

⁹⁰ Ευρωπαϊκή εφημερίδα , ανακτημένο από :www.europa.eu,20/05/07

Ø Των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών

Ø Του Ταμείου Συνοχής

**Πίνακας 5.1: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ Γ ΚΠΣ ΚΑΙ ΤΑΜΕΙΟΥ ΣΥΝΟΧΗΣ (σε δισεκ.
Ευρώ)**

	ΚΠΣ 2000-2006	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	22,71	3,32	26,03
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	11,56	1,97	13,53
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	34,27	5,29	39,56
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	10,48	1,1	11,58
ΣΥΝΟΛΟ	79,02	11,68	90,7

Πηγή : Υπουργείο οικονομίας- οικονομικών

www.ypan.gr

Οι συνολικοί χρηματοδοτικοί πόροι του ΈΓ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και του Ταμείου Συνοχής ανέρχονται σε 90,7 δις ευρώ. Η συνολική δημόσια δαπάνη ανέρχεται σε 39,56 δις ευρώ και η εκτιμώμενη

ιδιωτική συμμετοχή ανέρχεται σε 11,58 δις ευρώ. Παράλληλα σημαντικοί πόροι αντλούνται μέσω των 4 Κοινοτικών πρωτοβουλιών , η συνολική δαπάνη των οποίων ανέρχεται σε 1,28 δις ευρώ (εκ των οποίων η κοινοτική συμμετοχή είναι 918 εκατ. ευρώ) για την περίοδο 2000-2006.⁹¹

5.4 Επενδύσεις στην Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδος –Νομός Αχαΐας

Οι αναπτυξιακοί νόμοι 1892/90 και 2601/98/ εφαρμόστηκαν και στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Στους παρακάτω πίνακες και τα διαγράμματα παρουσιάζονται αναλυτικά τόσο οι παραγωγικές δαπάνες, οι επιχορηγήσεις του δημοσίου όσο και οι νέες θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν μέσω των επενδυτικών προγραμμάτων εφαρμογής των νόμων αυτών στην διάρκεια των 14 ετών 1991-2004.⁹²

Πίνακας 5.2: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Ν.1892/90

Έτος	Αριθμός Επενδυτικών Προγραμμάτων	Παραγωγική Δαπάνη	Επιχορήγηση Δημοσίου	Νέες Θέσεις Εργασίας
1991	21	5.150.400,00	1.380.480,00	231
1992	24	8.360.960,00	2.124.720,00	125
1993	2	720.760,00	241.810,00	5
1994	2	781.800,00	195.430,00	10
1995	25	22.048.420,00	6.966.980,00	220
1996	75	55.406.300,00	21.543.560,00	593

⁹¹ Υπουργείο οικονομίας και ανάπτυξης, ανακτημένο από : www.ypan.gr 12/04/07

⁹² Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 20/05/07

1997	78	47.229.340,00	18.249.150,00	450
ΣΥΝΟΛΟ	227	139.697.980,00	50.702.130,00	1634

Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας 2007

Πίνακας 5.3: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Ν 2601/98

Έτος	Αριθμός Επενδυτικών Προγραμμάτων	Παραγωγική Δαπάνη	Επιχορήγηση Δημοσίου	Νέες Θέσεις Εργασίας
1998	2	2.164.330,00	531.180,00	11
1999	34	23.114.370,00	6.365.940,00	189
2000	15	7.595.100,00	1.428.580,00	71
2001	40	31.132.910,00	7.946.730,00	214
2002	40	29.043.076,54	7.769.036,45	307
2003	16	12.461.067,00	3.618.500,00	103
2004	1	14.259.500,00	4.222.750,00	103
ΣΥΝΟΛΟ	148	119.770.353,54	31.882.716,45	998

Πηγή : Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Παρακάτω δίνεται σε διάγραμμα για το σύνολο της 14ετίας η παραγωγική δαπάνη των επενδύσεων στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας.

Διάγραμμα 5.1: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 1991-2004

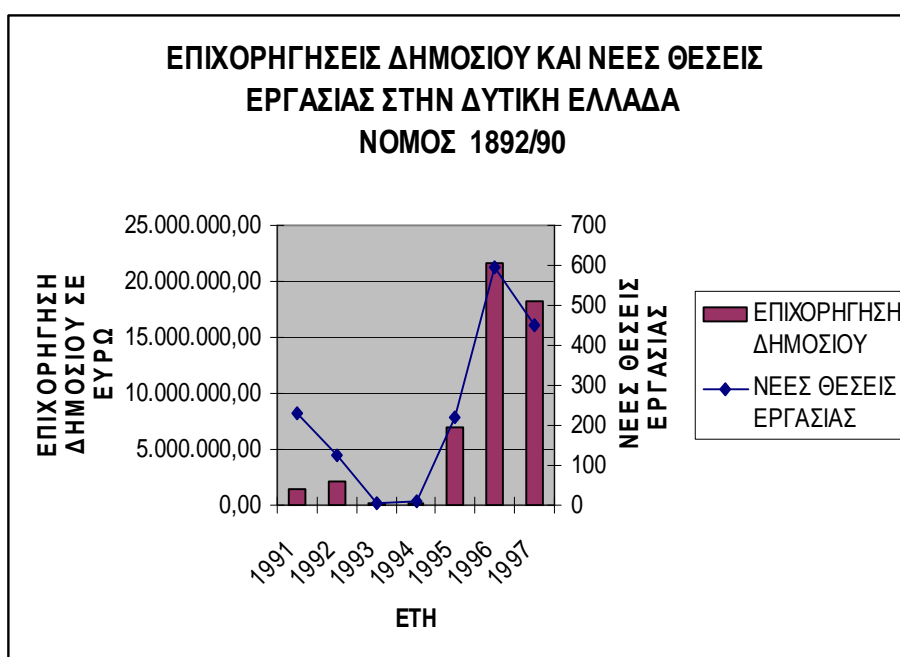
Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Όπως παρατηρούμε η επενδυτική δραστηριότητα διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα μέχρι το 1995, 4^ο έτος εφαρμογής του νόμου 1892/90. Η εφαρμογή του νόμου παρουσιάζει άνοδο στις επενδυτικές κινήσεις για την επόμενη διετία και μια μικρή πτώση της τάξεως του 14,76% το έτος 1997. Ο νόμος 2601/98 ο οποίος εφαρμόζεται από το 1998-2004 σύμφωνα με τα στοιχεία μας δημιουργεί μια παραγωγική δαπάνη ιδιαίτερα χαμηλή για το πρώτο έτος 2.164.650,00 ευρώ μισή σχεδόν από αυτήν του πρώτου έτους εφαρμογής του νόμου 1892/90. το επόμενο έτος η παραγωγική δαπάνη αυξάνεται στις 23.114.370,00 ευρώ , πέφτει όμως στις 7.595.100,00. Το 2001 η παραγωγική δαπάνη έχει τις μεγαλύτερη τιμή της στο σύνολο της 7ετής εφαρμογής του νόμου 2601/98 , 31.132.910,00 ευρώ. Τα επόμενα δυο χρόνια ακολουθεί πτωτική πορεία της παραγωγικής δαπάνης με χαμηλότερη τιμή τις 12.461.067,00 ευρώ και το η εφαρμογή του νόμου κλείνει το 2004 με παραγωγική δαπάνη 14.259.500,00 ευρώ.

Στους πίνακες οι οποίοι προηγήθηκαν δίνονταν στοιχεία όσον αφορά την διαχρονική κλιμάκωση των επενδύσεων, όπως έχουμε

προαναφέρει μια από τις αλλαγές του νόμου 2601/98 σε σχέση με τον 1892/90 ήταν ότι συνδέθηκαν για πρώτη φορά οι παρεχόμενες ενισχύσεις της επιχορήγησης με τις νέες θέσεις εργασίας. Εκτός λοιπόν από την παραγωγική δαπάνη ανά έτος η οποία μελετήθηκε περαιτέρω αξίζει να γίνει και μια συσχέτιση της επιχορήγησης του δημοσίου για κάθε επενδυτικό πρόγραμμα με τις νέες θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν.⁹³

Διάγραμμα 5.2:ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΝΟΜΟΣ 1892/90

Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Η εφαρμογή του νόμου 1892/90 στην δυτική Ελλάδα είχε ως αποτέλεσμα την ολοκλήρωση 227 επενδυτικών προγραμμάτων με συνολική παραγωγική δαπάνη 139.697.980,00 ευρώ , επιχορήγηση δημοσίου 50.702.130,00 ευρώ και δημιουργία 1.634 νέων θέσεων εργασίας. Πιο αναλυτικά παρατηρούμε ότι το 1991 η εφαρμογή του

⁹³ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 20/05/07

νόμου ξεκίνησε με μια επιχορήγηση 1.380.480,00 ευρώ με υψηλό όμως αριθμό(231) νέων θέσεων εργασίας. Το ακόλουθο έτος η επιχορήγηση του δημοσίου αυξάνεται κατά 744.240,00 ευρώ όμως οι νέες θέσεις εργασίας μειώνονται σε 125.⁹⁴

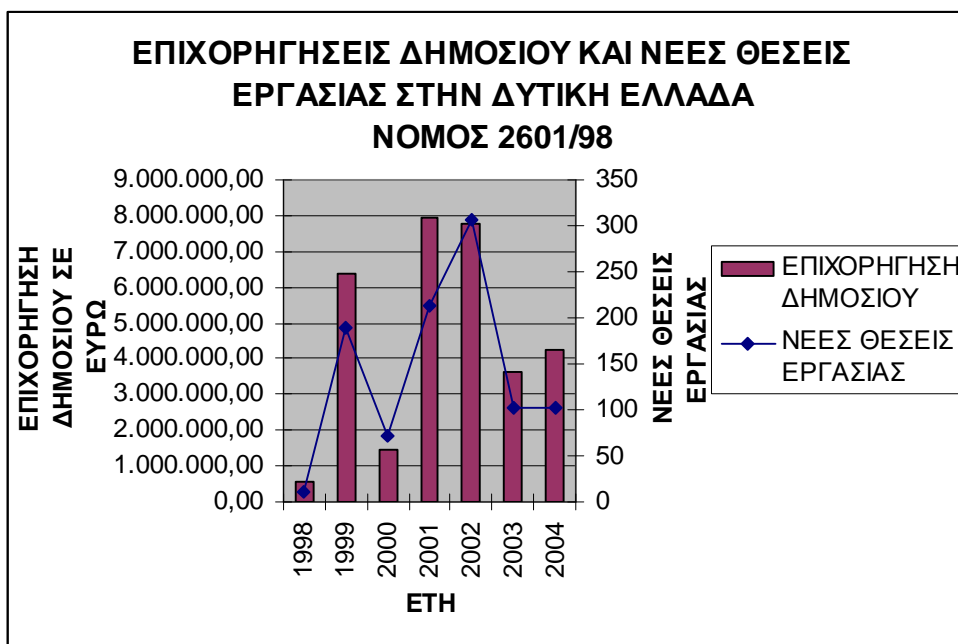
Τα έτη 1993 και 1994 παρατηρούμε μια απότομη πτώση καθώς στην διάρκεια αυτών των 2 ετών ολοκληρώθηκαν 4 επενδυτικά προγράμματα επιχορηγώντας μόλις 437.240,00 ευρώ και δημιουργώντας μόνο 15 νέες θέσεις εργασίας. Το έτος 1995 το δημόσιο επιχορηγεί στην δυτική Ελλάδα 6.966.980,00 ευρώ δημιουργώντας 220 νέες θέσεις εργασίας. Κατά το έτος 1996 παρατηρείται η μεγαλύτερη επιχορήγηση δημοσίου 21.543.560,00 ευρώ με την δημιουργία του μεγαλύτερου αριθμού νέων θέσεων εργασίας 593, ενώ ακολουθεί το 1997 με μια πτώση επιχορήγησης της τάξεως των 3.294.410,00 ευρώ και την δημιουργία δυσανάλογα μικρότερου αριθμού νέων θέσεων εργασίας.⁹⁵

**Διάγραμμα 5.3:ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΝΟΜΟΣ 2601/98**

---

⁹⁴ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr
20/05/07

⁹⁵ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr
20/05/07

Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Όπως παρατηρούμε στο παραπάνω διάγραμμα η εφαρμογή του νόμου 2601/98 κατά το έτος 1998 δεν ξεκινά και τόσο δυναμικά επενδυτικά αφού επιχορηγούνται από το δημόσιο 531.180,00 ευρώ και δημιουργούνται μόλις 11 νέες θέσεις εργασίας. Ακολουθεί το 1999 με επιχορήγηση δημοσίου 6.365.940,00 ευρώ και 189 νέες θέσεις εργασίας. Το έτος 2000 παρατηρείται πάλι μια πτώση με 15 επενδυτικά προγράμματα επιχορήγησης 1.428.580,00 ευρώ και με υψηλό σε σχέση με την επιχορήγηση αριθμό νέων θέσεων εργασίας. Κατά το 4^ο έτος έχουμε την μεγαλύτερη επιχορήγηση δημοσίου σχεδόν 8.000.000,00 ευρώ και 214 νέες θέσεις εργασίας, ενώ το 2002 με 177.694,000 ευρώ λιγότερη επιχορήγηση από το προηγούμενο έτος έχουμε δημιουργία 93 παραπάνω νέων θέσεων εργασίας. Το 2003 και 2004 οι επιχορηγήσεις του δημοσίου είναι 3.618.500,00 ευρώ και 4.222.750,00 αντίστοιχα και οι θέσεις εργασίας είναι 103.⁹⁶

⁹⁶ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 20/05/07

5.5 Το Γ' ΚΠΣ στην Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδος και το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Δυτικής Ελλάδος

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι ένα από τα 24 προγράμματα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000-2006) για την Ελλάδα και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τα έργα επιλέγονται από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης με βάση τα κριτήρια που περιγράφονται στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού και τα οποία εγκρίνονται από την Επιτροπή παρακολούθησης. Αρμοδιότητα της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι να ακολουθεί και να εφαρμόζει το Νόμο 2860/2000 έτσι ώστε αν εξασφαλίζονται η επάρκεια, η ορθολογικότητα και η διαφάνεια στην εφαρμογή του Επιχειρησιακού προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.⁹⁷

Η αναπτυξιακή φυσιογνωμία και τα βασικά ποσοτικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος όπως καταγράφηκαν στην αρχή της προγραμματικής περιόδου, αποτελώντας αντίστοιχα την βάση εκκίνησης του σχεδιασμού και της εξειδίκευσης του ΠΕΠ(Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα), σε γενικές γραμμές εξακολουθούν να περιγράφουν με ακρίβεια την υπάρχουσα κατάσταση της Περιφέρειας.⁹⁸ Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της περιφέρειας συνίστανται στα εξής:

- Η θέση της περιφέρειας στο διεθνές σύστημα μεταφορών, η οποία μετά τις εξελίξεις στην Βαλκανική χερσόνησο έχει καταστήσει την

⁹⁷ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 20/05/07

⁹⁸ Διαχειριστική επιτροπή ευρωπαϊκών προγραμμάτων Δυτικής Ελλάδας, ανακτημένο από www.diaxeiristiki.gr 12/02/06

περιφέρεια ως την κύρια πύλη της χώρας προς την ΕΕ. Επίσης οι εξελίξεις αυτές έχουν αναβαθμίσει σημαντικά το ρόλο της στους διευρωπαϊκούς άξονες μεταφορών.

- Το κλίμα και η γεωμορφολογία της, αποτελούν ένα σημαντικό πόρο ο οποίος αν αξιοποιηθεί κατάλληλα παρέχει μια σειρά από συγκριτικά πλεονεκτήματα σε διάφορους τομείς ανάπτυξης.
- Η βιομηχανική παράδοση της περιφέρειας και ειδικότερα του νομού Αχαΐας παρά την βιομηχανική κρίση που έπληξε την Αχαΐα τα τελευταία χρόνια εξακολουθεί να είναι σημαντικό βιομηχανικό κέντρο της χώρας.
- Η ύπαρξη σημαντικών βιομηχανικών υποδομών (ΒΙΠΕ, ΝΑΒΙΠΕ) οι οποίες αποτελούν σημαντικό παράγοντα προσέλκυσης επενδύσεων.
- Το πλούσιο υδάτινο δυναμικό, το οποίο με προϋπόθεση την αποτελεσματική διαχείριση του προσδίδει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα σε διάφορους τομείς ανάπτυξης.
- Ικανή αγροτική παραγωγή για την στήριξη μεταποιητικών δραστηριοτήτων (κυρίως αγροτοβιομηχανικών).
- Η ύπαρξη πολλών και σημαντικών οικοσυστημάτων, διατηρητέων μνημείων φύσης και τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.
- Ύπαρξη επαρκούς και ικανού, επιστημονικού και ερευνητικού δυναμικού για τη στήριξη διάφορων δραστηριοτήτων.

Έντονα παραμένουν τα δημογραφικά προβλήματα και η τάση απερίμωσης των ορεινών περιοχών της Περιφέρειας και αστικοποίησης του πληθυσμού της, καθώς και οι τάσεις γήρανσης και συνολικής μείωσης του αγροτικού πληθυσμού. Η κατάσταση της Περιφέρειας σε ότι αφορά στην αγορά εργασίας είναι μάλλον δυσμενέστερη από αυτή την οποία αντιμετώπιζε ο αρχικός σχεδιασμός του ΠΕΠ, και συνεπώς θα

πρέπει να δοθεί πρόσθετη έμφαση στη συνέχιση των δράσεων που επηρεάζουν την απασχόληση, τόσο σε επίπεδο βελτίωσης των χαρακτηριστικών της προσφοράς (ανθρώπινο δυναμικό) όσο και σε αυτό της ζήτησης (διατήρηση και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας).

Το ΠΕΠ(Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα) Δυτικής Ελλάδος 2000-2006 έχει συνολικό προϋπολογισμό 835.064.388 ευρώ⁹⁹. Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος της Περιφέρειας είναι η αξιοποίηση της κομβικής της θέσης και η αξιοποίηση των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων για την υπέρβαση των προβλημάτων της ανεργίας και της ενδοπεριφερειακής ανισότητας. Ο γενικός αυτός στόχος αναλύεται σε άξονες βάση των κύριων στρατηγικών στόχων:¹⁰⁰

- Την ενίσχυση και αξιοποίηση της θέσης της Περιφέρειας ως Δυτικής Πύλης της Χώρας, Άξονας 1
- Την πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη - Αξιοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, Άξονας 2
- Την αναδιάρθρωση και επέκταση της βιομηχανικής βάσης της Περιφέρειας και προώθηση της καινοτομίας , Άξονας 3
- Την ενίσχυση αστικών υποδομών – βελτίωση ποιότητας ζωής, Άξονας 4
- Την προώθηση της απασχόλησης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού, Άξονας 5
- Την αειφόρο ανάπτυξη της υπαίθρου, Άξονας 6
- Την καινοτομία ,τεχνική βοήθεια, Άξονας 7

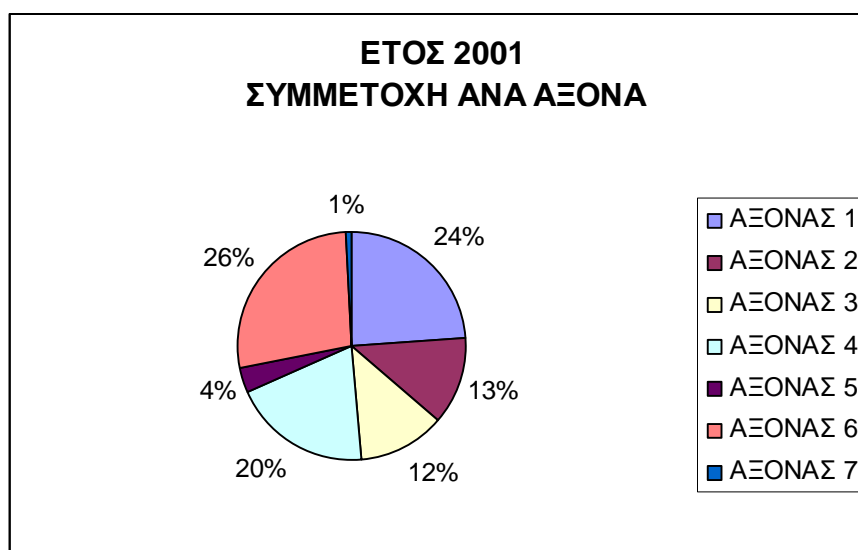
---

⁹⁹Ειδική υπηρεσία διαχείρισης επιχειρησιακού προγράμματος, ανακτημένο από : www.infosoc.gr
13/12/05

¹⁰⁰ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr
20/05/07

Παρακάτω παρατίθενται σε διαγράμματα η συμμετοχή κάθε άξονα ανά έτος.¹⁰¹

Διάγραμμα 5.4:ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2001

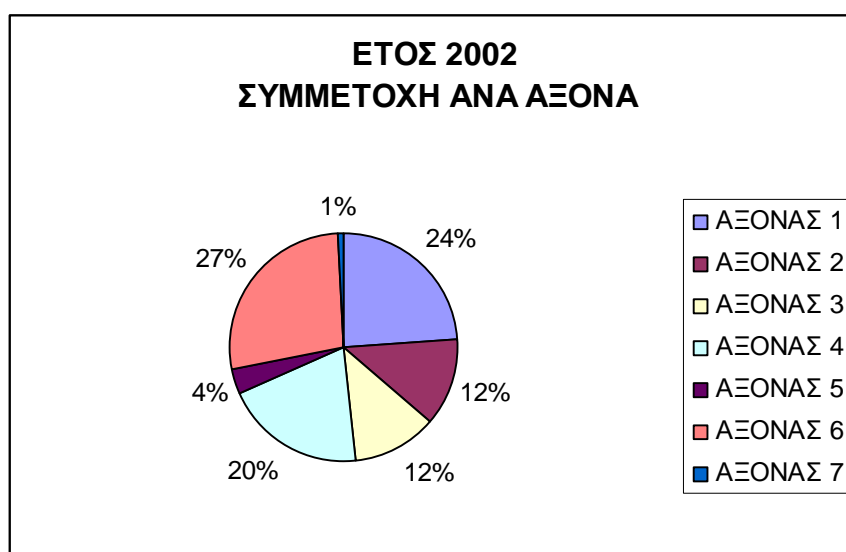
Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε ότι για το 2001 πρώτος άξονας προτεραιότητας με ποσοστό 26% είναι ο άξονας 6 ‘Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου’, ακολουθεί ο άξονας 1 ‘Ενίσχυση και αξιοποίηση της θέσης της περιφέρειας ως Δυτική πύλη της χώρας’ με

¹⁰¹ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 20/05/07

έργα στους οδικούς άξονες , λιμάνια, και τις λοιπές μεταφορικές υποδομές και τρίτος σε ποσοστό συμμετοχής είναι ο άξονας 4 ‘Ενίσχυση αστικών υποδομών- Βελτίωση ποιότητας ζωής’ με ποσοστό 20%. Ακολουθούν οι άξονες 2 ‘Πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη – αξιοποίηση των ολυμπιακών αγώνων του 2004, 3 ‘Αναδιάρθρωση και επέκταση της βιομηχανικής βάσης της περιφέρειας και προώθηση της καινοτομίας’ με ποσοστά 12 και 13% αντίστοιχα. Οι άξονες προτεραιότητας 5 ‘Προώθηση της απασχόλησης και εξειδίκευση του ανθρωπίνου δυναμικού’ και 7 ‘Τεχνική βοήθεια’ κατέχουν τις τελευταίες θέσεις με ποσοστά 4 και 1% αντίστοιχα.

Διάγραμμα 5.5:ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2002

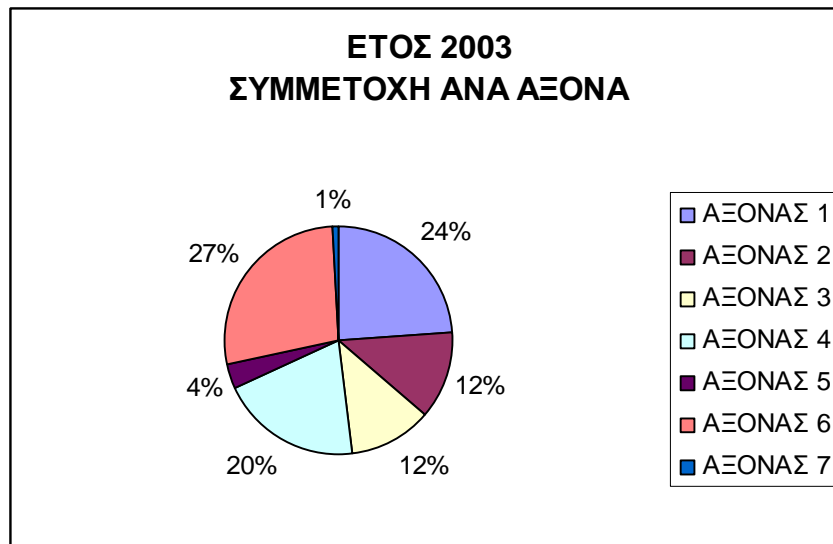

Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Κατά το έτος 2002 η εικόνα δεν αλλάζει πολύ. Την πρώτη θέση κατέχει πάλι ο άξονας 6 ‘Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου’ με μια αύξηση 1% στο ποσοστό του. Οι υπόλοιποι άξονες διατηρούν την ίδια εικόνα εκτός από τον άξονα 2 ‘Πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη –

αξιοποίηση των ολυμπιακών αγώνων του 2004, ο οποίος μειώθηκε κατά 1% και λαμβάνει το ποσοστό 12% ίδιο με αυτό του άξονα 3. Αναδιάρθρωση και επέκταση της βιομηχανικής βάσης της περιφέρειας και προώθηση της καινοτομίας'. Κατέχοντας και οι 2 άξονες την 4^η θέση.

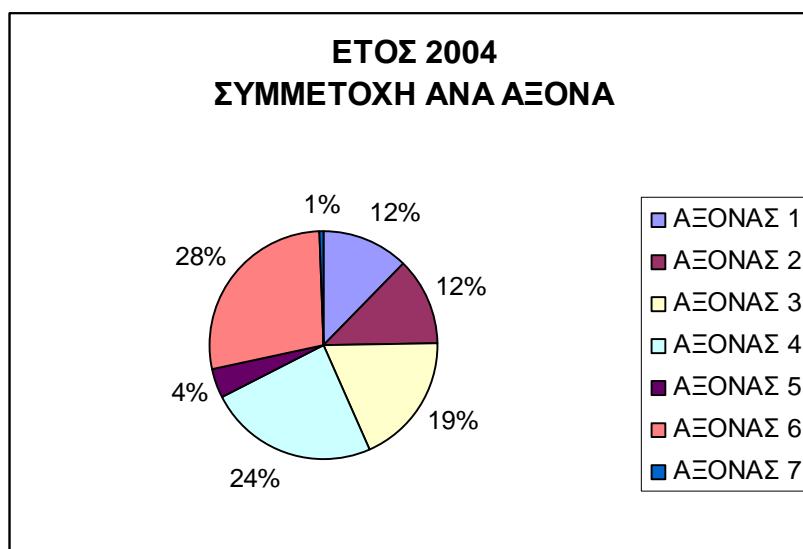
Διάγραμμα 5.6:ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2003

Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Το έτος 2003 το Π.Ε.Π Δυτικής Ελλάδας έθεσε την ίδια σειρά προτεραιότητας με μια αύξηση συνολικού κεφαλαίου 25.447.901,00 €

Διάγραμμα 5.7:ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2004

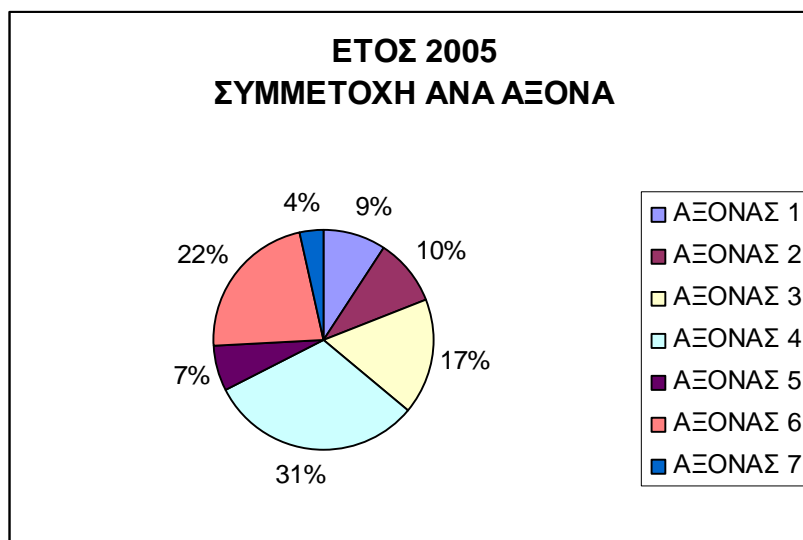

Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας 2007

Κατά το έτος 2004 η εικόνα αλλάζει, μπορεί να δίνεται πάλι προτεραιότητα στη αιψόρο ανάπτυξη της υπαίθρου αλλά ενισχύονται οι αστικές υποδομές και η βελτίωση της ποιότητας ζωής καταλαμβάνοντας έτσι την δεύτερη θέση με συνολικό ποσό 39.148.277 έναντι 28.000.616 του προηγούμενου έτους. Μεγαλύτερη έμφαση δίνεται επίσης στην αναδιάρθρωση και επέκταση της βιομηχανικής βάσης και προώθηση της καινοτομίας αφού το ποσοστό της αυξάνεται κατά 7% και της δίνει την τρίτη θέση προτεραιότητας από εκεί που καταλάμβανε την 5^η θέση τα προηγούμενα έτη.¹⁰²

Διάγραμμα 5.8:ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2005

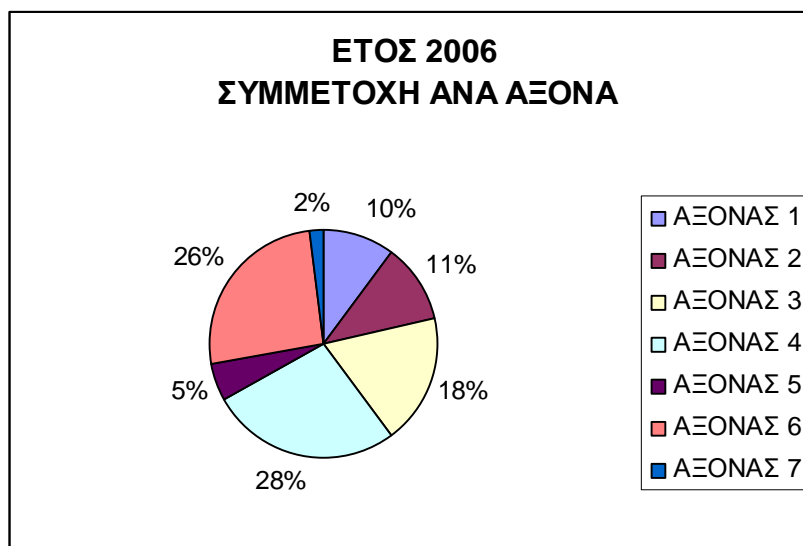
¹⁰² Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 20/05/07

Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Το έτος 2005 το Π.Ε.Π δυτικής Ελλάδας δίνει ακόμα μεγαλύτερη βάση στην ενίσχυση των αστικών υποδομών και την βελτίωση της ποιότητας ζωής αφού την θέτει ως πρώτο άξονα προτεραιότητας με το μεγαλύτερο ποσοστό που συναντήσαμε μέχρι τώρα αυτό του 31%. Ακολουθεί ο άλλοτε πρώτος άξονας 6 με ποσοστό 22%. Οι υπόλοιποι άξονες κατέχουν τις ίδιες θέσεις με χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής εκτός από τον άξονα 5 ‘Προώθηση της απασχόλησης και εξειδίκευση του ανθρωπίνου δυναμικού’ ο οποίος διατηρεί μεν την προτελευταία θέση αλλά το ποσοστό του αυξάνεται στο 7%.

Διάγραμμα 5.9: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2006

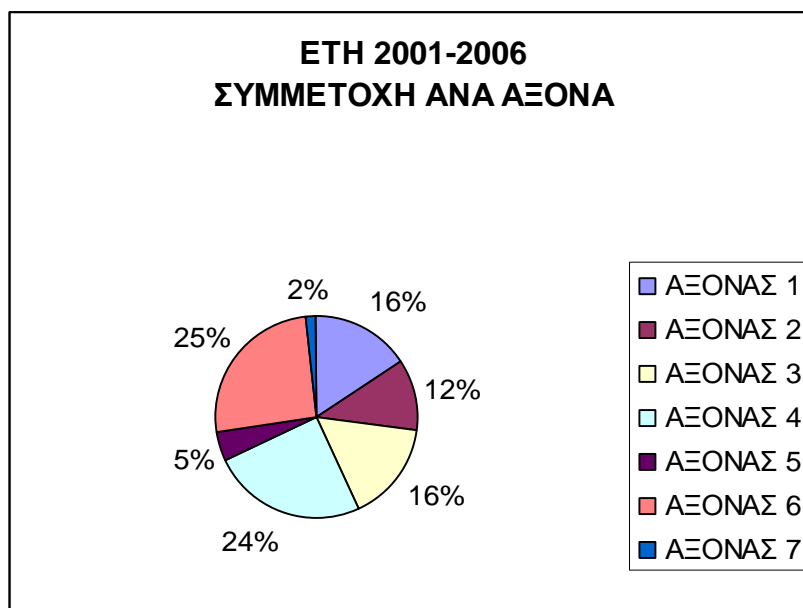
Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Το 2006 η γενικότερη εικόνα παραμένει η ίδια με την ενίσχυση των αστικών υποδομών – βελτίωση ποιότητας ζωής να κατέχει την πρώτη θέση με χαμηλότερο ωστόσο ποσοστό κατά 3%. Ακολουθούν οι υπόλοιποι άξονες με την ίδια σειρά με μια σχετική αύξηση των ποσοστών τους εκτός από τον άξονα 5 του οποίου το ποσοστό ξαναπέφτει και φτάνει το 5% και τον άξονα 7 του οποίου το ποσοστό πέφτει στο 2%.¹⁰³

Διάγραμμα 5.10: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2001-2006

¹⁰³ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 20/05/07

Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε την εικόνα κάθε άξονα στο σύνολο της εξαετίας. Ο άξονας 6 ‘Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου που κατείχε κατά την εξαετία την πρώτη η δεύτερη θέση προτεραιότητας τελικά καταλαμβάνει την πρώτη θέση με ένα ποσοστό 25% και ποσό 230.687.839,00€ Την δεύτερη σειρά προτεραιότητας στον χρηματοδοτικό πίνακα προγραμματισμού του Π.Ε.Π δυτικής Ελλάδας για την εξαετία κατέχει ο άξονας 4 ‘Ενίσχυση αστικών υποδομών- βελτίωση ποιότητας ζωής’ με ποσοστό 24% και ποσό 219.783.245,00. Τα έργα που αφορούσαν οδικούς άξονες, λιμάνια και λοιπές μεταφορικές υποδομές και υπάγονταν στον άξονα 1 αυτόν της ‘Ενίσχυσης και αξιοποίησης της θέσης της περιφέρειας ως δυτική πύλη της χώρας’ απέσπασαν συνολικό ποσό για την εξαετία 139.550.831,00 και καταλαμβάνουν την τρίτη θέση.

Η αναδιάρθρωση και επέκταση της βιομηχανικής βάσης της περιφέρειας και προώθηση της καινοτομίας (άξονας 3) τέθηκε στην 4^η θέση προτεραιότητας με ποσοστό 16% και ποσό 138.406.203,00€ Ο

πολιτισμός , ο τουρισμός , η ανάδειξη της αρχαίας Ολυμπίας και η Πάτρα ως πολιτιστική πρωτεύουσα υπάγονται στον άξονα 2 ‘Πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη – αξιοποίηση των ολυμπιακών αγώνων 2004’ κατέχουν την 5^η θέση με ποσοστό 12% και ποσό 102.717.015,00€

Παρόλο που η δυτική Ελλάδα διακρίνεται από υψηλά ποσοστά ανεργίας το ποσό το οποίο διατέθηκε για την προώθηση της απασχόλησης και την εξειδίκευση του ανθρωπίνου δυναμικού για την εξαετία είναι 41.860.123,00€ Ο άξονας αυτός είχε την προτελευταία θέση στη σειρά προτεραιότητας με ποσοστό μόλις 5 % του συνόλου . Τέλος η τεχνική βοήθεια των ταμείων ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ καθώς και οι μελέτες ωρίμανσης και προετοιμασίας έχουν το χαμηλότερο ποσό χρηματοδότησης 13.842.146,00€¹⁰⁴

5.6 Τα Διαρθρωτικά ταμεία

- *Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)*

Το ΕΤΠΑ δημιουργήθηκε το 1975 για την χρηματοδοτική υποστήριξη των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης υπέρ των μειονεκτικών περιφερειών. Στόχος του είναι να συμβάλλει στην μείωση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των Περιφερειών της Ένωσης. Κατά την διάρκεια της περιόδου 2000-2006, το ΕΤΠΑ χορηγεί χρηματοδοτικές ενισχύσεις στο πλαίσιο των δύο Στόχων περιφερειακής προτεραιότητας των Διαρθρωτικών Ταμείων.¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 20/05/07

¹⁰⁵ Ευρωπαϊκή εφημερίδα, ανακτημένο από : www.europa.eu 14/10/07

- *Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)*

Το ΕΚΤ δημιουργήθηκε το 1960, και είναι το βασικό μέσο της κοινοτικής πολιτικής. Κατά την διάρκεια της περιόδου 2000-2006, παρέχει χρηματοδοτικές ενισχύσεις στα έργα επαγγελματικής κατάρτισης, επανεκπαίδευσης, και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης στο πλαίσιο του στόχου 3 αλλά και στα πλαίσια των Στόχων 1 και 2 των Διαρθρωτικών ταμείων. Η ενίσχυση του ΕΚΤ επικεντρώνεται ιδιαίτερα στους νέους ανέργους, τους ανέργους μακράς διάρκειας, στις μειονεκτούσες κοινωνικά ομάδες και στις γυναίκες.¹⁰⁶

- *Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού & Εγγυήσεων.*

Το ΕΓΤΠΕ είναι το χρηματοδοτικό μέσο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης που αποτελεί το δεύτερο πυλώνα της Κοινωνικής Γεωργικής Πολιτικής. Χρηματοδοτεί τις ενέργειες ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών στο σύνολο της επικράτειας της Ευρωπαϊκή Ένωσης. Το ΕΓΤΠΕ συνιστούν δυο τμήματα : το ΕΓΤΠΕ –τμήμα Προσανατολισμού υποστηρίζει τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης στις επιλέξιμες περιοχές του Στόχου 1. το ΕΓΤΠΕ –τμήμα Εγγυήσεων παρεμβαίνει στις άλλες περιοχές.¹⁰⁷

- *Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας*

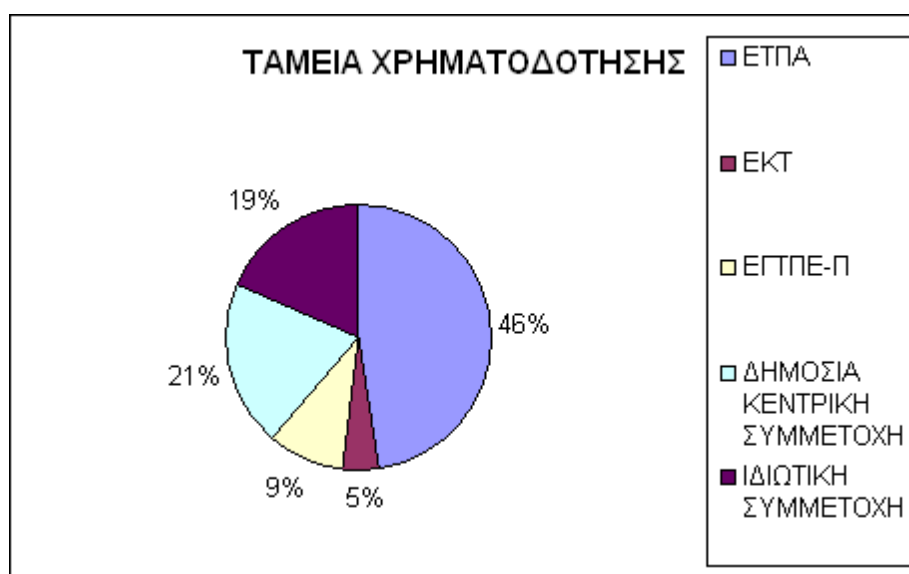
Το ΧΜΠΑ παρεμβαίνει στο σύνολο των παράκτιων περιοχών (μέσω του Στόχου 1 ή των εθνικών προγραμμάτων εκτός Στόχου 1) με

¹⁰⁶ Ευρωπαϊκή εφημερίδα, ανακτημένο από : www.europa.eu 14/10/07

¹⁰⁷ Ευρωπαϊκή εφημερίδα, ανακτημένο από : www.europa.eu 14/10/07

στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των διαρθρώσεων της αλιείας και την ανάπτυξη των εμπορικά βιώσιμων επιχειρήσεων προσπαθώντας να διατηρήσει την ισορροπία μεταξύ της αλιευτικής ικανότητας και των διαθέσιμων πόρων.¹⁰⁸

Διάγραμμα 5.11: Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε ότι το ΕΤΠΑ (ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης) αποτελεί το βασικότερο μέσο χρηματοδότησης των περιφερειακών προγραμμάτων. Ακολουθεί η Δημόσια κεντρική συμμετοχή με ποσοστό 21% και το ΕΓΤΠΕ-Π ευρωπαϊκό γεωργικό ταμείο προσανατολισμού και εγγυήσεων με ποσοστό 19%. Η τομεακή κατανομή επενδύσεων στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα και δίνει μια σαφή εικόνα για τις επενδύσεις στην διάρκεια της τετραετίας 2000-2004.¹⁰⁹

¹⁰⁸ Ευρωπαϊκή εφημερίδα, ανακτημένο από : www.europa.eu 14/10/07

¹⁰⁹ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 20/05/07

Τα Διαρθρωτικά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγχρηματοδοτούν, εκτός από το ΚΠΣ(Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης), και τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες. Οι τέσσερις κοινοτικές πρωτοβουλίες των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων για το χρονικό διάστημα 2000-2006 είναι :

EQUAL (ισότητα στην αγορά εργασίας), LEADER+ (αγροτική ανάπτυξη), URBAN 2 (αστική ανάπτυξη), και INTERREG 3 (διασυνοριακή, διακρατική, διαπεριφερειακή συνεργασία).

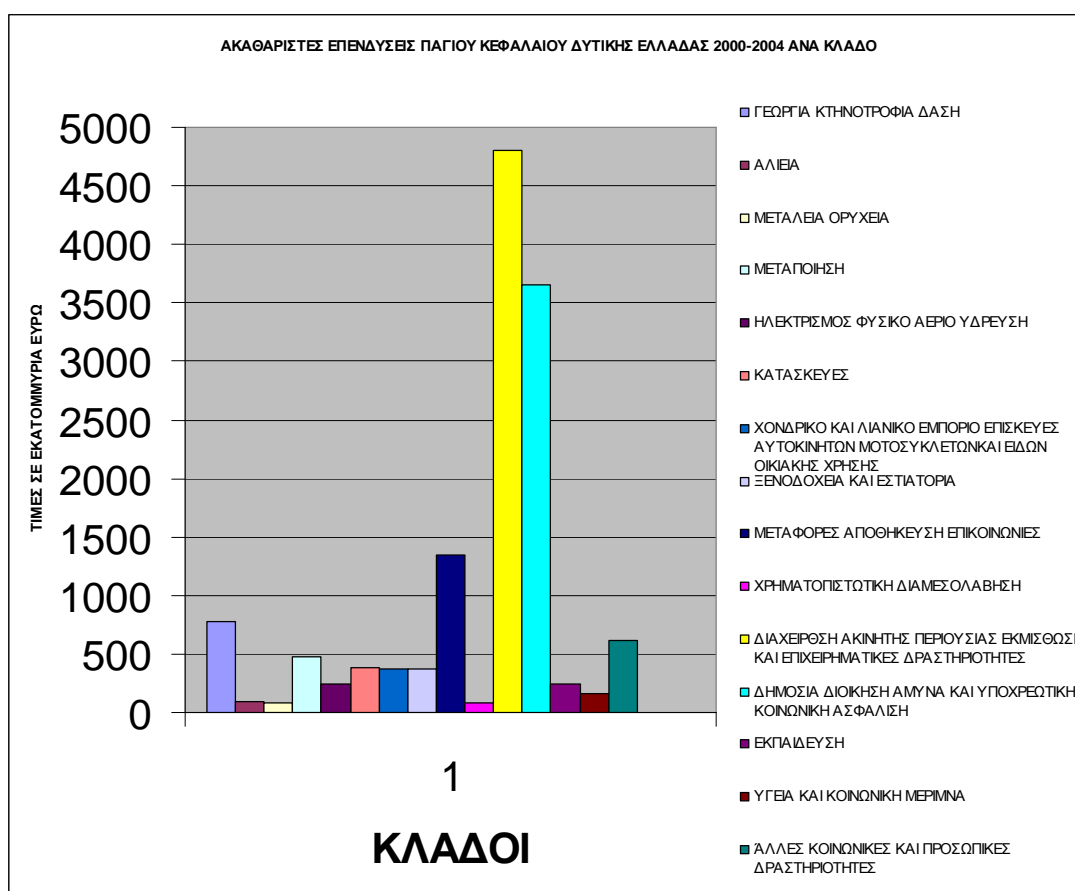
Πίνακας 5.4 : ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ 2000- 2006

ΚΛΑΔΟΙ	2000	2001	2002	2003	2004	ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΑΔΟΥ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΔΑΣΦΗ	85,05	108,32	135,69	240,31	211,88	781,25
ΑΛΙΕΙΑ	7,3	15,76	18,31	24,47	29,37	95,21
ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΟΡΥΧΕΙΑ	20,07	15,99	10,3	20,34	19,37	86,07
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	82,6	121,77	79,2	95,64	95,23	474,44
ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ						
ΥΔΡΕΥΣΗ	48,65	43,47	46,32	50,15	54,96	243,55
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	64,72	53,89	73,81	84,8	105,43	382,65
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΔΙΑΝΟΜΗΤΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	38,92	50,5	65,42	135,01	79,23	369,08
ΚΑΦΕΤΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	70,18	50,82	56,74	77,85	110,28	365,87
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ						
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	234,68	314,23	354,45	163,76	278,14	1345,20
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ						
ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ	14,68	13,4	13,47	14,52	19,41	75,48
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ						
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗΣ ΚΑΙ						
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ						
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	847,16	899,4	967	1091,13	993,14	4797,80
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΜΥΝΑ						
ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ						
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	258,35	282,46	298,38	1941,98	870,41	3651,58
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	30,6	31,87	35,69	82,16	58,91	239,23
ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ						
ΜΕΡΙΜΝΑ	38,24	20,91	21,37	48,82	29,09	158,43
ΑΛΛΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ						
ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ	86,49	95,79	99,13	128,41	209,65	619,47

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ						
ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	1.927,69	2.118,58	2.275,28	4.199,35	3.164,50	13.685,

Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Διάγραμμα 5.12: ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΑΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2000-2004
ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ

Πηγή: Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, 2007

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε ότι ο κλάδος που απορροφά τις περισσότερες επενδυτικές κινήσεις στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και ξεπερνάει 4,797,83 εκατ. ευρώ είναι αυτός της Διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωση και επιχειρηματικές δραστηριότητες κάτι που

δικαιολογείται απόλυτα από το γεγονός ότι η περιφέρεια διακρίνεται από ανεπτυγμένη τριτοβάθμια εκπαίδευση άρα και υψηλό ποσοστό υποδομής στέγασης των φοιτητών.

Δεύτερος κλάδος είναι αυτός της Δημόσιας διοίκησης, άμυνα και υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση με ποσό 3,651,58 εκατ. ευρώ και μετά ακολουθεί ο κλάδος των μεταφορών, αποθήκευσης, επικοινωνίες με ποσό 1,345,86 εκατ. ευρώ λόγω του λιμανιού της πόλης της Πάτρας. Οι κλάδοι που ακολουθούν αφορούν ποσά μικρότερα των 1,000 εκατ. Ευρώ και πιο συγκεκριμένα ο τρίτος κλάδος είναι αυτός της γεωργίας, κτηνοτροφίας, δάση με ποσό 781,25 εκατ. ευρώ και επόμενος αυτός που αφορά στις άλλες κοινωνικές και προσωπικές δραστηριότητες με ποσό 619,47 εκατ. ευρώ και ο κλάδος της μεταποίησης με ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου 474,44 εκατ. ευρώ για την τετραετία. Οι κλάδοι των κατασκευών, χονδρικού λιανικού εμπορίου, ξενοδοχεία εστιατόρια κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα όσον αφορά τις επενδύσεις από 365,00 εκατ. ευρώ έως 385,00 εκατ. ευρώ. Ο ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο παρουσίασαν για την τετραετία ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου 243,55 εκατ. ευρώ, ενώ η εκπαίδευση 239,23 εκατ. ευρώ. Ακολουθούν οι κλάδοι αλιεία, μεταλλεία και χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση με ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου 95,21, 86,07 και 75,48 εκατ. ευρώ αντίστοιχα.¹¹⁰

Σύμφωνα με στοιχεία της Νομαρχιακής επιχείρησης ανάπτυξης Αχαΐας¹¹¹ οι επενδύσεις οι οποίες έγιναν , πριν το 2000 αφορούσαν κυρίως την μετεγκατάσταση, τον εκσυγχρονισμό, την επέκταση και την ίδρυση εταιριών. Ειδικότερα, κατά το έτος 1996 η εταιρεία

---

¹¹⁰ Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας, Οικονομικά στοιχεία, ανακτημένο από: www.ditikiellada.gov.gr 20/05/07

¹¹¹ Νομαρχιακή επιχείρηση ανάπτυξης Αχαΐας , ανακτημένο από : www.nea.gr 18-02-06

CALIFORNIA FOOD που παράγει βιομηχανικά μπισκότα, μετεγκαταστάθηκε από της ΗΠΑ στην Αχαΐα. Η μετεγκατάσταση αυτή κόστισε 5,81 εκατομμύρια ευρώ και εισέρευσαν στην Ελλάδα 1,75 εκατομμύρια ευρώ. Με αυτό τον τρόπο δημιουργήθηκαν 47 θέσεις εργασίας, εκ των οποίων το 51% (δηλαδή τα 3 εκατομμύρια ευρώ) ήταν επιχορηγούμενες.¹¹²

Σημειώνεται ότι η περισσότερη εισροή συναλλάγματος έγινε στα 1999 με την ίδρυση ATMEL HELLAS από την Αμερική, η οποία δραστηριοποιείται στην έρευνα, στο σχεδιασμό & παράγωγη πρωτότυπων και αναπτύσσει ολοκληρωμένα κυκλώματα σε εφαρμογές πολυμέσων & τηλεπικοινωνιών. Η εισροή συναλλάγματος ήταν της τάξεως των 11,4 εκατ. Ευρώ, ενώ το κόστος ίδρυσης της εν λόγω εταιρείας ήταν 19,08 ευρώ. Με την εταιρεία αυτή δημιουργήθηκαν 200 θέσεις εργασίας, εκ των οποίων το 40% ήταν επιχορηγούμενες. Η επιχορήγηση ανά θέση εργασίας ήταν στα 38,15 εκατ. Ευρώ.¹¹³

5.7 Επίλογος

Στη παρούσα εργασία επικεντρωθήκαμε στη ανάπτυξη της περιφέρειας της Δυτικής Ελλάδας με την βοήθεια του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000-2006) για την Ελλάδα και που συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τα έργα επιλέγονται από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης με βάση τα κριτήρια που περιγράφονται στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού και τα οποία εγκρίνονται από την Επιτροπή παρακολούθησης. Αρμοδιότητα της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι να ακολουθεί και να εφαρμόζει το

¹¹² Νομαρχιακή επιχείρηση ανάπτυξης Αχαΐας, ανακτημένο από : www.nea.gr 18-02-06

¹¹³ Νομαρχιακή επιχείρηση ανάπτυξης Αχαΐας, ανακτημένο από : www.nea.gr 18-02-06

Νόμο 2860/2000 έτσι ώστε αν εξασφαλίζονται η επάρκεια, η ορθολογικότητα και η διαφάνεια στην εφαρμογή του Επιχειρησιακού προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Κεφάλαιο 6. Επίλογος

6.0 Εισαγωγή

Σε κάθε κοινωνία η οποία διακατέχεται από οικονομικούς παράγοντες αλλά και φαινόμενα, η οικονομία της διέρχεται από διάφορες

φάσεις οι οποίες χαρακτηρίζονται ως οικονομικοί κύκλοι. Οι οικονομικοί αυτοί κύκλοι μπορούν να προσφέρουν μια σαφή εικόνα για την παρούσα κατάσταση της οικονομίας ανά πάσα στιγμή και να βοηθούν τους υπευθύνους να προλαμβάνουν δυσάρεστες καταστάσεις. Επηρεάζουν ιδιαίτερα την λειτουργία των επιχειρήσεων και ιδιαιτέρως των μικρομεσαίων και συντελούν στην δημιουργία ανεργίας και μικρότερου αριθμού εργαζομένων σε αυτές. Πολλές από αυτές τις επιχειρήσεις καταφεύγουν επίσης σε τακτικές μείωσης του χρόνου απασχόλησης των εργαζομένων, μετατρέποντας αυτόν από μόνιμο σε μερικό χρόνο απασχόλησης.

Αναφερόμενος κάποιος στην έννοια της “επιχείρησης”, θα μπορούσε να πει πως πρόκειται για έναν από τους σημαντικότερους θεσμούς μιας κοινωνίας. Η συγκεκριμένη έννοια κατέχει την ίδια θέση που έχουν και άλλοι εξίσου σημαντικοί θεσμοί, όπως η αγορά και το κράτος εντός μιας κοινωνίας. Με την λειτουργία όλων των ειδών των επιχειρήσεων, επιτυγχάνεται η παραγωγή του μεγαλύτερου μέρους του πλούτου μιας κοινωνίας, παρέχεται η δυνατότητα στις διάφορες κυβερνήσεις να καταπολεμήσουν την ανεργία με την δημιουργία θέσεων εργασίας καθώς επίσης γίνεται εφικτή η παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης των μελών της κοινωνίας. Τέλος γίνεται προώθηση των επενδύσεων και των καινοτομιών που οδηγούν στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.¹¹⁴

---

¹¹⁴ Μπουραντάς Δ., Παπαλεξανδρή Ν., (1998), “Εισαγωγή στη Διοίκηση Επιχειρήσεων”, Αθήνα, έκδοση Μπένου

Οι πλέον επιτυχημένες κοινωνίες και οικονομίες έχουν την ικανότητα να βασίζονται σε λειτουργία επιτυχημένων επιχειρήσεων. Βέβαια για να μπορέσουν να υπάρχουν τέτοιου είδους επιχειρήσεις, θα πρέπει να υπάρχουν και οι κατάλληλες προϋποθέσεις. Οι θεσμοί εντός μιας κοινωνία, θα πρέπει να αποδέχονται και να σέβονται την παρουσία και το ρόλο των επιχειρηματιών και επιχειρήσεων αυτών. Η εξάσκηση κρατικής πολιτικής πρέπει να αποδέχεται το κρατικό περιβάλλον και να δημιουργεί μια αποτελεσματική λειτουργία και ανάπτυξη αυτού. Οι επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται ως επιτυχημένες, μπορούν να απολαμβάνουν το πλεονέκτημα της επιτυχίας τους και να είναι σε θέση να μπορούν να σταματούν την λειτουργία τους έως ότου εξυγιανθεί η αγορά. Η κρατική πολιτική που εξασκείται, θα πρέπει πάντα να έχει ως πρωταρχικό σκοπό την κοινωνική συνεισφορά των διαφόρων επιχειρήσεων. Θα πρέπει να φροντίζει για την εφαρμογή των νόμων και των κανόνων ανταγωνισμού αλλά και την δίκαιη διανομή διαφόρων κοινωνικών πλεονασμάτων¹¹⁵

Η ύπαρξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ξεπερνά το 99% των επιχειρήσεων τόσο στην Ελλάδα όσο και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ οι πολύ μικρές επιχειρήσεις έως 9 ατόμων, ανέρχονται στο 97% στην Ελλάδα και στο 92% στην Ευρωπαϊκή Ένωση αντιστοίχως και απασχολούν το 56% των εργαζομένων στην Ελλάδα και το 35% στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο, η αύξηση της απασχόλησης θα επιτυγχάνει μέσω των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Οι επτά από τις δέκα νέες θέσεις εργασίας που θα προκύψουν, θα προέρχονται από αυτού του είδους τις επιχειρήσεις (ICAP – Οδηγός Επιχειρήσεων – Έκδοση 2006). Είναι εξίσου σημαντικό να αναφερθεί πως στους τομείς ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων,

---

¹¹⁵ Παπαδάκης, Β., (2002), “Στρατηγική των επιχειρήσεων”, Αθήνα, έκδοση Σάκκουλα

πραγματοποιείται μια προσπάθεια για απλούστευση της φορολογίας και κάποιες διαρθρωτικές κινήσεις στην αγορά, οι οποίες θα βοηθήσουν σημαντικά στην ανάπτυξη των αυτών.

Θα πρέπει να γίνει απολύτως κατανοητό πως οι υποδομές της Ελληνικής οικονομίας, είναι απαραίτητες για την σωστή και αποτελεσματική λειτουργία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Σχετικά με τις υποδομές αυτές, οι κρατικοί παράγοντες θα πρέπει να φροντίζουν για την σωστή εφαρμογή των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων καθώς και την ομαλή λειτουργία των δικτύων που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις αυτές. Δίκτυα όπως το ενεργειακό, τραπεζικό και τηλεπικοινωνιακό. Επιπλέον απαιτείται η απλούστευση των γραφειοκρατικών διαδικασιών, ένα φαινόμενο που βασανίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην συναλλαγή τους με το δημόσιο καθώς και η παύση κάποιων αντικινήτρων και ευκολία πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα. Το γεγονός αυτό θέτει τους όρους για την καλύτερη εφαρμογή ενός σωστού νομοθετικού πλαισίου για την ορθή λειτουργία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αλλά και για μια δημόσια διοίκηση η οποία θα μεριμνά για την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής χωρίς να θέτει φραγμούς στην λειτουργία των οικονομικών δραστηριοτήτων.

Το κάθε διοικητικό και νομοθετικό πλαίσιο, θα πρέπει να τονίζει την προστασία των δικαιωμάτων της μικρομεσαίας επιχείρησης στην Ελλάδα, την ταχεία επίλυση όποιων διαφορών με το δημόσιο καθώς και την άμεση και αποτελεσματική εφαρμογή νόμων και κανόνων προστασίας των πολιτών και του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος. Θα πρέπει επίσης να γίνει κατανοητό, πως μια μικρομεσαία επιχείρηση δεν λειτουργεί ανεξάρτητη από νόμους και θεσμούς εντός μιας κοινωνίας. Οι θεσμοί αυτοί σχετίζονται άμεσα από τις εκάστοτε φορολογικές και ασφαλιστικές δικλίδες που υπάρχουν και έχουν

θεσπιστεί για την προστασία των εργαζομένων σε αυτές. Προκειμένου όμως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να μπορέσουν να λειτουργούν σωστά και να μην παρεμποδίζονται από τέτοιου είδους θεσμούς, θα πρέπει να εφαρμόζονται όσο το δυνατόν καλύτερα τα εξής παρακάτω :¹¹⁶

Û Δημιουργία ενός ενιαίου φορέα διοικητικών διαδικασιών και αδειών

Û Απλούστευση και κωδικοποίηση των ρυθμίσεων και αδειών που χορηγούνται σε ετήσια βάση

Û Παροχή φορολογικών κινήτρων για τις επιχειρήσεις

Û Εφαρμογή και εποπτεία αναπτυξιακών κινήτρων για την υλοποίηση κάποιων έργων υποδομής μικρομεσαίων επιχειρήσεων, σε βάση ανάπτυξης οργανισμών περιφέρειας.

Έως και το έτος 1970, η οικονομική θεωρία εκείνης της εποχής τόνιζε ιδιαίτερα τα σημαντικά πλεονεκτήματα των μεγάλων και δυνατών επιχειρήσεων αφού θεωρούσε πως η επιτυχία κάποιας επιχείρησης ήταν συνυφασμένη με το μέγεθος εκείνης. Το ακριβές μέγεθος της παραγωγής και οι διάφορες οικονομίες κλίμακας, ήταν από τα πλέον καθοριστικά σημεία για την περαιτέρω επιβίωση και ανταγωνιστικότητα μιας μεγάλης ή μικρής επιχείρησης στην Ελληνική κοινωνία. Κάτι τέτοιο βέβαια ενίσχυε σημαντικά την ανάπτυξη των μεγάλων επιχειρήσεων και έθετε κάποιους φραγμούς στην ανάπτυξη των αποκαλούμενων “Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων”. Τα διάφορα όμως εμπειρικά στοιχεία σε παγκόσμια

---

¹¹⁶ Κόγκας, Δ., (2007), “Στρατηγικό Επιχειρησιακό Περιβάλλον-Στρατηγική Διοίκηση”, Αθήνα, έκδοση Γ. Μπένου

βάση, δείχνουν ότι τα εκάστοτε οικονομικά αποτελέσματα δεν συμβαδίζουν απολύτως με το μέγεθος των επιχειρήσεων. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις απασχολούν μεγάλο μέρος του ενεργού εργατικού πληθυσμού της χώρας και η παρουσία τους εξελίσσεται σε βασικό παράγοντα αύξησης της απασχόλησης, προώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας και βελτίωση της παραγωγικότητας.

Μια μικρομεσαία επιχείρηση δεν ορίζεται από έναν ευρέως αποδεκτό ορισμό αλλά κάθε φορά αναφέρεται βάσει των συγκεκριμένων κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών που επικρατούν στην χώρα και των εφαρμοσμένων σε αυτήν πολιτικών. Μια μικρομεσαία επιχείρηση μπορεί να απασχολεί διαφορετικό αριθμό εργαζομένων από χώρα σε χώρα, αφού οι διαφορές που εντοπίζονται στον πληθυσμό μιας χώρας μπορούν να καθορίζουν και τα ανάλογα μεγέθη. Για παράδειγμα, μια μικρομεσαία επιχείρηση στις Η.Π.Α. μπορεί να απασχολεί περίπου 400 εργαζομένους, στην Κίνα λιγότερο από 300 και στις χώρες της Γαλλίας και Γερμανίας κάτι λιγότερους από 45.

Σύμφωνα με τον αντίστοιχο νόμο που υπάρχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση (αρ. L107/8, 30-4-96), ως μικρομεσαία επιχείρηση ορίζεται εκείνη η οποία απασχολεί έως 250 άτομα εργατικό προσωπικό, επιτυγχάνει έναν ετήσιο κύκλο εργασιών έως 40 εκατομμύρια ευρώ και το σύνολο του ισολογισμού της δεν υπερβαίνει τα 27 εκατομμύρια ευρώ” (OECD, Key ICR Indicator). Στην χώρα της Ελλάδας βέβαια, ως μικρομεσαία επιχείρηση ορίζεται εκείνη η οποία απασχολεί έως 100 άτομα εργατικό προσωπικό. Μια τέτοιου είδους επιχείρηση στον Ελληνικό χώρο, είναι συνήθως οικογενειακής φύσης και η διοίκηση της εξασκείται από τον κάτοχο της και επιχειρηματία αυτής. Σύμφωνα με αυτές τις συνθήκες, η Τράπεζα της Ελλάδος και για λόγους

χρηματοδότησης από το αντίστοιχο κεφάλαιο της Νομισματικής Ένωσης 197/11/78, χαρακτηρίζει την μικρομεσαία επιχείρηση ως “μεταποιητική όπου το ανώτατο ύψος του μέσου κύκλου εργασιών της αντίστοιχης τελευταίας τριετίας δεν υπερβαίνει τα 2.500.000 ευρώ” (OECD, Key ICR Indicators).¹¹⁷

Η Ελλάδα θεωρείται η χώρα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αφού αυτού του είδους οι εταιρείες οι οποίες απασχολούν λιγότερο από 100 άτομα προσωπικό είναι πάρα πολλές. Οι επιχειρήσεις αυτές δραστηριοποιούνται στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Εξίσου σημαντική είναι και η ύπαρξη των λεγόμενων “μικρών” επιχειρήσεων, που απασχολούν λιγότερο από 10 άτομα προσωπικό. Σε μια αντίστοιχη έρευνα που διεξήχθη από την ΕΣΥΕ κατά την περίοδο της δεκαετίας 1978-88, η μέση ετήσια μεταβολή της απασχόλησης ήταν υψηλότερη στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (+2,0%) από την αντίστοιχη στις μεγάλες επιχειρήσεις (-1,0%). Από στοιχεία του ICAP προκύπτει ότι και κατά το χρονικό διάστημα 1988-96, υπάρχει αύξηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε βάρος των μεγάλων επιχειρήσεων, και ως προς τον αριθμό των επιχειρήσεων και ως προς τον αριθμό των απασχολουμένων σε αυτές. Είναι αξιοσημείωτο ότι η μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης προήλθε από την κατηγορία των μικρών επιχειρήσεων” (ICAP – Οδηγός Επιχειρήσεων – Έκδοση 1997).

Σύμφωνα με τον Bairoch, (1993), Θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι αυτοί οι οικονομικοί κύκλοι διαμορφώνονται ουσιαστικά από την καταναλωτική συμπεριφορά των πολιτών μιας κοινωνίας και είναι

---

¹¹⁷ Ευρωπαϊκό παρατηρητήριο ανακτημένο από : www.europa.eu 23/02/07

ανάλογη των εισοδημάτων τους¹¹⁸. Ανάλογα με το εισόδημα που οι πολίτες – καταναλωτές μιας κοινωνίας έχουν στην διάθεση τους, μπορούν να αγοράζουν και να καταναλώνουν διάφορα αγαθά τα οποία διαμορφώνονται σε ποικίλες τιμές. Τις τιμές αυτές τις ορίζουν κυρίως οι παραγωγοί αλλά και οι μεσολαβητές της αγοράς. Οι επιπτώσεις αυτών των τιμών αλλά και η διαμόρφωσή τους, επιβαρύνουν περισσότερο τους επιχειρηματίες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ως απώτερη συνέπεια τον αριθμό των εργαζομένων αλλά και τους ίδιους τους εργαζόμενους που απασχολούν.

Επιπλέον, υπεύθυνοι για την διακύμανση και παρουσία των οικονομικών κύκλων σε μια κοινωνία, είναι και οι τοπικές αρχές. Αυτές, ανάλογα με τις ρυθμίσεις που προβαίνουν αλλά και τα δημοσιονομικά μέτρα, προωθούν ή εμποδίζουν την υγιή κατανάλωση από μέρους των καταναλωτών και την απασχόληση εργαζομένων από επιχειρήσεις. Για να μπορέσει ένας καταναλωτής να αγοράζει κάτι παραπάνω από τα απολύτως απαραίτητα, θα πρέπει να διαθέτει την οικονομική εκείνη δυνατότητα που θα του επιτρέψει να προβεί σε κάτι τέτοιο και η οποία επιτυγχάνεται με την εργασία του και την μισθοδοσία του.

6.1 Η απασχόληση και η επιχειρηματικότητα στην Δυτική Ελλάδα

Δυνατότητες και αδυναμίες ανάπτυξης

Βασικό αντικείμενο ανάλυσης της παρούσης εργασίας, ήταν η ανάλυση του εργασιακού τομέα και των επενδύσεων στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδος. Όπως αναφέρθηκε, η περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας διαθέτει πλουσιότατη πολιτισμική παράδοση, που πηγάζει από την αρχαιότητα. Κυρίαρχο πολιτισμικό ορόσημο της περιοχής είναι η

---

¹¹⁸Montana P. & Charnov B., (2005), “*Management*”, Αθήνα, 3^η Αμερικάνικη Έκδοση, Κλειδάριθμος

Αρχαία Ολυμπία, κοιτίδα των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας. Η περιφέρεια αυτή διαθέτει επίσης πλήθος άλλων σημαντικών αρχαιολογικών χώρων, κάστρων, θεάτρων, Ιερών κλπ. Ακόμη αφθονούν και οι σύγχρονες πολιτισμικές διοργανώσεις και φεστιβάλ. Κυρίαρχη θέση στα σύγχρονα δρώμενα κατέχει η διοργάνωση του Πατρινού καρναβαλιού, γεγονός πασίγνωστο στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, που δημιουργεί κοσμοσυρροή στην πόλη, τόσο Ελλήνων όσο και αλλοδαπών επισκεπτών. Επίσης κατά τους θερινούς μήνες πραγματοποιούνται αρκετές πολιτιστικές διοργανώσεις, μεταξύ των οποίων ξεχωρίζει το Μουσικό Φεστιβάλ της Πάτρας¹¹⁹

Η πόλη των Πατρών διαθέτει πλουσιότατη πολιτισμική παράδοση από την εποχή που τα Βενετικά πλοία σάρωναν το Ιόνιο Πέλαγος. Η ανακήρυξη της Πάτρας σαν Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης το 2006, δίνει τις δυνατότητες για πλήρη αξιοποίηση της πλούσιας πολιτιστικής παράδοσης. Η περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας αποτελείται από τους νομούς Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας. Ο νομός Αχαΐας συγκεντρώνει το 46% του πληθυσμού και διακρίνεται από υψηλό βαθμό αστικοποίησης, συντελείται γεωμορφολογικά κυρίως από ορεινούς όγκους και η μεγαλύτερη πόλη του νομού είναι η Πάτρα, έδρα της περιφέρειας.

Η περιφέρεια διαθέτει ένα ανεπτυγμένο οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο που τη συνδέει με την υπόλοιπη Ελλάδα. Η σημαντική γεωπολιτική της θέση και το μεγάλο λιμάνι στην πόλη της Πάτρας συμβάλλουν στην ανεπτυγμένη υποδομή μεταφορών. Διακρίνεται από αξιόλογη υποδομή εκπαίδευσης και έρευνας αλλά και από ένα εκτεταμένο σύστημα παροχής υπηρεσιών υγείας. Πρόκειται για

---

¹¹⁹ Αδαμακόπουλος Τ., 2003, Αχαΐα, έκδοση Ανάβαση,

μια περιφέρεια με αρχαιολογική κληρονομία και αξιόλογες πολιτισμικές διοργανώσεις¹²⁰.

Και οι τρεις νομοί της Περιφέρειας της Δυτικής Ελλάδας υστερούν έναντι του εθνικού μέσου όρου. Πιο συγκεκριμένα ο νομός Αιτωλοακαρνανίας το 1992 είχε κατά κεφαλή ακαθάριστο προϊόν το 77,2% του εθνικού μέσου όρου. Το ποσοστό αυτό βαίνει μειούμενο μέχρι το 1995, χρονιά στην οποία ο νομός έχει το μικρότερο ποσοστό της δετίας, 72,4%. Από το 1996 αρχίζει μια ανοδική πορεία με μικρές ωστόσο αυξήσεις και το 1999 κλείνει με ποσοστό 74,3% , το μικρότερο από εκείνα των τριών νομών της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το έτος 1999.

Ο νομός Αχαΐας είναι ο νομός που ανεβάζει το κατά κεφαλή ακαθάριστο προϊόν της περιφέρειας. Ωστόσο το 95,4% στο έτος 1991, αν και μεγάλο ποσοστό, δεν διατηρείται αφού την επόμενη χρονιά ακολουθεί μείωση 10%. Οι αυξομειώσεις που ακολουθούν είναι μικρές και το 1999 το κατά κεφαλή ακαθάριστο προϊόν του νομού Αχαΐας αποτελεί το 89,2% του εθνικού μέσου όρου. Το 1992 το ακαθάριστο κατά κεφαλή προϊόν του νομού Ηλείας είναι το 75,9 % του εθνικού μέσου όρου. Το 1994 το ποσοστό αυτό παίρνει την μεγαλύτερη τιμή του κατά την διάρκεια της δετίας, 79,5%. Τις επόμενες χρονιές ακολουθεί πτωτική πορεία και το έτος 1999 βρίσκει τον νομό Ηλείας με ακαθάριστο κατά κεφαλή προϊόν 75,9 % του εθνικού μέσου όρου.

Όπως διαφάνηκε στην παρούσα εργασία το πρόβλημα της ανεργίας στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και ειδικότερα στο Νομό Αχαΐας είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Η αποβιομηχάνιση του νομού Αχαΐας τις προηγούμενες δεκαετίες άφησε ανεξίτηλα τα σημάδια της στον

---

¹²⁰ Αδαμακόπουλος Τ., 2003, Αχαΐα, έκδοση Ανάβαση

οικονομικό και κοινωνικό ιστό της περιοχής. Ένα από τα αυτά τα «σημάδια» είναι το σημαντικό ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων. Η εμμονή της ανεργίας να παραμένει σε υψηλά επίπεδα αποτελεί ένδειξη του ότι η ίδια η αγορά από μόνη της δεν είναι ικανή να περιορίσει τον αριθμό των ανέργων. Η ανάγκη ύπαρξης πολιτικών απασχόλησης είναι αναμφισβήτητη. Όσο υψηλότερο είναι το ποσοστό ανεργίας, όσο περισσότερο χρόνο χρειάζεται ο άνεργος για να ενταχθεί στην αγορά εργασίας τόσο σημαντικότερη καθίσταται η ύπαρξη πολιτικών απασχόλησης. Όμως η επιτυχία των πολιτικών απασχόλησης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το πόσο καλά είναι σχεδιασμένες αυτές οι πολιτικές, από το πόσο καλά έχουν να δώσουν λύσεις στα συγκεκριμένα προβλήματα. Ειδικά στο θέμα της ανεργίας τα προβλήματα είναι διαφορετικά από περιοχή σε περιοχή. Οι πολιτικές απασχόλησης είναι επιτυχείς στο βαθμό που προκύπτουν ή έρχονται να δώσουν λύσεις στα αίτια της ανεργίας. Είναι αποτελεσματικές όταν είναι στοχοθετημένες, όταν σχεδιάζονται με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας ανέργων. Εκτός του ότι οι πολιτικές απασχόλησης πρέπει να διαφοροποιούνται ανάλογα με τα αίτια της ανεργίας και τα χαρακτηριστικά των ανέργων, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους και τις ιδιομορφίες – αδυναμίες – δυνατότητες της εν λόγω περιοχής. Πολιτικές, οι οποίες χαράσσονται κεντρικά αγνοώντας τις τοπικές ιδιαιτερότητες, δεν μπορούν παρά να μην είναι αποτελεσματικές.

Οι επενδύσεις ανέκαθεν και για όλα τα κράτη του κόσμου, αποτελούσαν και συνεχίζουν να αποτελούν ισχυρή δύναμη για την οικονομία τους, γι' αυτό και η ύπαρξη τους καθώς και η ανάγκη για συνεχόμενη αύξηση τους, θεωρούνται ένα από τα πρωτεύοντα μελήματα των κυβερνήσεων όλων των κρατών. Υπάρχουν δυο τύποι επενδύσεων, η μικτή και η καθαρή και τα κεφάλαια για τις επενδύσεις προέρχονται είτε

από τον Ιδιωτικό είτε από τον Δημόσιο φορέα. Στο συγκεκριμένη εργασία αφού αρχικά εξετάσαμε τις πηγές χρηματοδότησης που υπάρχουν, εστίασαμε στις επενδύσεις που έγιναν στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδος. Με την βοήθεια πινάκων και διαγραμμάτων παραθέσαμε τις παραγωγικές δαπάνες, τις επιχορηγήσεις του δημοσίου όσο και τις θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν μέσω των επενδυτικών προγραμμάτων στην διάρκεια των 14 ετών από το 1991 έως το 2004. Η επιτυχία των προγραμμάτων της περιόδου αυτής είναι ουσιαστική, προκειμένου να παγιωθούν στην Ελλάδα τα μέσα μιας αειφόρου ανάπτυξης για όλους. Η ορθή χρηματοδοτική διαχείριση των διατιθέμενων πόρων και η μεγιστοποίηση των αναπτυξιακών αποτελεσμάτων από την υλοποίηση των διαρθρωτικών παρεμβάσεων στη χώρα, αποτελεί θέμα πρώτης προτεραιότητας. Με άξονα την προτεραιότητα αυτή, οι ελληνικές αρχές εφαρμόζουν συστηματικά αυστηρές διαδικασίες διαχείρισης και ελέγχου. Οι διαδικασίες αυτές εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κανονισμών και θεσμών με στόχο την εύρυθμη λειτουργία του συνολικού συστήματος διοίκησης των Προγραμμάτων και παραγωγής των έργων.

Στη παρούσα εργασία επικεντρωθήκαμε στη ανάπτυξη της περιφέρειας της Δυτικής Ελλάδας με την βοήθεια του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000-2006) για την Ελλάδα και που συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τα έργα επιλέγονται από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης με βάση τα κριτήρια που περιγράφονται στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού και τα οποία εγκρίνονται από την Επιτροπή παρακολούθησης. Αρμοδιότητα της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι να ακολουθεί και να εφαρμόζει το Νόμο 2860/2000 έτσι ώστε αν

εξασφαλίζονται η επάρκεια, η ορθολογικότητα και η διαφάνεια στην εφαρμογή του Επιχειρησιακού προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

6.2 Ανάλυση SWOT για την Αχαΐα

6.2.1 Δυνατά σημεία

Σημαντική γεωπολιτική θέση.

Η Αχαΐα ευρισκόμενη στο βορειοδυτικό τμήμα Πελοπόννησο, σχεδόν στο μέσο της Ελληνικής επικράτειας ,μεταξύ του βασικού ηπειρωτικού κορμού της χώρας και έχοντας άμεση πρόσβαση στη δυτική και νοτιανατολική νησιωτική περιοχή, διατηρεί σημαντικό συγκριτικό γεωπολιτικό πλεονέκτημα το οποίο την έχει αναδείξει σε σταυροδρόμι εμπορικών δρόμων. Είναι το τρίτο σε μέγεθος μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας και ευρίσκεται πάνω στους εμπορικούς δρόμους Ευρώπης – Ανατολής και αυτούς που οδηγούν από και προς την Μαύρη Θάλασσα, καθιστώντας την τη Δυτική πύλη της χώρας και μείζον κόμβο συνδυασμένων μεταφορών που εξασφαλίζουν άμεση πρόσβαση τόσο στις αγορές του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού. Η εκμετάλλευση αυτού του πλεονεκτήματος εξαρτάται από τις διαθέσιμες υποδομές του νησιού. Τα ανωτέρω καθιστούν τις μεταφορές και τις μεταφορικές υποδομές βασικό τομέα ανάπτυξης της περιοχής. Τα μεγάλα έργα υποδομής του Β' και Γ' ΚΠΣ(Κοινοτικό Πλαίσιο στήριξης), η βελτίωση των οδικών μεταφορών (Ιονία Οδός), η ολοκλήρωση, αξιοποίηση και διασύνδεση των λιμενικών υποδομών (ζεύξη Ρίου - Αντιρρίου), η δημιουργία υποδομών διαχείρισης, διακίνησης και διαμετακόμισης εμπορευμάτων, οι υποστηρικτικές δράσεις των μεταφορικών υποδομών με ιδιαίτερη βαρύτητα στο τομέα των σιδηροδρόμων (αναβάθμιση του

οδικού άξονα και της σιδηροδρομικής γραμμής Κορίνθου – Πατρών) κατοχυρώνουν την ήδη πλεονεκτική θέση της Πάτρας αλλά και ολόκληρης της Περιφέρειας.

Η ερευνητική – εκπαιδευτική δραστηριότητα του Πανεπιστημίου, των ΤΕΙ και των Ερευνητικών Κέντρων, καθώς και οι δυνατότητες του Επιστημονικού Πάρκου της Πάτρας.

Η Αχαΐα έχει τις βασικές προϋποθέσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη υπηρεσιών Έρευνας και Τεχνολογίας και την παροχή καινοτόμων υπηρεσιών προς τις τοπικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, το Πανεπιστήμιο και το ΤΕΙ Πατρών, καθώς επίσης και το Τεχνολογικό Πάρκο Πατρών ασκούν σημαντική δραστηριότητα στον τομέα της Ε&Τ. Παράλληλα υπάρχουν σημαντικά Ερευνητικά Κέντρα και Ινστιτούτα, τα οποία συμβάλουν στην παραγωγή της γνώσης και της καινοτομίας προς όφελος των τοπικών παραγωγικών μονάδων, όπως το BIC (Business Innovation Center) Δυτικής Ελλάδας, το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών κ.ά. που διαθέτουν επιστημονικό και ερευνητικό δυναμικό με υψηλή εξειδίκευση σε τομείς τεχνολογιών αιχμής. Ας σημειωθεί ότι η Περιφέρεια δυτικής Ελλάδας το 1993 κατείχε το 6,1 του συνόλου των Ερευνητικών Ιδρυμάτων της χώρας και βρισκόταν στην 5η θέση μεταξύ των Περιφερειών.

Οι δυνατότητες του Νομού και στους τρεις τομείς της παραγωγής.

- Η παράδοση στην μεταποιητική δραστηριότητα.
- Η σημαντική παραγωγή του πρωτογενή τομέα που δύναται να στηρίξει σχετικούς κλάδους της μεταποίησης.
- Έχει σημαντικό λιμάνι

- Û Έχει μεγάλο πληθυσμό και πολλούς νέους φοιτητές στα κρατικά πανεπιστήμια.
- Û Έχει φυσικές ομορφιές για την ανάπτυξη τουρισμού αλλά και μορφών εναλλακτικού τουρισμού
- Û Καλή παράδοση και φήμη στην παραγωγή κρασιών και άλλων προϊόντων που έχουν να κάνουν με την διατροφή.
- Û Η παράδοση στην μεταποιητική δραστηριότητα.
- Û Η σημαντική παραγωγή του πρωτογενή τομέα που μπορεί να στηρίζει σχετικούς κλάδους της μεταποίησης.

6.2.2 Αδύνατα σημεία

- Û Η πληθυσμιακή συρρίκνωση και η γήρανση του πληθυσμού
- Û Το χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ.
- Û Η αποβιομηχάνιση.
- Û Δεν έχει διεθνές αεροδρόμιο
- Û Δεν έχει ιδιωτικά πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα για να δημιουργήσουν δουλειές και ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις της Αχαΐας
- Û Έλλειψη πολυεθνικών
- Û Μεγάλη ανεργία
- Û Κακό οδικό δίκτυο
- Û Έλλειψη εκθεσιακού χώρου
- Û Η πόλη έχει πολύ άσχημη εικόνα με λίγους χώρους πρασίνου και δίχως πεζόδρομους και ποδηλατόδρομους. Είναι αδύνατο για μία εταιρεία να επενδύσει σε μία τέτοια πόλη μιας και δεν προσφέρει ποιότητα ζωής και υποδομές όπως ιδιωτικά πανεπιστήμια για να κάνει την επιμόρφωση

των στελεχών της και να πάρει μέρος σε ερευνητικά προγράμματα.

6.2.3 Ευκαιρίες

Η αναπτυξιακή αξιοποίηση της θέσης της περιφέρειας και η αξιοποίηση των ενισχύσεων του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Η Ελλάδα κατάφερε να εξασφαλίσει ένα μεγάλο Γ' ΚΠΣ για την περίοδο 2000- 2006 από το οποίο σημαντικά ποσά προορίζονται για το Νομό Αχαΐας για δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις. Η διοχέτευση πόρων στην περιοχή με την μορφή κινήτρων κι ενισχύσεων από το Γ' ΚΠΣ αναμένεται να αναθερμάνει το ενδιαφέρον των επενδυτών για την περιοχή, αλλά και να βοηθήσει σημαντικά στην βελτίωση των υποδομών και την ανάπτυξη των τοπικών επιχειρήσεων. Η σύνδεση μάλιστα των επιδοτούμενων επενδύσεων με την απασχόληση, αναμένεται να βοηθήσει στο επιδεινούμενο τα τελευταία χρόνια πρόβλημα της ανεργίας. Στην πράξη η ετοιμότητα των τοπικών φορέων, δημόσιων και ιδιωτικών, για υλοποίηση έργων και επενδύσεων είναι αυτή που θα κρίνει την αποτελεσματική και ουσιαστική αξιοποίηση της μοναδικής ευκαιρίας που παρέχουν οι διαθέσιμοι πόροι του Γ' ΚΠΣ για την αναστροφή της φθίνουσας πορείας της.

Η δημιουργία αερογραμμών με υδροπλάνα μπορεί να ανοίξει νέες ευκαιρίες, ειδικά από την στιγμή που θα μπου πτήσεις για Ιταλία. Η βελτίωση επίσης του οδικού δικτύου μπορεί να βοηθήσει.

6.2.4 Απειλές

Περιοχές όπως η Ηλεία και η Κορινθία δημιουργούν σύγχρονες τουριστικές μονάδες ενώ η Αχαΐα φαίνεται στάσιμη.

Οι τοπικές αρχές δεν παίρνουν πρωτοβουλίες για την προσέλκυση επενδύσεων.

6.3 Δ' Κοινοτικό πλαίσιο στήριξης

Σύμφωνα με το υπουργείο οικονομίας η Ελλάδα δικαιούται να εισπράξει από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του ΈΔ ΚΠΣ (ΈΔ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης) και από το ΕΣΠΑ (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο αναφοράς) για το διάστημα 2007-2013 κεφάλαια συνολικού ύψους 24.385 εκατ. ευρώ. Αρκεί βεβαίως να καταρτιστούν εγκαίρως τα κατάλληλα προγράμματα και να υποβληθούν για έγκριση (και πάλι εγκαίρως) στην επιτροπή. Στο ποσό των 24.385 εκατ. ευρώ θα προστεθούν άλλα 12.039 εκατ. ευρώ (εθνική δαπάνη) οπότε οι συνολικές δαπάνες του ΕΣΠΑ θα διαμορφωθούν σε 36.424 εκατ. ευρώ.¹²¹

Όσον αφορά τις κατανομές ανά περιφέρεια προβλέπεται η διάθεση 8.003 εκατ. ευρώ από κοινοτικούς πόρους. Στο ποσό αυτό θα προστεθεί και η εθνική συμμετοχή ύψους 3.375 εκατ. ευρώ, οπότε το σύνολο των διαθέσιμων πόρων θα διαμορφωθεί στα 11.378 εκατ. Ευρώ. Πιο συγκεκριμένα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας θα διατεθούν 552 εκατ. ευρώ εκ των οποίων 359 εκατ. ευρώ θα είναι κοινοτική συμμετοχή.

Εν όψει του ΈΔ ΚΠΣ η περιφέρεια δυτικής Ελλάδας θα πρέπει να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες και τις δυνατότητες τις οποίες διαθέτει αλλά και να λάβει σοβαρά υπόψη τους κινδύνους και τις απειλές στο ευρύτερο οικονομικό της περιβάλλον έτσι ώστε να χρησιμοποιήσει στο έπακρο τους πόρους που θα της διατεθούν μέσω προγραμμάτων υλοποιήσιμων και αποδοτικών.

---

¹²¹ Υπουργείο ανάπτυξης ανακτημένο από :www.ypan.gr 23/02/06

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

- 1) ΑΔΑΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Τ.(2003) *.ΑΧΑΪΑ*. ΕΚΔΟΣΕΙΣ:
ΑΝΑΒΑΣΗ
- 2) *ΑΧΑΪΑ ΟΛΙΚΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ*. (2005).
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: CREATIVE IMAGE
- 3) *ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ*. ΕΕΔ.(2000).
- 4) ΚΟΓΚΑΣ Δ. (2003). *ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ- ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ*. ΑΘΗΝΑ.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ :ΜΠΕΝΟΥ.
- 5) ΚΟΥΖΗΣ Γ. (2003). *ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ*.
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕΓΣΕΕ
- 6) ΜΑΛΙΝΔΡΕΤΟΥ Β. (2000). *ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ –
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ*. ΑΘΗΝΑ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ
- 7) ΜΠΑΜΠΑΝΑΣΗΣ Σ. (1983) *.Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΞΑΛΕΙΨΗΣ
ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ*. ΑΘΗΝΑ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ:
ΠΑΠΑΖΗΣΗ
- 8) ΜΠΟΥΡΑΝΤΑΣ Δ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ Ν. (1998).*ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ*.ΑΘΗΝΑ.ΕΚΔΟΣΕΙΣ:ΜΠΕΝΟΥ Ε.
- 9) ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ Β. (2002). *ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ*.ΑΘΗΝΑ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΣΑΚΟΥΛΑ
- 10) ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ Β. (2002) *.ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ*.
ΑΘΗΝΑ.ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΜΠΕΝΟΥ Ε.
- 11) ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ Ν. (2001). *ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ, Η
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ*.ΑΘΗΝΑ.ΕΚΔΟΣΕΙΣ :ΜΠΕΝΟΥ Γ.
- 12) ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ Ν. (2003) *.ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΠΟΡΩΝ*.ΑΘΗΝΑ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΜΠΕΝΟΥ Γ.
- 13) ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ Γ. (2001). *ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ – ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ
ΑΝΑΛΥΣΗ*. ΑΘΗΝΑ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ
- 14) ΠΑΠΠΗ Κ.Π. (2005). *ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ*.ΑΘΗΝΑ.ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ Α.Θ .
- 15) Σ.Ε.Π.Ε. ΣΩΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (2000)
*ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ*. ΑΘΗΝΑ
- 16) ΤΖΩΤΖΑΚΗΣ Κ. & ΤΖΩΡΤΖΑΚΗ Α. (1999) *.ΟΡΓΑΝΩΣΗ
& ΔΙΟΙΚΗΣΗ: MANATZMENT ΝΕΕΣ ΙΔΕΕΣ & ΤΕΧΝΙΚΕΣ
ΣΤΟΝ 21^ο ΑΙΩΝΑ*. ΑΘΗΝΑ.ΕΚΔΟΣΕΙΣ :ROSILI
- 17) ΧΟΛΕΒΑΣ Γ. (1995) *.ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ*. ΑΘΗΝΑ.ΕΚΔΟΣΕΙΣ: INTEBOOKS

- 18) ΧΟΛΕΒΑΣ Γ. (1997). ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ – ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ. ΑΘΗΝΑ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ :INTEBOOKS
- 19) ΧΥΤΗΡΗΣ Λ. (2001) ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ. ΑΘΗΝΑ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ :ΜΠΕΝΟΥ Γ.
- 20) ΧΥΤΡΕΣ Σ.Λ. (2001) ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ. ΑΘΗΝΑ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ Α.Θ.

ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΜΟΝΤΑΝΑ Ρ. & ΣΑΡΝΟΒ Β. (2005) MANAGEMENT. ΑΘΗΝΑ
.ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- <http://www.gnews.gr> GNEWS
ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- <http://www.diaxeiristiki.gr> .....ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
- <http://www.infosoc.gr> .....ΕΙΔΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
- <http://www.statistics.gr> ΕΘΝΙΚΗ
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ
- <http://www.investingreece.gov.g> ΕΛΚΕ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
- <http://www.epimetol.gr> ΕΜΠΟΡΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ
- <http://www.patrascc.gr> ΕΜΠΟΡΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΧΑΪΑΣ
- <http://www.patrascs.gr/English/hleia.html> ΕΜΠΟΡΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΗΛΕΙΑΣ
- <http://www.gnto.g> Ε.Ο.Τ.
ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
- <http://www.europa.gr> ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
- <http://www.nea.gr> ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΧΑΪΑΣ
- <http://www.achaia.gr> ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΠΑΤΡΑΣ
- <http://www.ditikiellada.gov.gr> ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

- <http://www.tedkaxaias.gr>
ΑΧΑΪΑΣ

Τ.Ε.Δ.Κ. ΝΟΜΟΥ

- <http://www.ypan.gr>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

